

Centrum Rozwoju
Społeczno-Gospodarczego

„Porównanie koncepcji wsparcia rozwoju ekonomii społecznej na poziomie regionalnym i krajowym na podstawie wieloletnich regionalnych planów działań na rzecz promocji i upowszechnienia ekonomii społecznej oraz rozwoju instytucji sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia w regionie oraz projektu Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej”

Ekspertyza
Szczecin, czerwiec 2013 r.

Spis treści

Wykaz skrótów	4
Wprowadzenie	5
I. Koncepcja ekspertyzy	6
I. Ocena zgodności regionalnych planów działań z Wytycznymi Ministra Pracy i Polityki Społecznej	9
1.1. Miejsce regionalnych planów działań w strukturze dokumentów województwa	9
1.2. Struktura regionalnych planów działań	17
1.2.1. Diagnoza	19
1.2.2. Cele główne i cele szczegółowe oraz priorytety i kierunki interwencji	19
1.2.3. System realizacji	35
1.3. Przygotowanie i monitoring regionalnych planów działań	39
1.3.1. Przygotowanie planu	39
1.3.2. Monitoring	40
1.4. Realizacja finansowa regionalnych planów działań	41
1.5. Podsumowanie – najczęstsze niezgodności regionalnych planów działań z Wytycznymi Ministra Pracy i Polityki Społecznej	46
II. Analiza porównawcza regionalnych planów działań z Krajowym Programem Ekonomii Społecznej	48
2.1. Ocena spójności wykorzystywanego nazewnictwa i definicji	48
2.1.1. Definicja ekonomii społecznej i przedsiębiorstwa społecznego w projekcie KPRES	48
2.1.2. Definicja ekonomii społecznej, przedsiębiorstwa społecznego i podmiotów ekonomii społecznej w regionalnych planach działań	50
2.2. Ocena logiki interwencji pomiędzy KPRES a regionalnymi planami działań (analiza celów, priorytetów i kierunków działań)	60
2.2.1. Cele strategiczne, cele i główne kierunki działań w projekcie KPRES i w regionalnych planach działań	61
2.3. Porównanie koncepcji dotyczącej infrastruktury wsparcia/systemów wsparcia, w tym certyfikacji ośrodków wsparcia ekonomii społecznej	71
2.4. Porównanie systemów koordynacji działań na rzecz ekonomii społecznej, identyfikacja podmiotów odpowiedzialnych za zarządzanie i koordynację działań, zakres i formuła udziału interesariuszy w systemie zarządzania i koordynacji	79
2.5. Podsumowanie	97
III. Propozycja systemu monitoringu i wskaźników dla Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej	98
3.1. Zestaw wskaźników monitoringowych dla Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej	103
3.1.1. Wskaźniki horyzontalne	103
3.1.2. Wskaźniki dla poszczególnych priorytetów	104
Załączniki	119

Załącznik 1. Zestawienie celów i priorytetów regionalnych planów działań	119
Spis tabel	133
Spis rysunków	133

Wykaz skrótów

CIS	Centrum integracji społecznej
DOPS	Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFROW	Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
ES	Ekonomia społeczna
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
GUS	Główny Urząd Statystyczny
JST	Jednostka samorządu terytorialnego
KIS	Klub integracji społecznej
KPRES	Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej
KSES	Krajowy Sekretariat Ekonomii Społecznej
LGD	Lokalna grupa działania
MPiPS	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
NGO	Organizacje pozarządowe
OPS	Ośrodek polityki społecznej
OWES	Ośrodek wsparcia ekonomii społecznej
PCPR	Powiatowe centrum pomocy rodzinie
PES	Podmiot ekonomii społecznej
PFRON	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
PS	Przedsiębiorstwo społeczne
PO FIO	Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich
PO KL	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
PUP	Powiatowy urząd pracy
ROPS	Regionalny ośrodek polityki społecznej
SAC	Statystyczna Aplikacja Centralna
TIDI	Telefoniczny wywiad pogłębiony
UoDPPIW	Ustawa o Działalności Pożytku Publicznego i Wolontariacie
WTZ	Warsztat terapii zajęciowej
WUP	Wojewódzki urząd pracy
ZAZ	Zakład aktywności zawodowej

Wprowadzenie

Niniejszą ekspertyzę zrealizowano na zamówienie Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich w ramach projektu pn. „*Partnerstwo na rzecz instytucjonalizacji ekonomii społecznej*” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Głównym celem projektu jest przygotowanie **strategicznych podstaw programowych, edukacyjnych i finansowych dla spójnego rozwoju ekonomii społecznej w Polsce**. Wypracowywanie rozwiązań, które w sposób systemowy wspierałyby rozwój ekonomii społecznej w poszczególnych aspektach, rozpoczęto wraz z powołaniem w ramach projektu Zespołu ds. rozwiązań systemowych w zakresie ekonomii społecznej przy Ministrze Pracy i Polityki Społecznej. Jednym z kluczowych elementów projektu jest **opracowanie strategii rozwoju ekonomii społecznej**. Za opracowanie dokumentu odpowiada utworzona przy Zespole ds. rozwiązań systemowych Grupa ds. strategicznych. Wynikiem prac prowadzonych przez członków Grupy jest projekt Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2014-2020, który jako program rozwoju (w rozumieniu art. 15, ust. 4 pkt. 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju) ma wyznaczać podstawy i kierunki wsparcia rozwoju ekonomii społecznej w Polsce.

Równolegle do projektu „*Partnerstwo na rzecz instytucjonalizacji ekonomii społecznej*”, Regionalne Ośrodki Polityki Społecznej jako beneficjenci systemowi Poddziałania 7.1.3 PO KL, opracowują dokumenty wyznaczające kierunki wsparcia ES na poziomie regionalnym w postaci wieloletnich regionalnych planów działań na rzecz promocji i upowszechnienia ekonomii społecznej oraz rozwoju instytucji sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia w regionie (*dalej: regionalne plany działań*).

Mając na uwadze, iż od **komplementarności i odpowiedniej koordynacji działań na poziomie regionalnym i centralnym** zależy w dużej mierze sukces całego obszaru interwencji publicznych skierowanych na rozwój sektora ekonomii społecznej, Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich zleciło wykonanie ekspertyzy mającej na celu porównanie koncepcji wsparcia rozwoju ekonomii społecznej na poziomie regionalnym i krajowym. Wyniki prowadzonych prac badawczych i analitycznych przedstawiono w niniejszym opracowaniu.

I. Koncepcja ekspertyzy

Przed niniejszym opracowaniem postawiono trzy główne cele:

1. Dokonanie oceny zgodności regionalnych planów działań z Wytycznymi Ministra Pracy i Polityki Społecznej;
2. Porównanie koncepcji wsparcia rozwoju ekonomii społecznej sformułowanej w regionalnych planach działań i Krajowym Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej;
3. Ocena systemu monitorowania i wskaźników Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej i regionalnych planów działań.

Aby je osiągnąć, szczegółowej analizie poddano 16 regionalnych planów działań (najaktualniejsze projekty planów bądź uchwalone dokumenty), a także projekt Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej (wersja: marzec 2013 r.). Szczegółowe zestawienie dokumentów regionalnych, które wykorzystano w niniejszej ekspertyzie, przedstawia Tabela 1.

Tabela 1. Stan wdrażania regionalnych planów działań w województwach (stan na 30 kwietnia 2013 r.)

Nazwa dokumentu	Województwo	Stan wdrożenia
Wieloletni regionalny plan działań na rzecz promocji i upowszechniania ekonomii społecznej oraz rozwoju sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia w województwie dolnośląskim (2012-2020)	Dolnośląskie	Plan został przyjęty. Plan ES został opracowany w roku 2011. Dokument nie został przyjęty odrębną Uchwałą Zarządu Dolnego Śląska, a za termin rozpoczęcia jego realizacji, uważa się 28 maja 2012 r. tj. powołanie Rady ds. Ekonomii Społecznej, Zarządzeniem Dyrektora DOPS.
Kujawsko-Pomorski Program na Rzecz Ekonomii Społecznej na lata 2013-2020	Kujawsko- Pomorskie	Po konsultacjach społecznych. Nie został jeszcze przyjęty.
Wieloletni regionalny plan działań na rzecz promocji i upowszechniania ekonomii społecznej oraz rozwoju instytucji sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia w województwie lubelskim na lata 2013 – 2020	Lubelskie	Plan nie został jeszcze przyjęty.
Wieloletni regionalny plan działań na rzecz promocji i upowszechniania ekonomii społecznej oraz rozwoju instytucji sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia w województwie lubuskim na lata 2013 – 2020	Lubuskie	Plan został przyjęty uchwałą nr 168/2006/13 Zarządu Województwa Lubuskiego w sprawie uchwalenia Wieloletniego regionalnego planu działań na rzecz promocji i upowszechniania ekonomii społecznej oraz rozwoju instytucji sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia w województwie lubuskim na lata 2013 – 2020 z dnia 12.02.2013 r
Wieloletni plan działań na rzecz rozwoju i upowszechniania ekonomii społecznej w województwie łódzkim na lata 2013 - 2020	Łódzkie	Po konsultacjach społecznych. Nie został jeszcze przyjęty.
Regionalny plan ekonomii społecznej w województwie małopolskim 2013 - 2020	Małopolskie	Plan jest na etapie projektu. Plan nie został przyjęty.
Plan rozwoju ekonomii społecznej na Mazowszu na lata 2013-2020	Mazowieckie	Plan jest na etapie projektu. Plan nie został przyjęty.
Wieloletni regionalny plan działań województwa opolskiego na rzecz promocji i upowszechniania ekonomii społecznej oraz rozwoju instytucji sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia w regionie na lata 2013 – 2020.	Opolskie	Plan został przyjęty uchwałą nr 3049/2012 zarządu Województwa Opolskiego dnia 05 grudnia 2012 r. w sprawie przyjęcia projektu Wieloletniego Regionalnego Planu Działania Województwa Opolskiego na rzecz promocji i upowszechniania ekonomii społecznej oraz rozwoju instytucji sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia w regionie na lata

Nazwa dokumentu	Województwo	Stan wdrożenia
		2013 – 2020.
Regionalny Plan Działania na Rzecz Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Podkarpackim na lata 2012 - 2020	Podkarpackie	Plan został przyjęty uchwałą nr XX/336/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 26 marca 2012 r. w sprawie uchwalenia Regionalnego Planu Działania na Rzecz Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Podkarpackim na lata 2012 - 2020
Wieloletni planu rozwoju ekonomii społecznej w województwie podlaskim na lata 2013 – 2020	Podlaskie	Plan został przyjęty uchwałą nr XXIV/289/12 Sejmiku województwa podlaskiego z dnia 21 grudnia 2012 roku w sprawie przyjęcia Wieloletniego planu rozwoju ekonomii społecznej w województwie podlaskim na lata 2013 – 2020.
Plan działań na rzecz promocji i upowszechniania ekonomii społecznej oraz rozwoju instytucji sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia w województwie pomorskim na lata 2011-2013	Pomorskie	Plan został przyjęty. Dnia 20 grudnia 2011 roku Zarząd Województwa Pomorskiego przyjął Uchwałą nr 1524/102/11 Plan działań na rzecz promocji i upowszechniania ekonomii społecznej oraz rozwoju instytucji sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia w województwie pomorskim na lata 2011-2013.
Wieloletni regionalny plan działań na rzecz promocji i upowszechniania ekonomii społecznej i jej otoczenia w województwie śląskim na lata 2012 – 2020	Śląskie	Plan został przyjęty uchwałą nr 837 / 251 / IV / 2013 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 25 kwietnia 2013 roku.
Wieloletni regionalny plan działań na rzecz promocji i upowszechniania ekonomii społecznej oraz rozwoju instytucji sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia w województwie świętokrzyskim do roku 2020	Świętokrzyskie	Plan został przyjęty uchwałą nr XXX/543/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 26 kwietnia 2013r. w sprawie: przyjęcia do realizacji Wieloletniego regionalnego planu działań na rzecz promocji i upowszechniania ekonomii społecznej oraz rozwoju instytucji sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia w województwie świętokrzyskim do roku 2020.
Regionalny Plan Działania na Rzecz Promocji i Upowszechniania Ekonomii Społecznej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2011-2015	Warmińsko- Mazurskie	Plan został przyjęty.
Regionalny Plan Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Wielkopolskim na lata 2013-2020	Wielkopolskie	Plan został przyjęty uchwałą nr 2878/2012 Zarządu Województwa Wielkopolskiego z dnia 20 grudnia 2012 roku w sprawie przyjęcia Regionalnego Planu Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Wielkopolskim na lata 2013-2020.
Wieloletni regionalny plan działań na rzecz promocji i upowszechniania ekonomii społecznej oraz rozwoju instytucji sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia w województwie zachodniopomorskim na lata 2012 – 2020	Zachodniopomorskie	Plan został przyjęty w dniu 16 listopada 2011 roku uchwałą nr 1901/11 przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego

Źródło: opracowanie własne CRSG Sp. z o.o. na podstawie regionalnych planów działań

Struktura dokumentu bezpośrednio wynika z celów postawionych przed ekspertyzą. Opracowanie rozpoczyna się od porównania regionalnych planów z poszczególnymi wytycznymi MPiPS dotyczącymi przygotowania dokumentów. Ważnym elementem tej części ekspertyzy jest zestawienie najczęściej pojawiających się niezgodności wraz z próbą wyjaśnienia ich przyczyn (co było możliwe poprzez prowadzenie wywiadów z koordynatorami merytorycznymi odpowiadającymi za tworzenie regionalnych planów działań w ich województwach). W drugiej części opracowania zawarto analizę porównawczą koncepcji wsparcia sformułowanych na poziomie regionalnym i centralnym skupiając się przede wszystkim na ocenie spójności i komplementarności zaplanowanej interwencji publicznej. Znaczną część ekspertyzy stanowi propozycja systemu monitoringu i zestawu wskaźników dla KPRES, a także rekomendacje dotyczące uspoźnienia wykorzystywanych wskaźników w różnych regionach.

I. Ocena zgodności regionalnych planów działań z Wytycznymi Ministra Pracy i Polityki Społecznej

Wraz z wprowadzeniem w czerwcu 2010 r. nowego typu operacji do Poddziałania 7.1.3 PO KL pod nazwą: opracowanie, realizacja i monitoring wieloletniego regionalnego planu działań na rzecz promocji i upowszechnienia ekonomii społecznej, oraz rozwoju instytucji sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia w regionie, w poszczególnych województwach rozpoczęto prace nad utworzeniem programu porządkującego i spajającego dotychczasowe działania podejmowane na rzecz ekonomii społecznej, a także wytyczającego nowe kierunki. W wielu województwach regularne prace nad dokumentem rozpoczęły się jednak wraz z opublikowaniem przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej wytycznych, których zadaniem było wsparcie metodologiczne dla jednostek samorządu województwa – regionalnych ośrodków polityki społecznej, a także ujednolicenie dokumentów opracowywanych we wszystkich województwach. W dokumencie zawarto zalecenia dotyczące:

- umiejscowienia regionalnych planów działań w strukturze dokumentów województwa;
- struktury planów;
- przygotowania i monitoringu planu;
- realizacji finansowej planu.

1.1. Miejsce regionalnych planów działań w strukturze dokumentów województwa

W zapisach wytycznych Ministra Pracy i Polityki Społecznej duży nacisk został położony na kwestie umiejscowienia regionalnego planu w strukturze planowania strategicznego województwa. Samorząd prowadząc politykę rozwoju województwa, na którą składa się m.in. tworzenie warunków rozwoju gospodarczego, w tym kreowanie rynku pracy czy wspieranie i prowadzenie działań na rzecz integracji społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, podejmuje działania obejmujące obszar ekonomii społecznej. W ramach obecnych uregulowań, kwestie te mają swoje miejsce w takich dokumentach województwa jak:

- strategia rozwoju województwa;
- strategia województwa w zakresie polityki społecznej.

Problematyka ekonomii społecznej obejmuje wiele dziedzin odnoszących się nie tylko do sfery polityki społecznej. W wytycznych podkreślono, aby ekonomia społeczna znalazła swoje miejsce w ramach strategii rozwoju województwa, gdyż cele określone w strategii rozwoju mają przełożenie na poziom wykonawczy/operacyjny w programach wojewódzkich.

Plany działań na rzecz promocji i upowszechniania ekonomii społecznej oraz rozwoju instytucji sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia w regionie powinny stanowić programy wojewódzkie w zakresie rozwoju ekonomii społecznej. Jednocześnie powinny odwoływać się w swoich zapisach do priorytetów strategii rozwoju województwa (wojewódzkiej strategii polityki społecznej) w zakresie funkcjonalnym – jakie funkcje może realizować sektor ekonomii społecznej w regionie, oraz w zakresie instytucjonalnym – rozwój społeczeństwa obywatelskiego, rozwój ekonomii społecznej. W poniższej Tabeli przedstawiono w jaki sposób w regionalnych planach odwołano się do innych dokumentów.

Tabela 2. Miejsce regionalnych planów działań w strukturze dokumentów województwa

Województwo	Miejsce regionalnych planów działań w strukturze dokumentów województwa
Dolnośląskie	Kierunki rozwoju ekonomii społecznej zapisane w Planie są zgodne z zapisami dokumentów europejskich i krajowych. Kluczowym europejskim dokumentem jest program „Europa 2020” wytyczający nowe kierunki działań w zakresie rozwiązań związanych z zatrudnieniem oraz zmierzających do trwałego wzrostu gospodarczego Unii Europejskiej w nowej perspektywie budżetowej. W odniesieniu do dokumentów krajowych Plan jako program wojewódzki jest spójny z zapisami Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego, w ramach Celu 2: Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych. Dokument zgodny jest również z innymi krajowymi strategiami tj.: – Strategią innowacyjności i efektywności gospodarki, – Strategią rozwoju kapitału ludzkiego, – Strategią rozwoju kapitału społecznego. W zakresie dokumentów regionalnych Plan wpisuje się w Strategię Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020 roku w ramach: <u>Sfery gospodarczej:</u> Priorytet I „Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Dolnego Śląska”, Priorytet II „Wspieranie aktywności gospodarczej na Dolnym Śląsku” <u>Sfery przestrzennej:</u> Priorytet II „Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich” <u>Sfera społeczna:</u> Priorytet I „Integracja społeczna i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu” Priorytet II „Umacnianie społeczeństwa obywatelskiego, rozwój kultury” Priorytet III „Poprawa jakości i efektywności systemu edukacji i badań naukowych” W zakresie dokumentów regionalnych o charakterze sektorowym Plan wpisuje się w zapisy m.in. - Dolnośląskiej Strategii Integracji Społecznej na lata 2005-2013, - Dolnośląskimi Regionalnymi Planami na Rzecz Zatrudnienia, - Program Rozwoju Turystyki Województwa Dolnośląskiego.
Kujawsko-pomorskie	Program jest zgodny ze Strategią Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2020. Ekonomia społeczna mieści się w 3 obszarze priorytetowym Rozwój zasobów ludzkich, w szczególności w działaniach: - Działanie 3.2. Budowa kapitału społecznego. - Działanie 3.3. Promocja zatrudnienia osób pozostających bez pracy lub zagrożonych jej utratą. - Działanie 3.5. Integracja społeczno-zawodowa i bezpieczeństwo ludności. Kujawsko-Pomorski Program na Rzecz Ekonomii Społecznej na lata 2013-2020 jest spójny z polityką państwa w szczególności z Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia oraz Strategią Rozwoju Kraju na lata 2007-2015, a także z projektami: Długofalowej Strategii Rozwoju Polska 2030, Średniookresowej Strategii Rozwoju Polska 2020, Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego oraz projektem Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej. Program odpowiada także: - celom, priorytetom i kierunkom działań w sferze włączenia społecznego określonym w Strategii Europa 2020, - zaleceniom Komisji Europejskiej zawartym w komunikacie „Inicjatywa na rzecz przedsiębiorczości społecznej”, - założeniom projektu Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego.

Województwo	Miejsce regionalnych planów działań w strukturze dokumentów województwa
Lubelskie	Ekonomia społeczna znajduje swoje odzwierciedlenie w zintegrowanych strategiach rozwoju kraju, m.in.: – Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności, – Strategii Rozwoju Kraju 2020, – Strategii „Sprawne Państwo 2020”, – Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego, – Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”, – Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego, – Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa, – Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie. Wieloletni regionalny plan działania jest programem rozwoju województwa, dokumentem realizującym zapisy celów strategii województwa. Województwo lubelskie wdraża strategie i programy, których cele wpisują się w zakres polityki społecznej, ekonomii społecznej i rynku pracy, m.in.: – Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006-2020, – Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2005-2013, – Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013, – Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia, – Program Współpracy Samorządu Województwa Lubelskiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.
Lubuskie	W procesie przygotowania Planu uwzględniono przede wszystkim następujące dokumenty strategiczne: – Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020, – Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego, – Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego, – Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej (projekt), – Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego. Aktualizacja z horyzontem czasowym do 2020 roku, – Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2005 – 2013. Ponadto, ekonomia społeczna znajduje swoje odzwierciedlenie w zintegrowanych strategiach rozwoju kraju, m.in.: – Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020, – Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego, – Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego, – Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2011 – 2020, – Krajowym Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej (projekt), – Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego z 2005 r., – Strategii Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2005 – 2013. Wieloletni regionalny plan działań wpisuje się w strukturę planowania strategicznego województwa, opiera się na takich samych założeniach, ujętych w dokumentach strategicznych. Szczególnie ważna jest zgodność między Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego i Strategią Polityki Społecznej, a Wieloletnim regionalnym planem działań w zakresie zakładanych działań na rzecz zwiększenia spójności społecznej oraz w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu za pomocą innowacyjnych programów i metod.

Województwo	Miejsce regionalnych planów działań w strukturze dokumentów województwa
Łódzkie	Plan stanowi istotny element programowania w województwie, zgodnie z zasadami prowadzenia polityki rozwoju. Problematyka ekonomii społecznej stanowi materię o charakterze horyzontalnym, obejmującą różne dziedziny, odnoszące się nie tylko do sfery polityki społecznej. Dlatego też, aktualizowana w bieżącym roku Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego, w swoich działaniach odwołuje się do ekonomii społecznej, natomiast ich przełożeniem na poziom wykonawczy/operacyjny jest Wieloletni Plan Działań na Rzecz Rozwoju i Upowszechniania Ekonomii Społecznej w Województwie Łódzkim na lata 2013 - 2020.
Małopolskie	Założenia Planu w dużej mierze znajdują odniesienia i są zgodne z założeniami Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej, jednak ze względu na inny poziom oddziaływania oraz cechy regionu, założenia Regionalnego Planu posiadają swoją wyraźną specyfikę. Plan jest zgodny z dokumentami o charakterze krajowym tj. z „Strategią Rozwoju Kraju 2020”, „Strategią Rozwoju Kapitału Społecznego”, „Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego”. Małopolska dostrzega rolę ekonomii społecznej w trwałym rozwoju regionu, Plan jest zintegrowany ze „Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011 – 2020”. Cel główny, cele szczegółowe i kierunki interwencji Regionalnego Planu, uwzględniając zapisy „Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011 – 2020”. Ponadto, Plan jest spójny z Małopolskim Programem Strategicznym Włączenie Społeczne, w którym wsparcie działań wzmacniających rozwój przedsiębiorczości społecznej jest jednym z priorytetów.
Mazowieckie	Plan został przygotowany w oparciu o obowiązujące przepisy prawa krajowego, m.in.: – Ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, – Wytyczne Ministra Pracy i Polityki Społecznej do przygotowania i realizacji wieloletniego regionalnego planu działań na rzecz promocji i upowszechnienia ekonomii społecznej oraz rozwoju instytucji sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia w regionie, – „Zasady przygotowywania, realizacji i rozliczania projektów systemowych OPS, PCPR oraz Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznych” określające rolę ROPS w przygotowaniu i monitorowaniu w projektach systemowych, – Plany Działania dla priorytetu VII na lata 2012 i 2013. Plan jest spójny z obecnie obowiązującymi dokumentami tj.: – Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego, – Strategią Polityki Społecznej na lata 2007-2013, w zakresie priorytetu 2. Wdrożenie aktywnej polityki społecznej (cel 2.2. Rozwój zatrudnienia socjalnego w celu przywrócenia możliwości zatrudnienia osobom podlegającym wykluczeniu społecznemu oraz cel 2.3. Rozwój form ekonomii społecznej na rzecz pobudzenia aktywizacji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym) – Krajową Strategię Zatrudnienia na lata 2007-2013, w zakresie priorytetu Wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy poprzez rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności oraz działań: 8.8. Symulowanie rozwoju zatrudnienia w formach pozarynkowych (celem działania jest tworzenie miejsc pracy w sektorach ekonomii społecznej) i 12. Budowa instytucji finansowych na rzecz rozwoju partnerstwa społecznego (celem działania jest wzmocnienie systemu finansowania organizacji społecznych, działających na rzecz wspierania zatrudnienia w środowisku lokalnym). – Krajowym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej - przygotowywany dokument zawiera wszystkie niezbędne elementy zapewniające jego spójność z politykami krajowymi w tym obszarze. W Planie uwzględniono również założenia opracowane przez miasto stołeczne

Województwo	Miejsce regionalnych planów działań w strukturze dokumentów województwa
	Warszawę w Wieloletnim programie współpracy m.st. Warszawy z podmiotami ekonomii społecznej na lata 2013-2015 , co zapewnia spójność realizacji działań w województwie mazowieckim.
Opolskie	Zapisy Planu odwołują się do dokumentów wyższego szczebla tj.: – Programu Pomocy i Integracji Społecznej na lata 2010–2015, gdzie wskazuje się, że ekonomia społeczna ma wpływ na rozwój regionu i integrację jego mieszkańców, – Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego na lata 2000–2015 - jeden z jej priorytetów zakłada wyrównywanie poziomu społeczno-gospodarczego regionu m.in.: poprzez rozwój społeczeństwa obywatelskiego, wzrost liczby organizacji pozarządowych i samorządności środowisk lokalnych oraz wzrost aktywności społecznej i przedsiębiorczości, – Wojewódzka Strategia w zakresie Polityki Społecznej na lata 2002–2015 - wskazuje ona, że pobudzenie społecznej aktywności w zaspokajaniu potrzeb życiowych winno opierać się na zasadzie decentralizacji, – Wieloletni Plan Działań Na Rzecz Zatrudnienia do 2015 roku – cel zwiększenie aktywności zawodowej i społecznej mieszkańców, w tym zwłaszcza osób bezrobotnych i zagrożonych bezrobociem, co wpływać ma na integrację i rozwój społeczeństwa obywatelskiego w regionie, – Programie Współpracy Samorządu Województwa Opolskiego z Organizacjami Pozarządowymi i Podmiotami Prowadzącymi Działalność Pożytku Publicznego na lata 2010-2014 - kładzie się nacisk m.in. na konieczność kształtowania idei społeczeństwa obywatelskiego w świadomości społecznej, pobudzanie aktywności społecznej mieszkańców regionu, a także wspieranie samoorganizacji społecznej.
Podkarpackie	Plan jest zgodny ze Strategią Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020. Ekonomia społeczna przenika do wszystkich obszarów strategicznych oraz celów i priorytetów, a w szczególności znajduje się w celu strategicznym „Integracja działań w zakresie pomocy społecznej” Priorytecie 2. Tworzenie warunków na rzecz aktywnego uczestnictwa osób z grup marginalizowanych i wykluczonych społecznie w życiu rodzinnym, zawodowym i społecznym, zgodnych z ich możliwościami. Regionalny Plan jest kompatybilny z dokumentami strategicznymi, ale także z przyjętymi do realizacji na szczeblu samorządu województwa podkarpackiego programami, w szczególności z: – Wojewódzkim Programem Na Rzecz Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych I Przeciwdziałania Ich Wykluczeniu Społecznemu Na Lata 2008-2020, – Wojewódzkim Programem Pomocy Społecznej na lata 2009-2015, – Wojewódzkim Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2007-2013, – Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2008-2011, – Wojewódzkim Programem Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2010-2013.
Podlaskie	Kluczowym europejskim dokumentem jest program Strategii „Europa 2020”. Jest odpowiedzią na propozycje Komisji Europejskiej dotyczące wykorzystania środków Europejskiego Funduszu Społecznego w okresie 2014-2020 zawarte w założeniach projektu Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego. Wieloletni Program wpisuje się zatem w działania związane z programowaniem polityki rozwoju województwa podlaskiego i stanowi dokument operacyjno-wdrożeniowy dla Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego. W odniesieniu do dokumentów krajowych WPRES jest zgodny z zapisami Strategii

Województwo	Miejsce regionalnych planów działań w strukturze dokumentów województwa
	Rozwoju Kraju na lata 2007- 2015.. WPRES jest komplementarny z Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie. Na rozwój sektora ekonomii społecznej wskazuje się również w Strategii Polityki Społecznej na lata 2007-2013. Program spójny jest również ze Strategią Wspierania Społeczeństwa Obywatelskiego na lata 2009 – 2015. WPRES zgodny jest z Krajową Strategią Zatrudnienia na lata 2007-2013. Ekonomia społeczna w szczególności wpisuje się w Priorytet I. Wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy poprzez rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności. W Priorytecie IV. Aktywizacja osób bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, jako jedno z działań wskazano program zatrudnienia socjalnego i przedsiębiorstw społecznych. Ponadto założenia WPRES wpisują się w cele Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020. Wśród celów i kierunków rozwoju Polski Wschodniej wskazano między innymi na poprawę poziomu spójności społecznej, charakteryzowanej poprzez dwa mierniki – stopę bezrobocia i stopę zatrudnienia, jak także podwyższenie poziomu partycypacji społeczeństwa w rynku pracy. Program Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Podlaskim wpisuje się również w cele i kierunki działań określone w Strategii Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo oraz w projekcie Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju Polska 2030 i projekcie Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego i projekcie Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego. Na poziomie dokumentów regionalnych Program Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Podlaskim zgodny jest ze Strategią Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 roku. Ekonomia społeczna w szczególności wpisuje się w drugi cel strategiczny: Rozwój zasobów ludzkich zgodnie z potrzebami rynku pracy. Kierunki działań Programu zawierają się m. in. w Priorytecie II. Infrastruktura społeczna oraz Priorytecie III. Wsparcie przedsiębiorczości. WPRES zgodny jest także z Wojewódzką Strategią Polityki Społecznej na lata 2010-2018. WPRES kompatybilny jest z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013 w zakresie Priorytetu I. Wzrost innowacyjności i wspieranie przedsiębiorczości w regionie oraz z Priorytetem VI. Rozwój infrastruktury społecznej. Ponadto, Program jest komplementarny w odniesieniu do innych programów wojewódzkich, takich jak: – Program Współpracy Województwa Podlaskiego z Organizacjami Pozarządowymi oraz Podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie w 2012 r., – Plan Działań Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na 2012 r. dla Priorytetu VII Promocja integracji społecznej, – Program Na Rzecz Poprawy Warunków Życia Społecznego i Zawodowego Osób Niepełnosprawnych w Województwie Podlaskim na lata 2009-2013, – Program w Zakresie Pomocy Społecznej i Polityki Prorodzinnej w Województwie Podlaskim na lata 2009-2013, – Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Województwie Podlaskim na lata 2009-2013, – Program Przeciwdziałania Narkomanii w województwie Podlaskim na lata 2009-2013.

Województwo	Miejsce regionalnych planów działań w strukturze dokumentów województwa
Pomorskie	Plan jest spójny ze strategiami wyższego rzędu, zarówno na szczeblu europejskim jak i krajowym. Dokumenty strategiczne, z których bezpośrednio wynikają założenia Planu: Strategie Europejskie i Krajowe: – Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, – Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego, – Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2011 – 2020, – Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego, – Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego do 2013.
Śląskie	Regionalny Plan jest spójny z celami strategicznymi i kierunkami działań Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020”: – celem strategicznym A.1 „<i>Wysoki poziom wykształcenia i umiejętności mieszkańców</i>” i kierunkiem działań A.1.3 „Poprawa zatrudnialności i aktywności zawodowej mieszkańców”; – celem strategicznym B.1 „<i>Zdrowy i bezpieczny mieszkaniec województwa</i>” i kierunkami działań B.1.3 „Podniesienie skuteczności polityki społecznej” oraz B.1.5 „Wzmacnianie aktywności społecznej”; – celem strategicznym B.2 „<i>Wysoka jakość środowiska naturalnego</i>” i kierunkami działań B.2.4 „Uporządkowanie i wdrożenie systemu gospodarki odpadami” oraz B.2.5 „Rewitalizacja terenów zdegradowanych”; – celem strategicznym B.3 „<i>Atrakcyjne warunki zamieszkania i wysoka jakość przestrzeni</i>” i kierunkami działań B.3.1 „Zagospodarowanie centrów miast oraz zdegradowanych dzielnic”, B.3.5 „Kształtowanie ośrodków wiejskich” oraz B.3.6 „Zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu”. Regionalny Plan jest zgodny z założeniami Strategii Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020, w tym z priorytetem II „<i>Rozwój ekonomii społecznej jako instrumentu aktywnej polityki społecznej</i>”: – cel strategiczny 3 „Wspieranie osób starszych w pełnieniu ról społecznych”: 3.1. „Włączanie osób starszych do działań na rzecz rozwoju środowiska lokalnego”, 3.2. „Dostosowanie systemu wsparcia, w tym pomocy społecznej do potrzeb starzejącego się społeczeństwa”; – cel strategiczny 4 „Wzmacnianie równych szans osób niepełnosprawnych”: 4.1. „Tworzenie warunków do zachowania samodzielności i niezależności osób niepełnosprawnych”; – cel strategiczny 5 „Wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień”: 5.7. „Wspieranie działań w obszarze reintegracji społecznej i zawodowej osób uzależnionych”; – cel strategiczny 6 „Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu”: 6.2. „Prowadzenie i wspieranie działań na rzecz włączenia osób, rodzin i grup do życia społecznego”, 6.5. „Wspieranie rozwoju organizacji społecznych”; – cel strategiczny 7 „Wzmacnianie bezpieczeństwa publicznego”: 7.3. „Ochrona rodzin i innych grup społecznych przed zjawiskami dezorganizacji i patologii społecznej”.
Świętokrzyskie	Regionalny plan jest zgodny z zapisami Strategii Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2012-2020, gdzie bezpośrednio zapisy dotyczące ekonomii społecznej zapisane zostały w celu strategicznym 5 „<i>Wzmocnienie kapitału społecznego mieszkańców województwa świętokrzyskiego</i>” i w celu operacyjnym 3 „<i>Rozwój sektora ekonomii społecznej w województwie</i>”

Województwo	Miejsce regionalnych planów działań w strukturze dokumentów województwa
	W obszarze polityki społecznej ze Strategią Polityki Społecznej koreluje Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020. Wypracowując założenia Regionalnego planu pod uwagę wzięto zapisy zawarte w projekcie Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej odnoszące się do koordynacji polityki wobec ekonomii społecznej na poziomie regionalnym.
Warmińsko-mazurskie	Zapisy Regionalnego Planu odnoszą się do dokumentów wyższego rzędu: unijnych, krajowych i regionalnych, w tym do strategii „Europa 2020” - strategii na rzecz zatrudnienia oraz trwałego, zrównoważonego rozwoju krajów członkowskich UE. Regionalny Plan jest dokumentem realizacyjnym w stosunku do: – Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2020 – cel główny to „<i>Spójność ekonomiczna, społeczna i przestrzenna Warmii i Mazur z regionami Europy</i>”. Cele strategiczne to: Wzrost konkurencyjności gospodarki, Wzrost aktywności społecznej, Wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych; – Strategii Polityki Społecznej Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2015 roku - główny cel: „<i>Pomoc społeczna sprawnym i skutecznym elementem systemu wsparcia społecznego mieszkańców Warmii i Mazur</i>”: obszar 8.3 Sprawny i skuteczny system przeciwdziałania i zapobiegania skutkom długotrwałego bezrobocia wśród świadczeniobiorców pomocy społecznej. – Strategii Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich w Województwie Warmińsko-Mazurskim do 2020 roku – cel „<i>Rozwój zasobów ludzkich niezbędnym warunkiem rozwoju społeczno-gospodarczego województwa</i>”, jak również przyjęte dla jego realizacji priorytety, w tym w szczególności: Priorytet 1 Wzrost zatrudnienia oraz Priorytet 4 -> Równość szans do zatrudnienia Regionalny Plan jest komplementarny w stosunku do innych programów wojewódzkich, w szczególności w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, wyrównywania szans osób niepełnosprawnych oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi, a także programów operacyjnych.
Wielkopolskie	Zapisy Regionalnego Planu odwołują się do dokumentów wojewódzkich, o strategicznym charakterze m.in.: do: – „Strategii Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego do roku 2020”, W ramach Priorytetu III pn. <i>Bezpieczna Wielkopolska</i>, przewidziane są działania w obszarze pn. Rozwój infrastruktury instytucjonalnej i programów dla przedsięwzięć w sferze ekonomii społecznej umożliwiających reintegrację społeczną grup wrażliwych; – projektu Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020 (wersja z lipca 2012 r.), gdzie przewiduje się realizację celu operacyjnego 5.11 <i>Rozwój gospodarki społecznej</i>. Ponadto, Regionalny Plan odwołuje się do zapisów projektu Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej, jako dokumentu, który ma stanowić podstawę tworzenia krajowej polityki wspierania ekonomii społecznej, w zakresie kategorii przedmiotowego zakresu ekonomii społecznej, a także do Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego, Strategii Rozwoju Kraju 2020, Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego oraz innych strategii rozwoju. Realizacja Regionalnego Planu wpisuje się również w inne polityki publiczne realizowane przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego, m.in. w Strategię Zatrudnienia dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2007-2013 (m.in. Priorytet II Równy dostęp do zatrudnienia oraz promocja integracji społecznej).

Województwo	Miejsce regionalnych planów działań w strukturze dokumentów województwa
Zachodniopomorskie	W celu skoordynowania działań, Regionalny Plan stanowi istotny element programowania w województwie i jest spójny z zasadami prowadzenia polityki rozwoju. Zapisy Regionalnego Planu odwołują się do: - Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego.

Źródło: regionalne plany działań

Na poziomie kraju ekonomia społeczna jako instrument wspierający rozwój społeczno-gospodarczy znalazła swoje miejsce w dokumentach strategicznych. Na poziomie regionalnym zakłada się włączenie ekonomii społecznej do strategii rozwoju województw w obszarach związanych z rynkiem pracy, integracją społeczną, rozwojem usług lokalnych oraz innymi priorytetami, w których możliwy jest regionalny rozwój ekonomii społecznej. Polityka wsparcia ekonomii społecznej wpisuje się w priorytety, cele i kierunki działania w strategiach rozwoju województw oraz strategii województw w zakresie polityki społecznej.

Analiza regionalnych planów pokazuje, iż województwa zastosowały się do Wytycznych Ministra Pracy i Polityki Społecznej co do umiejscowienia Planu w strukturze planowania strategicznego województwa. Działania, obejmujące obszar ekonomii społecznej, wpisują się głównie w priorytety strategii rozwoju województwa, a także w strategię województwa w zakresie polityki społecznej.

1.2. Struktura regionalnych planów działań

W wytycznych Ministra Pracy i Polityki Społecznej podkreślono, iż regionalne plany działań jako dokumenty będące **programami wojewódzkimi w zakresie rozwoju ekonomii społecznej** powinny zawierać elementy określone dla programu rozwoju w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz być przygotowane zgodnie z tą ustawą. Powołując się na ustawę w wytycznych wskazano następujące elementy, które powinny zawierać programy:

- **diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w odniesieniu** do zakresu objętego programowaniem strategicznym oraz **wyniki raportu ewaluacyjnego ex-ante**, zawierającego uprzednią ewaluację skuteczności i efektywności realizacji programu;
- **cel główny i cele szczegółowe** w nawiązaniu do strategii rozwoju województwa (wojewódzkiej strategii polityki społecznej), wraz z określonymi wskaźnikami;
- **priorytety oraz kierunki interwencji** w zakresie terytorialnym;
- **sposób monitorowania** i oceny stopnia osiągnięcia celu głównego i celów szczegółowych;
- **plan finansowy**, w tym:
  - źródła finansowania realizacji programu;
  - kwotę środków przeznaczonych na finansowanie realizacji programu i jej podział między poszczególne priorytety;
  - informację o wysokości współfinansowania na poziomie programu i priorytetów;
- podstawowe założenia **systemu realizacji**.

Oprócz wskazania struktury planów, w wytycznych opisano także co powinny zawierać poszczególne elementy opracowania. **Diagnoza sytuacji ekonomii społecznej w regionie** powinna skupiać się przede wszystkim na opisie stanu **podmiotów ekonomii społecznej**, do których zaliczono:

- spółdzielnie pracy;
- spółdzielnie inwalidów i niewidomych;
- zakłady aktywności zawodowej;

- organizacje pozarządowe i podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o pożytku publicznym i wolontariacie (spółki non-profit, spółdzielnie socjalne, podmioty kościelne);

a także stanu **podmiotów o charakterze integracyjnym**:

- centra integracji społecznej;
- kluby integracji społecznej;
- warsztaty terapii zajęciowej.

Dokonując diagnozy stanu podmiotów ekonomii społecznej zalecono także, aby skupić się na tych podmiotach, które prowadzą działalność gospodarczą oraz odpłatną i nieodpłatną działalność pożytku publicznego, w tym tych, które zatrudniają pracowników. Zgodnie z dokumentem MPIPS diagnoza powinna obejmować także **stan infrastruktury wsparcia** oraz działań podmiotów publicznych na rzecz ekonomii społecznej (JST, przedsiębiorcy, OWES itp.).

Programy powinny także zawierać **cele główne i cele szczegółowe** odnoszące się do strategii rozwoju województwa (wojewódzkiej strategii polityki społecznej), a także określać **priorytety i kierunki interwencji**. Określone kierunki interwencji (kierunki działań) powinny wynikać z wyznaczonych celów.

W wytycznych wskazano także zarys priorytetów i kierunków interwencji, które powinny odnosić się do:

- instytucjonalnego stworzenia zasad rozwoju ekonomii społecznej (problematyka wojewódzkiego zespołu ds. ekonomii społecznej, forum współpracy z podmiotami ekonomii społecznej, instytucje odpowiedzialne);
- podstawowych kierunków rozwoju podmiotów ekonomii społecznej w zakresie reintegracji zawodowej, integracji społecznej oraz dostępnych usług społecznych wynikających ze zdiagnozowanych potrzeb w województwie;
- stworzenia docelowej wizji sieci infrastrukturalnego wsparcia ekonomii społecznej w województwie (sieci ośrodków wsparcia ekonomii społecznej, infrastruktury finansowej);
- zaprojektowania mechanizmów oddziaływania edukacyjnego samorządu województwa z samorządami powiatów i gmin w zakresie rozwoju ekonomii społecznej (rola gminnych i powiatowych strategii rozwiązywania problemów społecznych);
- określenia mechanizmów współpracy na rzecz ekonomii społecznej między różnego rodzaju instytucjami, które mogą mieć wpływ na jej rozwój w regionie, m.in. pomiędzy ROPS a instytucjami Wdrażającymi PO KL;
- określenia mechanizmów promocji rozwoju sektora ekonomii społecznej w województwie poprzez system oświaty dzieci i młodzieży oraz system edukacji dorosłych.

Plany powinny także zawierać **wskaźniki realizacji**. W wytycznych wskazano, iż każdy plan powinien określić własne ramowe wskaźniki produktu i wskaźniki rezultatu, opatrzone o wartości bazowe i docelowe.

Niezbędnym elementem planu jest także **system realizacji**, którego opis powinien zawierać:

- zarządzanie programem;
- monitoring;
- ewaluację;
- sprawozdawczość;
- sposób koordynacji działań instytucji zaangażowanych w realizację programu.

1.2.1. Diagnoza

Każdy regionalny plan działań, zgodnie z wytycznymi, rozpoczyna się od diagnozy, w której skupiono się na **ocenie sytuacji społeczno-gospodarczej regionu, a także na opisie stanu rozwoju ekonomii społecznej w województwie**. W częściach planów dotyczących szeroko rozumianej sytuacji społeczno-gospodarczej najczęściej można odnaleźć dane charakteryzujące strukturę demograficzną regionu (m.in. liczbę mieszkańców w podziale na wiek i płeć, zmiany w strukturze wiekowej czy rozmieszczenie przestrzenne). Dużo miejsca poświęcano aktywności ekonomicznej mieszkańców i sytuacji na rynku pracy, a także charakterystyce świadczonej pomocy społecznej. Analizując ww. elementy można zauważyć, iż w wielu planach w rozdziałach przeznaczonych na diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej, poświęcono mało uwagi na to, aby wykazać powiązania pomiędzy ekonomią społeczną a obserwowanymi zjawiskami. W niektórych dokumentach nie dokonano także podsumowania najważniejszych wniosków płynących z przeprowadzonej diagnozy czy nie wskazano głównych obszarów problemowych dla rozwoju ES bądź obszarów, w których można upatrywać szans na rozwój ES. Należy zaznaczyć, iż są to uwagi wykraczające poza zakres wytycznych Ministra Pracy i Polityki Społecznej, jednak braki w tym zakresie mogą wzbudzać wątpliwości, czy zaplanowane kierunki wsparcia ES odpowiadają na realne problemy i potrzeby występujące w regionach.

W wytycznych zalecano, aby konstruując diagnozę skupić się przede wszystkim na opisie stanu poszczególnych podmiotów ekonomii społecznej. Taki opis zawarto we wszystkich planach, nie zawsze jednak uwzględniono wszystkie podmioty wymienione w wytycznych. Czasami wynikało to z braku funkcjonowania określonego typu podmiotu w województwie (np. spółka z o.o. non profit), czasami natomiast nie podawano żadnego wyjaśnienia bądź nie zaliczano danego typu instytucji wymienionej w wytycznych do grupy podmiotów ekonomii społecznej (np. organizacji pozarządowych prowadzących tylko działalność nieopłatną). Były to jednak przypadki sporadyczne, nie zmieniające w istotny sposób struktury opracowania. Więcej niezgodności można zauważyć w opisach stanu infrastruktury wsparcia. Dokonując diagnozy stanu infrastruktury wsparcia ES w regionalnych planach działań skupiono się przede wszystkim na charakterystyce i opisie działań ośrodków wsparcia ekonomii społecznej utworzonych w ramach Poddziałania 7.2.2 PO KL. Znacznie rzadziej dokonywano inwentaryzacji i oceny działań innych podmiotów (np. jednostek samorządu terytorialnego, przedsiębiorców) na rzecz ekonomii społecznej.

1.2.2. Cele główne i cele szczegółowe oraz priorytety i kierunki interwencji

We wszystkich planach, zgodnie z wytycznymi, ale i ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, określono cele realizacji planu, a także wytyczono główne kierunki działań, choć na różnym poziomie szczegółowości. Jak to opisano w późniejszych rozdziałach opracowania, główne cele realizacji planów dotyczą przede wszystkim wzmocnienia znaczenia ekonomii społecznej w szeroko rozumianym rozwoju województwa. W wytycznych wskazano jednak co konkretnie powinny określać priorytety i kierunki interwencji. Jak widać w Tabeli 3, regionalne plany były tworzone zgodnie z kierunkami interwencji zaproponowanymi przez MPiPS.

Analizując, w jaki sposób w regionalnych planach odwołano się do pierwszego obszaru tzn. instytucjonalnego stworzenia zasad rozwoju ekonomii społecznej, można zauważyć, iż w województwach zaplanowano utworzenie regionalnych, a czasem nawet lokalnych, zespołów ds. ekonomii społecznej. Na podstawie dokumentów, w których zarysowano skład takich zespołów, można zauważyć, iż będą się składały z przedstawicieli różnych środowisk (samorządu regionalnego, samorządu lokalnego, PES, OWES, NGO, świata biznesu czy nauki). Zgodnie z zapisami planów, funkcje takich zespołów będą najczęściej polegały na monitorowaniu wdrażania planów, modyfikacji czy wyznaczaniu kierunków rozwoju ekonomii społecznej w regionie. Z przeprowadzonych wywiadów

TIDI wiadomo także, iż niektóre województwa planują kontynuować prace prowadzone w zespołach utworzonych na potrzeby opracowania planu:

„Planujemy też powołać coś w rodzaju rady, być może ten zespół będzie się inaczej nazywać, w każdym razie planujemy kontynuację, tak jak gdyby zespołu tego doradczego i mamy zamiar razem z tym zespołem monitorować całe wdrażanie.” (TIDI, R8)

Realizacja drugiego obszaru, czyli rozwoju podmiotów ekonomii społecznej w zakresie reintegracji zawodowej i integracji społecznej, ma się odbywać w regionach przede wszystkim poprzez:

- rozwój kompetencji PES w zakresie stosowania instrumentów rynku pracy i pomocy społecznej;
- rozwój kompetencji kadr instytucji rynku pracy i pomocy społecznej w zakresie wykorzystania ES do aktywizacji społeczno- zawodowej;
- tworzenie i promocję modelu indywidualnej ścieżki rozwoju osób korzystających z usług podmiotów reintegracji społecznej i zawodowej;
- włączenie instrumentów ES do programów aktywizacji społeczno – zawodowej prowadzonej przez ośrodki pomocy społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie i powiatowe urzędy pracy.

W analizowanych dokumentach dużo uwagi poświęcono także stworzeniu docelowej wizji sieci infrastrukturalnego wsparcia ekonomii społecznej w województwie. Zaplanowana infrastruktura ma przede wszystkim opierać się o certyfikowane ośrodki wsparcia ekonomii społecznej, a także o funkcjonujące fundusze ułatwiające PES dostęp do kapitału zwrotnego czy bezzwrotnego. W ponad połowie województw wprowadzono także zapisy, iż w lokalnych strategiach (gminnych i powiatowych) należy uwzględnić problematykę ekonomii społecznej, nie zawsze jednak precyzowano o jakie strategie chodzi.

W regionalnych planach, tak jak to zostało sformułowane w wytycznych, określono także mechanizmy współpracy na rzecz ekonomii społecznej między różnego rodzaju instytucjami, a także określono mechanizmy promocji rozwoju sektora ekonomii społecznej w województwie poprzez system oświaty dzieci i młodzieży oraz system edukacji dorosłych.

Poniżej przedstawiono matrycę zgodności priorytetów i kierunków interwencji z wytycznymi MPiPS.

Tabela 3. Struktura regionalnych planów działań w porównaniu do wytycznych MPiPS - Priorytety i kierunki interwencji

Województwo	Priorytety i kierunki interwencji					
	Instytucjonalne stworzenie zasad rozwoju ES	Podstawowe kierunki rozwoju PES w zakresie reintegracji zawodowej, integracji społecznej	Stworzenie wizji sieci infrastrukturalnego wsparcia ES	Oddziaływanie edukacyjne samorządu województwa z samorządami powiatów i gmin	Współpraca na rzecz ES między różnego rodzaju instytucjami	System oświaty dzieci i młodzieży oraz system edukacji dorosłych
Dolnośląskie	-	Priorytet 1: Ekonomia społeczna jako element rynku pracy i polityki społecznej Cele szczegółowe: 1. Zwiększenie liczby osób zatrudnionych w miejscach pracy wygenerowanych przez PES. 2. Zwiększenie efektywności sieci współpracy podmiotów rynku pracy, pomocy społecznej i ES. 3. Zwiększenie roli PES w procesie reintegracji społecznej i zawodowej. Wybrane działania: Utworzenie funduszu zatrudnienia wspierającego tworzenie miejsc pracy w PES, w kontekstach: dotowane miejsca pracy, niskooprocentowane pożyczki związane z zatrudnieniem, staże powiązane z zatrudnieniem, wsparcie edukacyjne służące podniesieniu i/lub nabyciu i/lub zmianie kwalifikacji zawodowych powiązane z zatrudnieniem; Inicjowanie procesu tworzenia nowych PES	Priorytet 3: Budowanie systemu wsparcia oraz edukacja na rzecz ekonomii społecznej Cel szczegółowy 1: Zwiększenie efektywności współpracy pomiędzy podmiotami wspierającymi ES Wybrane działania: Stworzenie sieci współpracy pomiędzy podmiotami wspierającymi ES, np. forum wymiany doświadczeń, integracja kadr, diagnozowanie potrzeb, tworzenie koncepcji projektowych, wypracowanie zasad i procedur współdziałania, identyfikacja obszarów do współpracy, nawiązanie współpracy, czasowa wymiana pracowników Cel szczegółowy 4: Zapewnienie finansowania i stabilności systemu wsparcia ES Wybrane działania: Utworzenie zwrotnych instrumentów finansowych dla PES – wyodrębnionych środków na tworzenie i funkcjonowanie funduszy	Priorytet 2: Rozwój lokalny a ekonomia społeczna Cel szczegółowy 3: Zwiększenie udziału PES w tworzeniu regionalnych i lokalnych rozwiązań formalnoprawnych Wybrane działania: Prowadzenie działań na rzecz wpisania ES, jako narzędzia rozwoju w strategiach oraz programach regionalnych i lokalnych	Priorytet 2: Rozwój lokalny a ekonomia społeczna Cel szczegółowy 2: Zwiększenie współpracy międzysektorowej na rzecz ES Wybrane działania: Włączenie PES do zespołów o charakterze doradczo-konsultacyjnym na poziomie regionalnym/ lokalnym; Tworzenie porozumień, konsorcjów, klastrów lokalnych z udziałem PES; Tworzenie programów zwiększających udział biznesu w rozwoju ES	Priorytet 3: Budowanie systemu wsparcia oraz edukacja na rzecz ekonomii społecznej Cel szczegółowy 2: Podniesienie wiedzy na temat ES w regionie Wybrane działania: Stworzenie systemu kształcenia nauczycieli z zakresu przedsiębiorczości społecznej - stypendia, podyplomowe studia, kursy kwalifikacyjne, podręczniki, materiały do zajęć; Opracowanie standardów w zakresie kształcenia formalnego i nieformalnego oraz upowszechnienie standardów dotyczących ES.

Województwo	Priorytety i kierunki interwencji					
	Instytucjonalne stworzenie zasad rozwoju ES	Podstawowe kierunki rozwoju PES w zakresie reintegracji zawodowej, integracji społecznej	Stworzenie wizji sieci infrastrukturalnego wsparcia ES	Oddziaływanie edukacyjne samorządu województwa z samorządami powiatów i gmin	Współpraca na rzecz ES między różnego rodzaju instytucjami	System oświaty dzieci i młodzieży oraz system edukacji dorosłych
		działających w sferach pomocy społecznej i rynku pracy jako instytucji generujących miejsca pracy; Rozwój kompetencji PES w zakresie stosowania instrumentów rynku pracy i pomocy społecznej oraz kadr instytucji rynku pracy i pomocy społecznej w zakresie wykorzystania ES do aktywizacji społeczno- zawodowej	pożyczkowych i poręczeniowych dla PES			
Kujawsko-Pomorskie	Priorytet 2 Stworzenie kompleksowego systemu wspierania ekonomii społecznej w województwie kujawsko-pomorskim Cel szczegółowy 2.2 Rozwój instytucjonalnego wsparcia ekonomii społecznej w regionie Kierunek interwencji 2.2.1 Koordynowanie na poziomie województwa działań na rzecz ekonomii społecznej w regionie Kierunek interwencji 2.2.2 Inspirowanie i wspieranie funkcjonowania reprezentacji środowiska ekonomii społecznej i jej otoczenia (w formie lokalnych i regionalnych	Priorytet 1 Poprawa efektywności i skali działania podmiotów ekonomii społecznej (PES) Cel szczegółowy 1.3 Zwiększenie udziału ekonomii społecznej w aktywizacji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym Wybrane działania: Wspieranie i rozwój instytucji zatrudnienia socjalnego i integracji społeczno-zawodowej; Tworzenie i promocja modelu indywidualnej ścieżki rozwoju osób korzystających z usług podmiotów reintegracji społecznej i	Priorytet 2 Stworzenie kompleksowego systemu wspierania ekonomii społecznej w województwie kujawsko-pomorskim Cel szczegółowy 2.1 Rozwój infrastrukturalnego systemu wsparcia ekonomii społecznej w województwie. Kierunek interwencji 2.1.1 Rozwój kompleksowego wsparcia PES, w tym spółdzielni socjalnych, opartego na sieci ośrodków wsparcia ekonomii społecznej, dostępnych w każdym powiecie. Kierunek interwencji 2.1.2	Priorytet 3 Współpraca podmiotów ekonomii społecznej z administracją publiczną i innymi podmiotami Cel szczegółowy 3.1 Wzmocnienie roli ekonomii społecznej w rozwoju społeczności lokalnych Kierunek interwencji 3.1.1 Popularyzowanie ekonomii społecznej i PES wśród przedstawicieli samorządów lokalnych regionu, mediów, służb zatrudnienia i służb społecznych.	Priorytet 3 Współpraca podmiotów ekonomii społecznej z administracją publiczną i innymi podmiotami Cel szczegółowy 3.2 Rozwój lokalnych partnerstw na rzecz ekonomii społecznej Kierunek interwencji 4.2.1 Upowszechnianie idei tworzenia lokalnych partnerstw z udziałem PES. Kierunek interwencji 4.2.2 Wsparcie szkoleniowe i doradcze dla tworzących się lokalnych partnerstw na rzecz ekonomii społecznej	Priorytet 4 Wzrost świadomości społecznej wśród mieszkańców regionu na temat ekonomii społecznej Cel szczegółowy 4.3 Włączanie wiedzy na temat ekonomii społecznej do systemu kształcenia formalnego i nieformalnego Kierunek interwencji 4.3.1 Wspieranie włączania wiedzy na temat ekonomii społecznej do zajęć edukacyjnych na różnych poziomach kształcenia oraz w programach edukacyjnych realizowanych przez organizacje pozarządowe, w tym propagowanie tworzenia spółdzielni

Województwo	Priorytety i kierunki interwencji					
	Instytucjonalne stworzenie zasad rozwoju ES	Podstawowe kierunki rozwoju PES w zakresie reintegracji zawodowej, integracji społecznej	Stworzenie wizji sieci infrastrukturalnego wsparcia ES	Oddziaływanie edukacyjne samorządu województwa z samorządami powiatów i gmin	Współpraca na rzecz ES między różnego rodzaju instytucjami	System oświaty dzieci i młodzieży oraz system edukacji dorosłych
	zespołów ds. ekonomii społecznej).	zawodowej	Wspieranie i upowszechnianie instrumentów finansowych dla PES poprzez rozwój oferty pożyczek i poręczeń skierowanych do PES, w tym także na założenie i uruchomienie działalności.			uczniowskich jako przygotowania do wejścia w ekonomię społeczną.
Lubelskie	Cel główny 2: Wzmocnienie współpracy międzyinstytucjonalnej oraz wspieranie rozwoju porozumień i partnerstw lokalnych na rzecz ekonomii społecznej Cel szczegółowy 2.3 Koordynacja działań w obszarze wspierania rozwoju ekonomii społecznej na poziomie regionalnym i lokalnym Wybrane działania: Funkcjonowanie Zespołu ekspertów ds. wdrażania ekonomii społecznej złożonego z przedstawicieli PES, OWES, sektora biznesu, instytucji rynku pracy i pomocy społecznej, samorządów lokalnych, uczelni i instytucji naukowo-badawczych; Organizowanie Regionalnego Forum ES w celu ewaluacji dotychczasowych działań w zakresie ES oraz	Cel główny 3: Zwiększenie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców społeczności lokalnej w oparciu o zasady i narzędzia ekonomii społecznej oraz wzmocnienie potencjału podmiotów ekonomii społecznej Cel szczegółowy 3.1: Włączenie instrumentów ekonomii społecznej do programów aktywizacji społeczno – zawodowej prowadzonej przez ośrodki pomocy społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie i powiatowe urzędy pracy Wybrane działania Zbudowanie i rozwijanie przez ośrodki pomocy społecznej i powiatowe urzędy pracy, we współpracy z organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorstwami,	Cel główny 1: Spójny system instytucji wsparcia ekonomii społecznej w woj. lubelskim Cel szczegółowy 1.1: Dostęp do profesjonalnych usług wspierających rozwój podmiotów ekonomii społecznej Wybrane działania: Prowadzenie działań doradczych, szkoleniowych, animacyjnych przez OWES Cel szczegółowy 1.2: Funkcjonowanie sieci współpracy ośrodków wsparcia ekonomii społecznej Wybrane działania: Prowadzenie min. 3 spełniających standardy ośrodków wsparcia ekonomii społecznej w regionie Cel szczegółowy 1.3: Skuteczny system	Cel główny 3: Zwiększanie aktywności społecznej i zawodowej społeczności lokalnych w oparciu o zasady i narzędzia ekonomii społecznej oraz wzmocnienie potencjału podmiotów ekonomii społecznej Cel szczegółowy 3.1: Włączenie instrumentów ekonomii społecznej do programów aktywizacji społeczno – zawodowej prowadzonej przez ośrodki pomocy społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie i powiatowe urzędy pracy Wybrane działania: Wprowadzenie spójnych rozwiązań sprzyjających rozwojowi ekonomii społecznej w gminnych i powiatowych strategiach rozwiązywania problemów społecznych oraz w powiatowych programach promocji zatrudnienia	Cel główny 2: Wzmocnienie współpracy międzyinstytucjonalnej oraz wspieranie rozwoju porozumień i partnerstw lokalnych na rzecz ekonomii społecznej Cel szczegółowy 2.1: Wspieranie procesów zawiązywania partnerstw społecznej Wybrane działania: Inicjowanie i wzmacnianie partnerstw publiczno-społeczno-prywatnych na rzecz przedsiębiorczości społecznej	Cel główny 4: Upowszechnianie ekonomii społecznej w regionie Cel szczegółowy 4.2: Edukacja dla ekonomii społecznej Wybrane działania: Wspieranie i rozwijanie idei spółdzielczości uczniowskiej w szkołach podstawowych, gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych; Współpraca szkolnictwa zawodowego z sektorem ekonomii społecznej przez tworzenie możliwości odbywania praktyk zawodowych w przedsiębiorstwach społecznych oraz wsparcie organizacji wolontariatu w podmiotach ekonomii społecznej

Województwo	Priorytety i kierunki interwencji					
	Instytucjonalne stworzenie zasad rozwoju ES	Podstawowe kierunki rozwoju PES w zakresie reintegracji zawodowej, integracji społecznej	Stworzenie wizji sieci infrastrukturalnego wsparcia ES	Oddziaływanie edukacyjne samorządu województwa z samorządami powiatów i gmin	Współpraca na rzecz ES między różnego rodzaju instytucjami	System oświaty dzieci i młodzieży oraz system edukacji dorosłych
	wypracowania dalszych kierunków rozwoju i rekomendacji dla ES	komplementarnego systemu współdziałania na rzecz aktywizacji społeczno zawodowej z wykorzystaniem rozwiązań typowych dla ekonomii społecznej	wsparcia finansowego dla podmiotów ekonomii społecznej Wybrane działania: Utworzenie zwrotnych i bezzwrotnych mechanizmów finansowych dla PES	oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy.		
Lubuskie	Cel I: Budowa zintegrowanego systemu wsparcia rozwoju ekonomii społecznej Priorytet I: Koordynacja i instytucjonalizacja ekonomii społecznej Wybrane działania: Rada Programowa Partnerstwa na rzecz ekonomii społecznej jako regionalne forum ekonomii społecznej.	Cel 4: Wzrost aktywności zawodowej poprzez system integracji i reintegracji zawodowej i społecznej Priorytet VI Rozwój zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej Wybrane działania: Przygotowanie do aktywności zawodowej; Wspieranie rozwoju zatrudnienia	Cel I: Budowa zintegrowanego systemu wsparcia rozwoju ekonomii społecznej Priorytet II: Infrastruktura wsparcia ekonomii społecznej Wybrane działania: Ośrodki wsparcia ekonomii społecznej; Fundusz pożyczkowy i poręczeniowy	Cel. 2: Zwiększenie świadomości i partycypacji społeczności lokalnych w rozwoju ekonomii społecznej Priorytet III Promocja ekonomii społecznej jako narzędzia zmian społeczno-gospodarczych Wybrane działania: Propagowanie katalogu możliwych działań ekonomii społecznej w samorządzie oraz promocja dobrych praktyk w zakresie ekonomii społecznej.	-	Cel. 2: Zwiększenie świadomości i partycypacji społeczności lokalnych w rozwoju ekonomii społecznej Priorytet IV: Edukacja dla ekonomii społecznej Wybrane działania: Projekty edukacyjne na rzecz ekonomii społecznej/Szkolne Ośrodki Kariery; Ekonomia społeczna w OHP; Praktyczne przygotowanie uczniów oraz studentów do przedsiębiorczości społecznej; Studia podyplomowe z zakresu ekonomii społecznej
Łódzkie	Priorytet V Włączenie tematyki ES w politykę rozwoju województwa i stała koordynacja jej rozwoju Działanie: V.1. Koordynacja i zwiększenie jakości	Cel szczegółowy I Zwiększanie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców społeczności lokalnej w oparciu o zasady i narzędzia ekonomii społecznej	Cel szczegółowy II Spójny system instytucji wsparcia ekonomii społecznej w województwie łódzkim Priorytet III Dostęp do profesjonalnych usług	Cel szczegółowy I Zwiększanie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców społeczności lokalnej w oparciu o zasady i narzędzia ekonomii społecznej	Cel szczegółowy III Partnerstwo lokalne na rzecz rozwoju ekonomii społecznej i upowszechniania jej idei Priorytet VI: Wzmocnienie współpracy międzyinstytucjonalnej i	-

Województwo	Priorytety i kierunki interwencji					
	Instytucjonalne stworzenie zasad rozwoju ES	Podstawowe kierunki rozwoju PES w zakresie reintegracji zawodowej, integracji społecznej	Stworzenie wizji sieci infrastrukturalnego wsparcia ES	Oddziaływanie edukacyjne samorządu województwa z samorządami powiatów i gmin	Współpraca na rzecz ES między różnego rodzaju instytucjami	System oświaty dzieci i młodzieży oraz system edukacji dorosłych
	działań na rzecz rozwoju ekonomii społecznej w województwie <u>Poddziałanie V.1.2</u> Powołanie Rady Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Łódzkim (złożonej m.in. z przedstawicieli PES, OWES, sektora biznesu, instytucji rynku pracy, pomocy i integracji społecznej, środowiska naukowego oraz jednostek samorządu terytorialnego) <u>Poddziałanie V.1.3</u> Organizowanie, co najmniej raz w roku, Regionalnego Forum Ekonomii Społecznej w celu wypracowania kierunków rozwoju i rekomendacji dla ekonomii społecznej (PES, OWES, jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe)	<u>Priorytet I</u> Reintegracja społeczno zawodowa beneficjentów systemu instytucji pomocy i integracji społecznej, instytucji rynku pracy oraz podmiotów ekonomii społecznej <u>Działanie I.1</u> Włączenie instrumentów ekonomii społecznej do programów aktywizacji społeczno – zawodowej prowadzonej przez ośrodki pomocy społecznej i powiatowe urzędy pracy	wspierających PES <u>Działanie: III.1</u> Stworzenie sieci współpracy OWES <u>Działanie: III.2</u> Rozwój usług OWES <u>Priorytet IV</u> Stworzenie systemu wsparcia finansowego dla PES <u>Działanie: IV. 1</u> Działania na rzecz tworzenia, promocji i upowszechniania mechanizmów finansowych dla tworzenia PES	<u>Priorytet I</u> Reintegracja społeczno zawodowa beneficjentów systemu instytucji pomocy i integracji społecznej, instytucji rynku pracy oraz podmiotów ekonomii społecznej <u>Poddziałanie I.1.1</u> Wprowadzenie spójnych rozwiązań sprzyjających rozwojowi ekonomii społecznej w gminnych i powiatowych strategiach rozwiązywania problemów społecznych oraz w powiatowych programach promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy	międzysektorowej, opartej na relacjach partnerskich i współodpowiedzialności za zrównoważony rozwój lokalny <u>Działanie VI.2</u> Tworzenie, na poziomie lokalnym, partnerstw i platform współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie rozwoju i promocji ekonomii społecznej	
Małopolskie	<u>Cel 5</u> Stabilna infrastruktura wsparcia ekonomii społecznej <u>Kierunek Interwencji 2:</u> Koordynacja rozwoju ekonomii społecznej w Małopolsce <u>Wybrane działania</u> Koordynacja wdrażania przedsięwzięć	<u>Cel 1:</u> Rozwijające się społeczności lokalne w oparciu o inicjatywę ekonomii <u>Kierunek Interwencji 5:</u> Zintegrowanie oferty wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	<u>Cel 2:</u> Dostępny system finansowania podmiotów ekonomii społecznej <u>Kierunek Interwencji 1:</u> Rozwój zwrotnej oferty finansowej dla podmiotów ekonomii społecznej. <u>Wybrane działania</u> Sfinansowanie instrumentów	<u>Cel 1:</u> Rozwijające się społeczności lokalne w oparciu o inicjatywę ekonomii <u>Kierunek Interwencji 1:</u> Wspieranie lokalnej samoorganizacji i aktywności obywatelskiej Działania zmierzające do powstawania i rozwoju	<u>Cel 1:</u> Rozwijające się społeczności lokalne w oparciu o inicjatywę ekonomii <u>Kierunek Interwencji 1:</u> Wspieranie lokalnej samoorganizacji i aktywności obywatelskiej Działania zmierzające do powstawania i rozwoju	<u>Cel 1:</u> Rozwijające się społeczności lokalne w oparciu o inicjatywę ekonomii <u>Kierunek Interwencji 2:</u> Kształtowanie postaw przedsiębiorczych w obszarze ekonomii społecznej wśród młodzieży.

Województwo	Priorytety i kierunki interwencji					
	Instytucjonalne stworzenie zasad rozwoju ES	Podstawowe kierunki rozwoju PES w zakresie reintegracji zawodowej, integracji społecznej	Stworzenie wizji sieci infrastrukturalnego wsparcia ES	Oddziaływanie edukacyjne samorządu województwa z samorządami powiatów i gmin	Współpraca na rzecz ES między różnego rodzaju instytucjami	System oświaty dzieci i młodzieży oraz system edukacji dorosłych
	Regionalnego planu na rzecz rozwoju ekonomii społecznej, realizowanych przez różne podmioty	Wybrane działania Wypracowanie systemu przepływu informacji między instytucjami pomocy, integracji społecznej, rynku pracy i PES w zakresie oferty wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym - agregowanych w subregionalnie działających OWES.	poręczeniowo-pożyczkowych dedykowanych PES Wdrożenie skutecznego mechanizmu selekcji PES do dofinansowania zwrotnego. Wdrożenie procesu wsparcia doradczego dla PES, które skorzystały z oferty wsparcia finansowego. Cel 5: Stabilna infrastruktura wsparcia ekonomii społecznej Kierunek Interwencji 1: Rozwój oferty usług ośrodków wsparcia ekonomii społecznej Wybrane działania Świadczenie kompleksowego wsparcia obejmującego w szczególności szkolenia, doradztwo, usługi, wsparcie finansowe przez wystandaryzowane ośrodki wsparcia ES (OWES)	inicjatyw w obszarze ekonomii społecznej na poziomie lokalnym (sołectwo, gmina, związki gmin, powiat) Wybrane działania Organizacja cyklicznych forów samorządowców w zakresie rozwoju lokalnego z wykorzystaniem instrumentarium ekonomii społecznej, służących ich edukacji i wymianie doświadczeń; Wsparcie szkoleniowe i doradcze w zakresie tworzenia programów współpracy z organizacjami pozarządowymi, Rad Działalności Pożytku Publicznego oraz lokalnych strategii rozwoju w zakresie roli i narzędzi ekonomii społecznej w zrównoważonym rozwoju	inicjatyw w obszarze ekonomii społecznej na poziomie lokalnym (sołectwo, gmina, związki gmin, powiat) Wybrane działania Działania animujące współpracę na rzecz inicjatyw ES na poziomie lokalnym oraz wsparcie inicjatyw społeczno-gospodarczych	Wybrane działania Opracowanie oraz upowszechnienie pakietów edukacyjno-informacyjnych dot. przedsiębiorczości społecznej dla młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej; Wsparcie szkoleniowo-doradcze w obszarze ekonomii społecznej dla nauczycieli. Organizacja inicjatyw edukacyjnych z zakresu przedsiębiorczości społecznej wykorzystujących elementy współzawodnictwa dla młodzieży kształcącej się na różnych szczeblach edukacji. Wprowadzenie tematyki ES do programów studiów na wybranych kierunkach.
Mazowieckie	Priorytet 3: System wsparcia ekonomii społecznej na Mazowszu jest efektywnie koordynowany Wybrane działania: Powołanie Wydziału ds. ekonomii społecznej przy	-	Cel szczegółowy 2 Skuteczne i trwałe podmioty ekonomii społecznej na Mazowszu Priorytet 4: Podmioty ekonomii społecznej umiejętnie korzystają z instrumentów	Cel szczegółowy 4: Instytucje publicznie bazując na partnerskich relacjach efektywnie wspierają rozwój ekonomii społecznej na Mazowszu Priorytet 1: Instytucje publiczne	Cel szczegółowy 4: Instytucje publicznie bazując na partnerskich relacjach efektywnie wspierają rozwój ekonomii społecznej na Mazowszu Priorytet 3: Instytucje publiczne i	Cel szczegółowy 1: Ekonomia społeczna jest obecna w świadomości mieszkańców Mazowsza i stanowi ważne narzędzie w budowaniu spójności społecznej Priorytet 4

Województwo	Priorytety i kierunki interwencji					
	Instytucjonalne stworzenie zasad rozwoju ES	Podstawowe kierunki rozwoju PES w zakresie reintegracji zawodowej, integracji społecznej	Stworzenie wizji sieci infrastrukturalnego wsparcia ES	Oddziaływanie edukacyjne samorządu województwa z samorządami powiatów i gmin	Współpraca na rzecz ES między różnego rodzaju instytucjami	System oświaty dzieci i młodzieży oraz system edukacji dorosłych
	Mazowieckim Centrum Polityki Społecznej; Powołanie interdyscyplinarnego Zespołu ds. monitorowania działań w zakresie ekonomii społecznej na Mazowszu		zwrotnych finansowania działalności. Cel szczegółowy 3 Funkcjonuje kompleksowy, spójny system wsparcia ekonomii społecznej na Mazowszu Priorytet 1: Instytucje wsparcia ES tworzą sieć oferującą usługi dostosowane do potrzeb różnych typów podmiotów ekonomii społecznej. Wybrane działania: Utworzenie działających w sposób ciągły (min. 3-5 lat) Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej w każdym subregionie; Wypracowanie standardów i kompleksowego katalogu działań OWES w obszarach związanych z animacją, popularyzacją, informacją, poradnictwem, monitoringiem rynku, współpracą z biznesem, budowaniem i wzmacnianiem relacji między PES i biznesem Priorytet 2: Funkcjonuje finansowy i infrastrukturalny system wsparcia ekonomii społecznej na Mazowszu Wybrane działania:	rozumieją specyfikę podmiotów ekonomii społecznej i ich rolę, jako równoprawnego i niezbędnego partnera w rozwoju społecznym i podnoszeniu jakości życia mieszkańców regionu. Wybrane działania: Prowadzenie lobbingu na rzecz wpisania wspierania ekonomii społecznej do zakresu zadań własnych gmin, powiatów – nadanie priorytetu idei ekonomii społecznej. Utworzenie Forum Pełnomocników Ekonomii Społecznej	jednostki podległe efektywnie realizują działania z obszaru ekonomii społecznej i stosują metody partnerskiej współpracy (JST-JST, JST-PES/NGO/OWES, JOPS-IRP). Wybrane działania: Certyfikowanie samorządów prowadzących aktywna politykę wsparcia ES na zasadach partnerskiej współpracy; Promowanie działań partnerskich poprzez zwiększanie dofinansowania takich działań i wyższe ich punktowanie w konkursach.	Mieszkańcy umiejętnie korzystają z narzędzi ekonomii społecznej. Wybrane działania: 4.1. Wprowadzenie elementów ekonomii społecznej do programów edukacyjnych i podręczników (np. lekcje przedsiębiorczości, wiedza o społeczeństwie); 4.2. Prowadzenie kursów i szkoleń dla nauczycieli nt. ekonomii społecznej.

Województwo	Priorytety i kierunki interwencji					
	Instytucjonalne stworzenie zasad rozwoju ES	Podstawowe kierunki rozwoju PES w zakresie reintegracji zawodowej, integracji społecznej	Stworzenie wizji sieci infrastrukturalnego wsparcia ES	Oddziaływanie edukacyjne samorządu województwa z samorządami powiatów i gmin	Współpraca na rzecz ES między różnego rodzaju instytucjami	System oświaty dzieci i młodzieży oraz system edukacji dorosłych
			Utworzenie Regionalnego Funduszu Pożyczkowego (OWES partnerem merytorycznym + operator finansowy); Łączenie różnych instrumentów finansowych – pożyczki umarżalne, pożyczki + dotacje itd.			
Opolskie	-	Priorytet 1: Budowanie kapitału społecznego Cel szczegółowy 3: Rozwój infrastruktury organizacyjno – prawno – ekonomicznej dla tworzenia i wsparcia podmiotów ekonomii społecznej. Wybrane działania: Tworzenie warunków do wprowadzania innowacyjnych form współpracy instytucji samorządowych (PUP i OPS) oraz działań międzysektorowych w zakresie aktywizacji osób bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym celem zakładania nowych podmiotów ES	Wybrane działania: Stworzenie sieci ośrodków wsparcia ekonomii społecznej w woj. opolskim do 30 czerwca 2015 roku. Priorytet 3: Wzmocnienie systemu wsparcia ekonomii społecznej Cel szczegółowy 3: Rozwój form wsparcia dla PES Wybrane działania: Stworzenie systemu wsparcia finansowego dla PES: poręczeń finansowych lub systemu pożyczek dla zainteresowanych zakładaniem lub rozwijaniem PES	Priorytet 3: Wzmocnienie systemu wsparcia ekonomii społecznej Cel szczegółowy 1: Uwzględnienie problematyki ekonomii społecznej w strategiach i dokumentach planistycznych JST woj. opolskiego Wybrane działania: Wprowadzenie mechanizmów oddziaływania edukacyjnego samorządu województwa opolskiego z samorządami powiatów i gmin w zakresie rozwoju ekonomii społecznej; Uruchomienie mechanizmów oddziaływania edukacyjnego JST np. w formie otwartych konkursów na popularyzację wiedzy z zakresu ES	Priorytet 1: Budowanie kapitału społecznego Cel szczegółowy 3: Rozwój infrastruktury organizacyjno – prawno – ekonomicznej dla tworzenia i wsparcia podmiotów ekonomii społecznej. Wybrane działania: Tworzenie partnerstw publiczno-społecznych Priorytet 2: Promowanie ekonomii społecznej w woj. opolskim Wybrane działania: Upowszechnianie idei partnerstwa lokalnego, w tym powoływania lokalnych grup działania, a także uwzględnianie w ich działaniach znaczenia PES dla rozwoju lokalnego	-
Podkarpackie	Cel 3. Rozwój współpracy	Cel 4. Włączenie administracji	Cel 2. Zwiększenie potencjału	Cel 4. Włączenie administracji	Cel 3. Rozwój współpracy	Cel 1. Zapewnienie

Województwo	Priorytety i kierunki interwencji					
	Instytucjonalne stworzenie zasad rozwoju ES	Podstawowe kierunki rozwoju PES w zakresie reintegracji zawodowej, integracji społecznej	Stworzenie wizji sieci infrastrukturalnego wsparcia ES	Oddziaływanie edukacyjne samorządu województwa z samorządami powiatów i gmin	Współpraca na rzecz ES między różnego rodzaju instytucjami	System oświaty dzieci i młodzieży oraz system edukacji dorosłych
	między instytucjami i podmiotami w woj. podkarpackim na rzecz ES Obszar działania 3.4: Organizacja i funkcjonowanie Sekretariatu ds. koordynującego współpracę w obszarze ES	publicznej do stwarzania warunków sprzyjających rozwojowi ES Obszar działania 4.2: Wdrożenie „ścieżki aktywizacyjnej” beneficjentów pomocy społecznej w oparciu o praktyczne rozwiązania z zakresu ES	kadrowego, merytorycznego, organizacyjno-technicznego podmiotów oraz instytucji wspierających ES na terenie woj. podkarpackiego Obszar działania 2.3: Funkcjonowanie kompleksowych ośrodków wspierania ekonomii społecznej w województwie, objętych systemem akredytacji i certyfikacji Obszar działania 2.6: Uruchomienie mechanizmów finansowych (fundusze pożyczkowe, poręczenia, wkładu własnego) wspierające podmioty	publicznej do stwarzania warunków sprzyjających rozwojowi ES Obszar działania 4.1: Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dla władz samorządowych i pracowników JST Obszar działania 4.5: Uwzględnienie problematyki ES w lokalnych dokumentach strategicznych	między instytucjami i podmiotami w woj. podkarpackim na rzecz ES Obszar działania 3.3: Funkcjonowanie partnerstw branżowych, lokalnych oraz międzynarodowych (transgranicznych) na rzecz rozwoju ES	mieszkańcom woj. podkarpackiego wiedzy i informacji na temat ES Obszar działania 1.4: Upowszechnianie tematyki ES na uczelniach wyższych woj. podkarpackiego Obszar działania 1.5: Upowszechnianie tematyki ES w szkołach gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych w woj. podkarpackiego
Podlaskie	Priorytet 3: Wzmocnienie i rozwój koordynacji i współpracy instytucjonalnej w obszarze ekonomii społecznej	Priorytet II: Rozwój działających przedsiębiorstw społecznych i podmiotów ekonomii społecznej oraz tworzenie nowych Cel 3: Wzmocnienie istniejących i tworzenie nowych podmiotów ekonomii społecznej Wybrane działania: Wspieranie finansowe tworzenia i działania podmiotów ekonomii, w	Priorytet 3: Wzmocnienie i rozwój koordynacji i współpracy instytucjonalnej w obszarze ekonomii społecznej Cel 2: Rozwój stabilnych Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej Wybrane działania: Wsparcie stworzenia i działania regionalnej sieci wsparcia ES zgodnie ze standardami krajowymi;	Priorytet 1: Promocja i edukacja ekonomii społecznej Cel 2: Budowanie więzi podmiotów ekonomii społecznej z samorządami terytorialnymi. Wybrane działania: Zwiększenie wiedzy przedstawicieli samorządów terytorialnych w regionie na temat ekonomii	-	Priorytet 1: Promocja i edukacja ekonomii społecznej Cel 1: Upowszechnianie wiedzy i informacji o ekonomii społecznej oraz dobrych praktyk Wybrane działania: Dystrybucja wiedzy i informacji na temat ekonomii społecznej wśród mieszkańców regionu, m.in. poprzez edukację w szkołach, w

Województwo	Priorytety i kierunki interwencji					
	Instytucjonalne stworzenie zasad rozwoju ES	Podstawowe kierunki rozwoju PES w zakresie reintegracji zawodowej, integracji społecznej	Stworzenie wizji sieci infrastrukturalnego wsparcia ES	Oddziaływanie edukacyjne samorządu województwa z samorządami powiatów i gmin	Współpraca na rzecz ES między różnego rodzaju instytucjami	System oświaty dzieci i młodzieży oraz system edukacji dorosłych
		szczegółowości w zakresie ich funkcji reintegracyjnych i zatrudnieniowych.	Podnoszenie kwalifikacji i nabycie nowych umiejętności przez pracowników ośrodka wsparcia, m.in. poprzez szkolenia, wizyty studyjne.	społecznej, m.in. poprzez: szkolenia, seminaria, spotkania, wizyty w przedsiębiorstwach społecznych i podmiotach ekonomii społecznej, specjalistyczne szkolenia skierowane do osób odpowiedzialnych za rozwój lokalny oraz dla pracowników instytucji pomocy i reintegracji społecznej		tym także wyższych
Pomorskie	Priorytet I: Tworzenie systemu wspierania podmiotów ES oraz ich otoczenia Cel 1: Ujednolicenie kierunków działań na rzecz rozwoju inicjatyw w obszarze ES w regionie Wybrane działania: Powołanie zespołu koordynująco-monitorującego wieloletni plan działań na rzecz promocji i upowszechniania ekonomii społecznej oraz rozwoju instytucji sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia w regionie	-	Priorytet III: Zwiększenie udziału podmiotów ekonomii społecznej w rozwoju gospodarczym województwa Cel 1: Stworzenie warunków do powstawania podmiotów ekonomii społecznej, ich otoczenia oraz instytucji wsparcia Wybrane działania: utworzenie dwóch OWES;	Priorytet I: Tworzenie systemu wspierania podmiotów ES oraz ich otoczenia Cel 1: Ujednolicenie kierunków działań na rzecz rozwoju inicjatyw w obszarze ES w regionie Wybrane działania: Propagowanie wprowadzania zapisów o ekonomii społecznej w dokumentach strategicznych jednostek samorządu terytorialnego.	Priorytet I: Tworzenie systemu wspierania podmiotów ES oraz ich otoczenia Cel 1: Ujednolicenie kierunków działań na rzecz rozwoju inicjatyw w obszarze ES w regionie Wybrane działania: Stworzenie warunków do powstawania międzysektorowych partnerstw na rzecz ES	Priorytet II: Upowszechnianie idei ekonomii społecznej Cel 2 Edukowanie w zakresie ekonomii społecznej Wybrane działania: Wprowadzenie zagadnień z zakresu ekonomii społecznej do systemu kształcenia formalnego i ustawicznego
Śląskie	-	Priorytet I Integracja i reintegracja społeczna Cel szczegółowy 1: Zwiększenie udziału	Priorytet I Integracja i reintegracja społeczna Cel szczegółowy 1: Zwiększenie udziału	Priorytet II Współpraca sektora ekonomii społecznej z otoczeniem instytucjonalnym i	Priorytet II Współpraca sektora ekonomii społecznej z otoczeniem instytucjonalnym i	Priorytet III Edukacja i profesjonalizacja sektora ekonomii społecznej Cel szczegółowy 3:

Województwo	Priorytety i kierunki interwencji					
	Instytucjonalne stworzenie zasad rozwoju ES	Podstawowe kierunki rozwoju PES w zakresie reintegracji zawodowej, integracji społecznej	Stworzenie wizji sieci infrastrukturalnego wsparcia ES	Oddziaływanie edukacyjne samorządu województwa z samorządami powiatów i gmin	Współpraca na rzecz ES między różnego rodzaju instytucjami	System oświaty dzieci i młodzieży oraz system edukacji dorosłych
		podmiotów ekonomii społecznej w procesie integracji i reintegracji społecznej oraz zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym Kierunek działania 1.1.: Formalno-prawne wsparcie środowisk wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez rozwój przedsiębiorczości społecznej.	podmiotów ekonomii społecznej w procesie integracji i reintegracji społecznej oraz zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym Kierunek działania 1.2.: Rozwój działalności rynkowej przez przedsiębiorstwa społeczne Wybrane działania: Stworzenie kompleksowej oferty w ramach systemu wsparcia sektora ekonomii społecznej,	pozainstytucjonalnym, w tym ze środowiskiem biznesu na rzecz rozwoju lokalnego Cel szczegółowy 2: Rozwój międzysektorowej współpracy podmiotów ekonomii społecznej. Wybrane działania: Włączenie problematyki ekonomii społecznej do dokumentów strategicznych gminy i powiatu.	pozainstytucjonalnym, w tym ze środowiskiem biznesu na rzecz rozwoju lokalnego Cel szczegółowy 2: Rozwój międzysektorowej współpracy podmiotów ekonomii społecznej. Kierunek działania 2.3.: Sieciowanie, partnerstwa lokalne i wymiana informacji.	Podniesienie poziomu wiedzy i upowszechnienie umiejętności praktycznych w sektorze ekonomii społecznej i jego otoczeniu Kierunek działania 3.1.: Nowe działania edukacyjne w formie studiów, szkoleń i zajęć fakultatywnych Wybrane działania: Studia podyplomowe z ekonomii społecznej; Włączenie treści dotyczących gospodarki społecznej do kształcenia na poziomie wyższym; Zajęcia fakultatywne dające kwalifikacje do działania w formule PES dla uczniów szkół średnich zawodowych (np. ekonomicznych)
Świętokrzyskie	Priorytet 3: Inicjowanie rozwoju partnerstw na rzecz przedsiębiorczości społecznej Cel szczegółowy 3.2 Rozwój otoczenia przedsiębiorczości społecznej w regionie Wybrane działania: Powołanie przy Marszałku Województwa Świętokrzyskiego zespołu monitorującego rozwój ekonomii społecznej w	Priorytet 2: Większe zaangażowanie sektora ekonomii społecznej w realizację usług społecznych oraz w gospodarkę regionu Cel szczegółowy 2.3: Wsparcie wykorzystania potencjału przedsiębiorstw społecznych w rozwoju społeczności lokalnych, w tym rozwoju gospodarczego	Priorytet 1: Stworzenie warunków do rozwoju podmiotów ekonomii społecznej oraz ich otoczenia w regionie. Cel szczegółowy 1.1: Stworzenie warunków formalnych do funkcjonowania przedsiębiorczości społecznej w regionie; Wybrane działania: Rozwój systemu wsparcia ekonomii społecznej Cel szczegółowy 1.2:	Priorytet 1: Stworzenie warunków do rozwoju podmiotów ekonomii społecznej oraz ich otoczenia w regionie. Cel szczegółowy 1.1: Stworzenie warunków formalnych do funkcjonowania przedsiębiorczości społecznej w regionie; Wybrane działania: Uwzględnienie ekonomii społecznej w dokumentach	Priorytet 3: Inicjowanie rozwoju partnerstw na rzecz przedsiębiorczości społecznej Cel szczegółowy 3.2 Rozwój otoczenia przedsiębiorczości społecznej w regionie Wybrane działania: Inspirowanie w zakresie zawiązywania porozumień międzysektorowych na rzecz rozwoju przedsiębiorczości	Priorytet 4: Promocja i upowszechnienie idei przedsiębiorczości społecznej. Cel szczegółowy 4.1 Edukacja w zakresie przedsiębiorczości i ekonomii społecznej w regionie. Wybrane działania: Utworzenie kierunku bądź specjalizacji oraz organizacja studiów podyplomowych

Województwo	Priorytety i kierunki interwencji					
	Instytucjonalne stworzenie zasad rozwoju ES	Podstawowe kierunki rozwoju PES w zakresie reintegracji zawodowej, integracji społecznej	Stworzenie wizji sieci infrastrukturalnego wsparcia ES	Oddziaływanie edukacyjne samorządu województwa z samorządami powiatów i gmin	Współpraca na rzecz ES między różnego rodzaju instytucjami	System oświaty dzieci i młodzieży oraz system edukacji dorosłych
	regionie	Wybrane działania: Aktywizacja osób do tej pory wykluczonych z rynku pracy lub mających trudności w dostępie do niego;	Uruchamianie mechanizmów przedsiębiorczości społecznej poprzez wsparcie organizacji pozarządowych oraz podmiotów łączących działalność gospodarczą i społeczną. Wybrane działania: Utworzenie inkubatorów przedsiębiorczości społecznej, ośrodków wsparcia ekonomii społecznej; Rozwój systemu wsparcia finansowego dla podmiotów ekonomii społecznej	strategicznych szczebla regionalnego i lokalnego	społecznej;	z zakresu ekonomii społecznej na uczelniach wyższych w regionie; Propagowanie tworzenia spółdzielni uczniowskich jako wstępu do przedsiębiorczości społecznej
Warmińsko-Mazurskie	Priorytet I. Spójny system wsparcia ekonomii społecznej w Regionie Cel 1.1. Wdrożenie i doskonalenie systemu wsparcia ekonomii społecznej Wybrane działania: inicjowanie, na poziomie samorządów lokalnych, procesu tworzenia zespołów ds. ekonomii społecznej (analogicznych jak Zespół ds. wdrażania i promocji ekonomii społecznej w województwie warmińsko-mazurskim powołany	-	Priorytet I. Spójny system wsparcia ekonomii społecznej w Regionie Cel 1.1. Wdrożenie i doskonalenie systemu wsparcia ekonomii społecznej Wybrane działania: Utworzenie 4 Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej; Utworzenie systemu wsparcia finansowego dla przedsiębiorstw społecznych, w skład którego wejdą fundusze: pożyczkowy, dotacyjny i poręczeniowy oraz	Priorytet IV. Administracja publiczna wspiera rozwój ekonomii społecznej w Regionie Cel 4.3. Ekonomia społeczna jednym z kierunków rozwoju społeczno-gospodarczego na wszystkich szczeblach samorządu terytorialnego. Wybrane działania: Uwzględnianie rozwoju ekonomii społecznej w aktach prawa lokalnego i strategiach rozwoju samorządów terytorialnych;	Priorytet I. Spójny system wsparcia ekonomii społecznej w Regionie Cel 1.1. Wdrożenie i doskonalenie systemu wsparcia ekonomii społecznej Wybrane działania: Tworzenie partnerstw formalnych i nieformalnych różnych podmiotów (m.in. JST, OWES, COP, ROEFS, instytucje finansowe, PUP, OPS) na rzecz ekonomii społecznej	Priorytet II. Wzrost świadomości na temat ekonomii społecznej Cel 2.2. Wprowadzenie wiedzy na temat ekonomii społecznej do systemu kształcenia formalnego i nieformalnego. Wybrane działania: Inspirowanie wprowadzania na wydziały ekonomiczne uczelni wyższych w Regionie zagadnień z zakresu ekonomii społecznej, w tym organizację studiów

Województwo	Priorytety i kierunki interwencji					
	Instytucjonalne stworzenie zasad rozwoju ES	Podstawowe kierunki rozwoju PES w zakresie reintegracji zawodowej, integracji społecznej	Stworzenie wizji sieci infrastrukturalnego wsparcia ES	Oddziaływanie edukacyjne samorządu województwa z samorządami powiatów i gmin	Współpraca na rzecz ES między różnego rodzaju instytucjami	System oświaty dzieci i młodzieży oraz system edukacji dorosłych
	Uchwałą Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego)		doradztwo biznesowe mające na celu pomoc w efektywnym wykorzystaniu środków finansowych;			podyplomowych;; Uwzględnienie tematyki ekonomii społecznej w zajęciach pozalekcyjnych
Wielkopolskie	-	Rezultat 3: Wzrost skuteczności i efektywności działań integracyjnych i zatrudnieniowych PES Rezultaty pośrednie: Wzrost dostępności i jakości usług o charakterze integracyjnym; Przygotowanie do wprowadzania mechanizmu rozliczania za efekty integracyjne i zatrudnieniowe; Poprawa koordynacji działań integracyjnych i zatrudnieniowych na poziomie lokalnym	Rezultat 4: Wzrost efektywności funkcjonowania systemu wsparcia ES Rezultaty pośrednie: Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług wsparcia PES; Poprawa dostępu do zewnętrznych i wewnętrznych źródeł finansowania zwrotnego i bezzwrotnego	Rezultat 2: Wzrost zaangażowania wspólnot lokalnych na rzecz PES Rezultaty pośrednie: Wzrost znaczenia ES w politykach regionalnych i lokalnych; Wzrost skali wsparcia PES udzielanego przez JST	Rezultat 2: Wzrost zaangażowania wspólnot lokalnych na rzecz PES Rezultaty pośrednie: Wzrost skali współpracy między JST i biznesem a PES	Rezultat 2: Wzrost zaangażowania wspólnot lokalnych na rzecz PES Rezultaty pośrednie: Wzrost rozpoznawalności i wiedzy o korzyściach wynikających z ES
Zachodniopomorskie	Priorytet 3: Budowanie partnerstwa i systemu dialogu społecznego na rzecz przedsiębiorczości społecznej Cel szczegółowy 3.2: Stworzenie platformy współpracy na rzecz przedsiębiorczości społecznej w regionie Wybrane działania: utworzenie tematycznej grupy dyskusyjnej w ramach	Priorytet 2: Zwiększenie udziału podmiotów przedsiębiorczości społecznej w gospodarce regionu Cel szczegółowy 2.3: Objęcie systemem wsparcia na zasadach preferencyjnych wybranych obszarów Działalności Wybrane działania: preferowanie usług z zakresu pomocy	Priorytet 3: Budowanie partnerstwa i systemu dialogu społecznego na rzecz przedsiębiorczości społecznej Cel szczegółowy 3.1: Rozwój otoczenia przedsiębiorczości społecznej w regionie Wybrane działania: utworzenie sieci ośrodków wspierania ekonomii społecznej (OWES) w	-	Priorytet 3: Budowanie partnerstwa i systemu dialogu społecznego na rzecz przedsiębiorczości społecznej Cel szczegółowy 3.1: Rozwój otoczenia przedsiębiorczości społecznej w regionie Wybrane działania: wspieranie tworzenia partnerstw na rzecz rozwoju przedsiębiorczości	Priorytet 1: Promocja i upowszechnienie idei przedsiębiorczości społecznej Cel szczegółowy 1.1: Edukacja w zakresie przedsiębiorczości i ekonomii społecznej w regionie Wybrane działania: wzmacnianie kompetencji społecznych poprzez edukację formalną (głównie: szkoły

Województwo	Priorytety i kierunki interwencji					
	Instytucjonalne stworzenie zasad rozwoju ES	Podstawowe kierunki rozwoju PES w zakresie reintegracji zawodowej, integracji społecznej	Stworzenie wizji sieci infrastrukturalnego wsparcia ES	Oddziaływanie edukacyjne samorządu województwa z samorządami powiatów i gmin	Współpraca na rzecz ES między różnego rodzaju instytucjami	System oświaty dzieci i młodzieży oraz system edukacji dorosłych
	Zachodniopomorskiego Forum Integracji Społecznej; stworzenie portalu internetowego dotyczącego ekonomii społecznej w regionie; powołanie przy Marszałku Województwa Zachodniopomorskiego zespołu monitorującego rozwój ekonomii społecznej w regionie.	społecznej, z obszaru edukacji i kultury oraz innych usług deficytowych na poziomie regionalnym i lokalnym; zachęcanie podmiotów ekonomii społecznej do realizacji priorytetowych zadań publicznych.	regionie. utworzenie systemu wsparcia finansowego dla podmiotów przedsiębiorczości społecznej (spółdzielni socjalnych/przedsiębiorst w społecznych).		społecznej, w tym pobudzanie działań sieciujących pomiędzy samymi podmiotami ekonomii społecznej; stymulowanie współpracy służb zatrudnienia i pomocy społecznej; pobudzanie współpracy sektora publicznego i niepublicznego;	gimnazjalne i ponadgimnazjalne) oraz nieformalną (nauka poprzez praktykę – głównie przez działalność w organizacjach pozarządowych);

Źródło: regionalne plany działań

1.2.3. System realizacji

Wszystkie plany, zgodnie z wytycznymi, **zawierają podstawowe założenia systemu realizacji**. Wypracowane systemy są do siebie bardzo zbliżone, zarówno w zakresie koordynacji realizacją planów, realizacji zaplanowanych działań, monitoringu i sprawozdawczości, a także ewaluacji.

Koordynacja wdrażania planów spoczywa przede wszystkim na regionalnych ośrodkach polityki społecznej. W niektórych planach określono, iż w tym celu zostanie utworzone specjalne stanowisko bądź powołany zespół w strukturach regionalnego ośrodka. Zarządzanie realizacją planów ma się najczęściej odbywać przy współpracy ze specjalnie utworzonymi w tym celu organami o statusie opiniotawczo-doradczym (w zależności od województwa będą to rady, komitety, zespoły), czasem są to zespoły, które utworzono na potrzeby opracowywania programu. Głównym zadaniem powoływanych zespołów ma być proponowanie nowych rozwiązań w zakresie ekonomii społecznej i śledzenie postępów we wdrażaniu planów. W niektórych dokumentach zaznaczono także, iż wsparciem w koordynacji wdrażania planów będą certyfikowane ośrodki wsparcia ekonomii społecznej, nie wskazano jednak zakresu tego wsparcia. **W większości dokumentów opis sposobu koordynacji planowanych działań ogranicza się do wskazania kto będzie za to odpowiadał, natomiast bardzo rzadko podawano konkretne narzędzia i metody.**

Za realizację zaplanowanych działań, mających służyć osiągnięciu wyznaczonych celów, odpowiada w regionach szereg podmiotów. W analizowanych dokumentach podział zadań najczęściej został przedstawiony w tabelach finansowych bądź w harmonogramach realizacji planów. Realizacja ma być powierzona przede wszystkim:

- urzędom marszałkowskim i regionalnym ośrodkom polityki społecznej, wojewódzkim urzędom pracy;
- jednostkom samorządu terytorialnego i ich jednostkom organizacyjnym;
- podmiotom ekonomii społecznej;
- instytucjom wspierającym ekonomię społeczną.

W niektórych planach wskazywano także na uczelnie, media czy lokalnych przedsiębiorców.

Regionalne plany zawierają także opis prowadzenia monitoringu i sprawozdawczości, a także ewaluacji. Za monitoring i ewaluację odpowiedzialne są regionalne ośrodki polityki społecznej. Monitoring, zgodnie z zapisami planów, ma być prowadzony przez cały okres realizacji działań, natomiast głównym dokumentem w procesie monitoringu mają być raporty z postępów w realizacji zadań. W większości województw planuje się, aby raporty były sporządzane raz do roku. Ewaluacja ma być zazwyczaj prowadzona przez zewnętrzny podmiot. We wszystkich regionach zaplanowano co najmniej 1 ewaluację on-going (tzn. podczas wdrażania planu) oraz ewaluację ex-post, prowadzoną na zakończenie realizacji planu.

Tabela 4. Podmioty zaangażowane w system realizacji regionalnych planów działań

Województwo	Podmioty zaangażowane w system realizacji
Dolnośląskie	<u>Realizacja planu (wdrażanie priorytetów i realizacja celów):</u> Podmioty publiczne i niepubliczne <u>Koordynacja realizacji planu:</u> Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej <u>Monitoring i sprawozdawczość:</u> Rada ds. ES <u>Ewaluacja planu:</u> Rada ds. ES Rada ds. Ekonomii Społecznej (funkcja koncepcyjna, monitorująco-oceniająca, wymiany informacji wewnętrznej, promocyjna, kooperacyjna, doradcza)

Kujawsko-pomorskie	<u>Realizacja planu (wdrażanie priorytetów i realizacja celów):</u> Podmioty publiczne, III sektor, sektor ES <u>Koordinacja realizacji planu:</u> Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej <u>Monitoring i sprawozdawczość:</u> Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej <u>Ewaluacja planu:</u> Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Regionalny Zespół ds. ekonomii społecznej (opiniowanie corocznych raportów z monitoringu oraz okresowych raportów z ewaluacji realizacji Programu, proponowanie nowych rozwiązań w zakresie rozwoju ekonomii społecznej w regionie)
Lubelskie	<u>Realizacja planu (wdrażanie priorytetów i realizacja celów):</u> Podmioty publiczne i niepubliczne <u>Koordinacja realizacji planu:</u> Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej <u>Monitoring i sprawozdawczość:</u> Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej (Zespół roboczy Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej) <u>Ewaluacja planu:</u> Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej (Zespół roboczy Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej) Zespół ekspertów ds. wdrażania i promocji ES w województwie lubelskim (odpowiadał będzie za opiniowanie i wskazywanie rekomendacji w zakresie wdrażania Planu)
Lubuskie	<u>Realizacja planu (wdrażanie priorytetów i realizacja celów):</u> Podmioty publiczne i niepubliczne <u>Koordinacja realizacji planu:</u> Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej <u>Monitoring i sprawozdawczość:</u> Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Rada Programowa Partnerstwa na rzecz ekonomii społecznej <u>Ewaluacja planu:</u> Nie wskazano podmiotu odpowiedzialnego
Łódzkie	<u>Realizacja planu (wdrażanie priorytetów i realizacja celów):</u> Podmioty publiczne i niepubliczne <u>Koordinacja realizacji planu:</u> Regionalne Centrum Polityki Społecznej <u>Monitoring i sprawozdawczość:</u> Regionalne Centrum Polityki Społecznej <u>Ewaluacja planu:</u> Regionalne Centrum Polityki Społecznej Rada Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Łódzkim
Małopolskie	<u>Realizacja planu (wdrażanie priorytetów i realizacja celów):</u> Podmioty publiczne i niepubliczne <u>Koordinacja realizacji planu:</u> Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej (jako Regionalny Koordynator Ekonomii Społecznej w Małopolsce) Grupa robocza ds. systemu wsparcia ES działająca na Platformie Małopolskiego Paktu na Rzecz Ekonomii Społecznej (integracja oferty usług wspierających PES pomiędzy OWES i pozostałymi instytucjami otoczenia ES)

	<u>Monitoring i sprawozdawczość:</u> Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej <u>Ewaluacja planu:</u> Zespół ds. Ekonomii Społecznej (analiza raportów ewaluacyjnych, proponowanie nowych rozwiązań w zakresie rozwoju ES w Małopolsce)
Mazowieckie	<u>Realizacja planu (wdrażanie priorytetów i realizacja celów):</u> Podmioty publiczne i niepubliczne Koordynacja realizacji planu: Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej <u>Monitoring i sprawozdawczość:</u> Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej <u>Ewaluacja planu:</u> Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej
Opolskie	<u>Realizacja planu (wdrażanie priorytetów i realizacja celów):</u> Podmioty publiczne i niepubliczne Koordynacja realizacji planu: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej <u>Monitoring i sprawozdawczość:</u> Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej <u>Ewaluacja planu:</u> Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
Podkarpackie	<u>Realizacja planu (wdrażanie priorytetów i realizacja celów):</u> Podmioty publiczne i niepubliczne Koordynacja realizacji planu: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej <u>Monitoring i sprawozdawczość:</u> Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej <u>Ewaluacja planu:</u> Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Zespół ekspertów ds. opracowania regionalnego planu działania na rzecz rozwoju ekonomii społecznej w województwie podkarpackim
Podlaskie	<u>Realizacja planu (wdrażanie priorytetów i realizacja celów):</u> Podmioty publiczne, III sektor, sektor ES Koordynacja realizacji planu: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej (Zespół ds. Wdrażania Ekonomii Społecznej w regionie) certyfikowane Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej. <u>Monitoring i sprawozdawczość:</u> Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej (Zespół ds. Wdrażania Ekonomii Społecznej w regionie) Komitet Monitorujący WPRES <u>Ewaluacja planu:</u> Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej (Zespół ds. Wdrażania Ekonomii Społecznej w regionie)
Pomorskie	<u>Realizacja planu (wdrażanie priorytetów i realizacja celów):</u> Podmioty publiczne i niepubliczne Koordynacja realizacji planu: Zespół koordynująco-monitorujący Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej <u>Monitoring i sprawozdawczość:</u> Zespół koordynująco-monitorujący Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej <u>Ewaluacja planu:</u> Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

Śląskie	<u>Realizacja planu (wdrażanie priorytetów i realizacja celów):</u> Podmioty publiczne, III sektor, sektor ES <u>Koordinacja realizacji planu:</u> Śląskie Centrum Ekonomii Społecznej (działające w strukturach Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej) <u>Monitoring i sprawozdawczość:</u> Śląskie Centrum Ekonomii Społecznej (działające w strukturach Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej) <u>Ewaluacja planu:</u> Śląskie Centrum Ekonomii Społecznej (działające w strukturach Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej) Wojewódzki Zespół ds. Ekonomii Społecznej (m.in. proponowanie nowych rozwiązań w obszarze ES w regionie)
Świętokrzyskie	<u>Realizacja planu (wdrażanie priorytetów i realizacja celów):</u> Podmioty publiczne, III sektor, sektor ES <u>Koordinacja realizacji planu:</u> - <u>Monitoring i sprawozdawczość:</u> Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej <u>Ewaluacja planu:</u> Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
Warmińsko-mazurskie	<u>Realizacja planu (wdrażanie priorytetów i realizacja celów):</u> Podmioty publiczne, III sektor, sektor ES <u>Koordinacja realizacji planu:</u> Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, <u>Monitoring i sprawozdawczość:</u> Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej <u>Ewaluacja planu:</u> Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
Wielkopolskie	<u>Koordinacja realizacji planu:</u> Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej <i>Ze względu na trwające prace nad kształtem przyszłej perspektywy finansowej 2014-2020 zdecydowano się, aby plan nie zawierał szczegółowego opisu systemu realizacji</i>
Zachodniopomorskie	<u>Realizacja planu (wdrażanie priorytetów i realizacja celów):</u> pPodmioty publiczne i niepubliczne <u>Koordinacja realizacji planu:</u> Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Zespół ds. rozwoju, promocji i upowszechnienia ekonomii społecznej w regionie (opiniowanie i wskazywanie zaleceń w zakresie wdrażania Planu), certyfikowane Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej <u>Monitoring i sprawozdawczość:</u> Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej <u>Ewaluacja planu:</u> Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Zespół ds. rozwoju, promocji i upowszechnienia ekonomii społecznej w regionie

Źródło: opracowanie własne CRSG Sp. z o.o. na podstawie regionalnych planów działań

1.3. Przygotowanie i monitoring regionalnych planów działań

Wytyczne przygotowane przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej zawierają także zalecenia dotyczące sposobu przygotowania planów, a także prowadzenia monitoringu podczas ich wdrażania. Plany powinny być przygotowywane na określonych **zasadach partycypacyjnych**:

- prace nad tworzeniem dokumentu powinny zostać poprzedzone utworzeniem zespołu ds. ekonomii społecznej, składającego się z przedstawicieli władz województwa, podmiotów reprezentujących sektor ekonomii społecznej lub tworzących infrastrukturę wsparcia ekonomii społecznej, przedstawicieli samorządów powiatowych i gminnych;
- przygotowanie konkretnych zapisów może być realizowane przez grupę pracowników regionalnego ośrodka polityki społecznej, jak również zlecone organizacjom pozarządowym i podmiotom sektora ekonomii społecznej lub środowiskom akademickich. Preferowany jest zespół redakcyjny łączący wszystkie te środowiska;
- poszczególne elementy Planu (programu wojewódzkiego) powinny być przedstawiane ponadto do publicznej oceny za pomocą kanałów elektronicznych/technik teleinformatycznych. Poza udostępnieniem informacji na stronach internetowych, do kluczowych instytucji (rządowych, samorządowych, pozarządowych, biznesowych, akademickich etc.) zostanie wysłane zaproszenie do wyrażenia opinii o proponowanej polityce, aby upewnić się, że są one poinformowane o konsultacjach i sposobach uczestniczenia w nich;
- przed przyjęciem Planu powinny odbyć się konsultacje poza podstawową formą, jaką jest możliwość zgłaszania uwag w formie pisemnej; konsultacje mogą być wzbogacone przez inne środki, takie jak: zbieranie opinii poprzez badania sondażowe (ankiety), panele ekspertów oraz różne formy otwartych spotkań;
- przyjęcie planu (programu wojewódzkiego) powinno nastąpić w formie uchwały zarządu województwa, na podobnych zasadach, jak przyjmuje się programy wojewódzkie.

W przypadku zaleceń dotyczących monitoringu wskazuje się, iż jest to zadanie regionalnych ośrodków polityki społecznej, które powinny przygotować stanowisko pracy dla specjalisty odpowiadającego za zagadnienia programowania i monitoringu. Zgodnie z wytycznymi prowadzony monitoring może opierać się:

- coroczne raporty z jego realizacji wraz z oceną realizacji wskaźników przedstawianych przez zespół ds. ekonomii społecznej zarządowi i sejmikowi województwa;
- okresowe (obejmujące kilka lat) kompleksowe raporty przedstawiane zarządowi i sejmikowi województwa. Pierwszy raport powinien zostać przedstawiony najpóźniej w I kwartale 2014 roku;
- coroczne i okresowe raporty powinny być uzupełniane raportem ewaluacyjnym bieżącymi (on-going) oraz ex-post.

1.3.1. Przygotowanie planu

W każdym województwie przygotowanie planu było poprzedzone utworzeniem zespołu (zespołów) ds. ekonomii społecznej składających się z przedstawicieli władz wojewódzkich, samorządów powiatowych i gminnych, podmiotów ekonomii społecznej czy instytucji świadczących wsparcie dla sektora ekonomii społecznej. **Założenia planów były więc opracowywane przez przedstawicieli różnych środowisk**, którzy w ramach tworzonych zespołów brali udział w spotkaniach roboczych/warsztatach organizowanych zazwyczaj przez regionalne ośrodki polityki społecznej. W niektórych regionach, aby usprawnić bądź przyspieszyć prace nad programem, tworzone zespoły robocze, których zadaniem było opracowanie założeń z danego obszaru ekonomii społecznej (np. współpraca sektora ES z otoczeniem, edukacja i profesjonalizacja ES).

Koordinacja prac nad tworzeniem planów spoczywała na regionalnych ośrodkach polityki społecznej, podobnie jak zadania redakcyjne, związane z przygotowaniem konkretnych zapisów planu. W niektórych województwach zespół redakcyjny składał się także z osób spoza regionalnego ośrodka. Przykładowo, w województwie małopolskim diagnoza została opracowana przez środowisko akademickie (przedstawiciele Uniwersytetu Jagiellońskiego, który podejmuje się działań na rzecz ekonomii społecznej w ramach Małopolskiego Paktu na Rzecz Ekonomii Społecznej), natomiast w województwie dolnośląskim zapisy planu były przygotowywane także przez przedstawicieli III sektora. Zazwyczaj jednak, głównym zadaniem przedstawicieli innych środowisk niż ROPS było świadczenie wsparcia merytorycznego – opracowywanie założeń planu, a także opiniowanie powstałych projektów dokumentu, podczas gdy w wytycznych zalecano, aby zespół redakcyjny łączył przedstawicieli różnych środowisk.

Zgodnie z wymogami MPiPS wszystkie plany (bądź ich projekty) były przedstawiane do publicznej wiadomości. Obowiązkowym elementem procesu przygotowywania planu było zorganizowanie konsultacji społecznych. W wytycznych zalecano także, aby podstawową formę konsultacji (czyli zgłaszanie uwag w formie pisemnej) wzbogacić o inne środki. Wszystkie przeanalizowane plany bądź ich projekty są już po konsultacjach społecznych. Częstym rozwiązaniem było, oprócz stosowania podstawowej formy konsultacji, prowadzenie otwartych spotkań podczas których można było zgłaszać swoje uwagi do dokumentu:

„Konsultacje społeczne prowadziliśmy od października zeszłego roku poprzez zawieszenie roboczej wersji dokumentu, w marcu projekt poszedł na zarząd, i zgodnie z procedurą z ustawy o prowadzeniu polityki rozwoju były prowadzone konsultacje via internet. Także zorganizowaliśmy w trzech subregionach seminaria, gdzie prezentowaliśmy założenia i zbieraliśmy na ten temat informacje od osób właściwe z bardzo różnych środowisk.” (TIDI, R5)

Jak zauważył jeden z respondentów badania TIDI ograniczenie się tylko do konsultacji pisemnych, co zrobiono w jego województwie, prawdopodobnie w negatywny sposób wpłynęło na upowszechnienie planu wśród potencjalnych realizatorów, i tym samym na dalsze wdrażanie i realizację założeń dokumentu.

Przyjęcia planów – tych, prace nad którymi w momencie sporządzania ekspertyzy zostały już zakończone, dokonano w formie uchwały zarządu województwa.

1.3.2. Monitoring

Zgodnie z wytycznymi, odpowiedzialność za **proces monitorowania wdrażania i realizacji celów planów spoczywa na regionalnych ośrodkach polityki społecznej**, co zostało podkreślone we wszystkich analizowanych dokumentach. W niektórych opracowaniach zaznaczono, iż w strukturach regionalnych ośrodków zostaną utworzone specjalne stanowiska pracy odpowiadające za prowadzenie i koordynowanie procesu monitoringu. W większości planów określono także, iż podstawowym dokumentem w procesie monitoringu będą coroczne raporty z realizacji programów (z niewielkimi wyjątkami – np. w województwie śląskim planuje się sporządzać raporty co pół roku), w których m.in. będzie charakteryzowana sytuacja sektora ekonomii społecznej w regionie, a także będą podawane aktualne wartości założonych wskaźników. Wyniki monitoringu przedstawiane w postaci raportów będą najczęściej przekazywane powoływanym zespołom opiniotwórczo-doradczym, które po zapoznaniu się z nimi będą przekazywały regionalnym ośrodkom polityki społecznej swoje opinie i zalecenia w zakresie wdrażania planów.

Monitoring będzie się opierał przede wszystkim na danych niezależnie gromadzonych przez różne podmioty (np. regionalne ośrodki polityki społecznej, wojewódzkie urzędy pracy, urzędy statystyczne,

ośrodki wsparcia ekonomii społecznej), choć w pewnych województwach wskazywano także na możliwość uzupełniania takiego sposobu gromadzenia danych o dedykowane badania (np. badania prowadzone wśród podmiotów ekonomii społecznej bądź jednostek samorządu terytorialnego).

Tak jak wskazano w wytycznych MPIPS monitoring będzie uzupełniany o badania ewaluacyjne – zazwyczaj jedno badanie prowadzone w trakcie wdrażania planu (ewaluacja on-going), a także badanie po zakończeniu realizacji planu (ewaluacja ex-post). W większości planów nie wskazywano sposobu prowadzenia ewaluacji, ograniczono się jedynie do zaznaczenia, iż takie badanie będzie prowadzone.

1.4. Realizacja finansowa regionalnych planów działań

Nieodłącznym elementem każdego programu wojewódzkiego jest plan finansowy, który powinien obejmować:

- źródła finansowania realizacji programu;
- kwotę środków przeznaczonych na finansowanie realizacji programu i jej podział pomiędzy poszczególne priorytety;
- informację o wysokości współfinansowania ze środków europejskich na poziomie programu i priorytetów.

Biorąc pod uwagę specyfikę i uwarunkowania towarzyszące powstawaniu regionalnych planów działań w wytycznych MPiPS wskazano, aby finansowanie realizacji planu uwzględniało możliwości wynikające z projektu systemowego Poddziałania 7.1.3, a także tych działań Priorytetu VII PO KL, które są adresowane do sektora ekonomii społecznej. W ramach planu finansowego powinny być również uwzględnione środki budżetu samorządu województwa, jak również środki funduszy celowych i budżetów jednostek samorządów terytorialnych zadeklarowane na realizację działań w obszarze ekonomii społecznej.

W wytycznych wskazano także, aby w przygotowaniu planu finansowego określić perspektywę czasową zbieżną z perspektywą Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, oraz wymogami wieloletniej prognozy finansowej. Wraz z określeniem nowej perspektywy finansowej powinno się dokonać uzupełnienia planu finansowego.

Wytyczne dotyczące realizacji finansowej regionalnych planów, spośród wszystkich innych zaleceń, zostały w najmniejszym stopniu uwzględnione w analizowanych dokumentach, które w większości województw zawierają bardzo ogólny zarys sposobu finansowania działań opisanych w planie. W zdecydowanej większości programów nie oszacowano wysokości środków finansowych, które będą mogły zostać przeznaczone na realizację zaplanowanych działań i jednocześnie nie dokonano podziału kwot pomiędzy poszczególne priorytety. Te środki finansowe, które udało się przewidzieć w dokumentach, najczęściej dotyczyły możliwości finansowania z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach obecnej perspektywy finansowej, ale i tak nie we wszystkich województwach dokonano takiego oszacowania. Dokonane opisy różnią się w zależności od roku, od którego obowiązuje plan – z reguły w planach zatwierdzonych w 2012 r. bądź wcześniej podawane są kwoty, które można pozyskać na finansowanie zaplanowanych działań z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. W programach zatwierdzanych później lub w projektach planów jeszcze nieuchwalonych zazwyczaj nie podawano już kwot, które pozostały do wykorzystania w ramach PO KL. Nie zawsze także wskazywano, które działania będą mogły być finansowane w ramach realizowanych przez regionalne ośrodki polityki społecznej projektów systemowych Poddziałania 7.1.3. Co więcej, nie podawano jakiej wielkości środki finansowe mogą zostać przeznaczone na finansowanie planu z budżetu samorządów czy innych źródeł. Wyjątkiem jest jednak województwo małopolskie, w którym zaplanowano szczegółowy budżet. W niektórych województwach szacowano

także, jakie środki finansowe będą dostępne dla podmiotów ekonomii społecznej w ramach pilotażowego projektu funduszu pożyczkowego.

Rozdziały dotyczące realizacji finansowej planu ograniczały się najczęściej do wskazania źródeł finansowania, do których zaliczano:

- fundusze europejskie (nie tylko z EFS, ale także z EFRR czy nawet EFRROW);
- fundusze krajowe (np. FIO, PFRON, Fundusz Pracy);
- budżety jst;
- środki własne PES;
- środki prywatne.

Regionalne plany działań zawierają bardzo ogólne, ramowe plany finansowe. Już w samych dokumentach umieszczano komentarz dlaczego nie podano kwoty, którą będzie można przeznaczyć na realizację założeń programu, a także dlaczego nie dokonano szczegółowego podziału środków finansowych. Tłumaczono to najczęściej tym, iż o ile można przewidzieć, jakie środki finansowe można przeznaczyć na ES ze źródeł unijnych w ramach perspektywy finansowej 2007-2013, to ciężko dokonać takiego oszacowania na lata 2014-2020. Braki w planach finansowych uzasadniano także trudnościami w pozyskaniu informacji na temat planów budżetów samorządów lokalnych i tego w jakim zakresie poszczególne jednostki samorządu terytorialnego zamierzają podejmować działania na rzecz ES. Podobne wyjaśnienia zebrano podczas prowadzonych wywiadów jakościowych z osobami uczestniczącymi w opracowywaniu dokumentów z ramienia regionalnych ośrodków polityki społecznej:

„Plan finansowy jest dość ogólny, bazuje na informacjach, które można zdobyć czy przewidzieć w jakiś sposób. A tutaj finansowanie zadań związanych z ekonomią społeczną jest bardzo skomplikowane, bo może być finansowane z różnych źródeł. Najczęściej są to źródła, na które my tu nie mamy wpływu, ani jakie będzie planowanie na poziomie gmin czy powiatów. Nie ma także pełnej informacji na temat finansów przyszłego sektora, więc te dane są trudno zdobywalne i też trudno zaplanować jakie to finansowanie dokładnie będzie. Wiemy mniej więcej jakie są plany związane z funduszami unijnymi, możemy przewidzieć budżet mniej więcej tutaj na poziomie ośrodka.” (TIDI, R2)

W wielu dokumentach zaznaczono jednak, iż **plany finansowe będą na bieżąco aktualizowane** – szczególnie po pozyskaniu pełniejszych informacji na temat perspektywy finansowej 2014-2020. Poniżej zamieszczono tabelę, w której zestawiono główne informacje na temat realizacji finansowej zawarte w poszczególnych planach.

Tabela 5. Plany finansowe

Plany finansowe
Dolnośląskie
<u>Źródła finansowania na lata 2012-2013</u>
Realizacja planu będzie się opierała o:
- Fundusze europejskie realizowane w ramach programów PO KL, PO IG, PROW, POIiŚ, RPO WD   - Fundusze krajowe finansowane ze środków budżetu państwa: PO FIO, PFRON, WFOŚ   - Budżety JST   - Środki zagraniczne oraz międzynarodowych instytucji finansowych w tym np. Środki Banku Światowego, Fundusze Programu Szwajcarskiego, Fundusze Norweskiego Mechanizmu Finansowego   - Środki prywatne
<u>Źródła finansowania na lata 2014-2020</u>
Realizacja planu będzie się opierała na:

- Nowej perspektywie finansowej z budżetu UE   - Funduszach JST   - Środkach prywatnych
<u>Uwagi</u>   Dokument nie zawiera szczegółowego planu finansowego. Szczegółowy plan finansowy realizacji zadań w ramach Planu opracowany zostanie przez Radę ds. ES.
Kujawsko-pomorskie
<u>Źródła finansowania na lata 2013-2020:</u>   - Europejski Fundusz Społeczny w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki   - Środki dostępne w ramach innych programów operacyjnych   - Środki budżetu Państwa   - Środki budżetowe jednostek samorządów terytorialnych (samorządu województwa, oraz samorządów powiatowych i gminnych)   - Środki własne podmiotów ekonomii społecznej   Głównym źródłem finansowania działań Programu w województwie kujawsko-pomorskim w latach 2013-2015 jest PO KL
<u>Uwagi</u>   Brak szczegółowego planu finansowego, wskazano wielkości kwot, które mogą być pozyskane z PO KL
Lubelskie
<u>Źródła finansowania na lata 2012-2020</u>   - Środki EFS, EFRR 2007-2013, RPO WL 2014-2020   - Fundusz Pracy, PFRON, budżety JST   - Środki PES
<u>Uwagi</u>   Brakuje szczegółowego planu finansowego, nie wskazano wielkości kwot, które będzie można przeznaczyć na finansowanie planów: <i>„Plan w chwili zatwierdzenia go jako dokumentu programowego województwa, nie zawiera jeszcze ściśle określonego harmonogramu finansowego. Wynika to z faktu, że trwają prace nad ostatecznym kształtem modelu systemu poręczeniowo – kredytowego dla podmiotów ekonomii społecznej oraz systemu wdrażania budżetu UE w latach 2014-2020. W miarę wyjaśniania się sytuacji finansowej sektora ekonomii społecznej, część Planu dotycząca wydatków na poszczególne cele, będzie aktualizowana.”</i>
Lubuskie
<u>Źródła finansowania na lata 2012-2020:</u>   - Europejski Fundusz Społeczny w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki   - Środki dostępne w ramach innych programów operacyjnych   - Środki z budżetu Państwa   - Środki budżetowe jednostek samorządu terytorialnego – samorządu województwa oraz samorządów powiatowych i gminnych   - Środki własne podmiotów ekonomii społecznej   Projekt systemowy 7.1.3 – monitoring planu
<u>Uwagi</u>   Brakuje szczegółowego planu finansowego, nie wskazano wielkości kwot, które będzie można przeznaczyć na finansowanie planów.
Łódzkie
-
<u>Uwagi</u>   W analizowanym projekcie brak planu finansowego
Małopolskie
<u>Źródła finansowania na lata 2013-2014</u>   - PO KL, FIO, Fundusz Organizacji Pozarządowych SWISS GRANT, PROW, Program Współpracy Transgranicznej RP-RS, PO IG,   <u>Źródła finansowania na lata 2014-2020:</u>   - Przyszła perspektywa finansowa

Łączny budżet na realizację planu: 45 664 000 zł
Uwagi Do zaplanowanych kierunków interwencji przyporządkowano kwoty, które mają być przeznaczone na realizację działań
Mazowieckie
Źródła finansowania na lata 2013-2020   - środki unijne (włączanie zapisów dot. ES do różnych programów operacyjnych – inwestycje i in. poprzez kryteria, typy operacji, szczegółowe warunki realizacji);   - środki samorządowe;   - biznes (fundusze, odpowiedzialne zakupy, CSR);   - dochody PES (też 1%);   - środki rządowe,   - środki innych krajów (publiczne i niepubliczne)
Uwagi Projekt planu nie zawiera szczegółowego planu finansowego
Opolskie
Źródła finansowania – lata 2013-2020:   - środki dostępne w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki   - środki dostępne w ramach innych programów operacyjnych   - środki budżetu państwa   - środki budżetowe jednostek samorządu terytorialnego - samorząd województwa oraz samorządu powiatowych i gminnych   - środki własne podmiotów ekonomii społecznej   Poddziałanie 7.2.2 – pozostała alokacja: 6 600 000,00 zł Projekt systemowy w ramach Poddziałania 7.1.3 – monitoring i ewaluacja planu
Uwagi Brak szczegółowego planu finansowego, wskazano wielkości kwot, które mogą być pozyskane z PO KL <i>„Kolejne uzupełnienie planu finansowego nastąpi wraz ze zmianami oraz określeniem nowej perspektywy finansowej”</i>
Podkarpackie
Źródła finansowania – lata 2012-2020:   - dotacje z funduszy europejskich, budżetu państwa i samorządów
Uwagi Brak szczegółowego planu finansowego, nie wskazano wielkości kwot, które będzie można przeznaczyć na finansowanie planu i poszczególnych działań:
Podlaskie
Źródła finansowania – lata 2013-2015   - Priorytet VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki
Źródła finansowania – lata 2014-2020   - środki Europejskiego Funduszu Społecznego, zarówno w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego, jak i projektowanego Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej.
Uwagi Brak planu finansowego:
Pomorskie
Źródła finansowania – lata 2011-2013 Głównym źródłem finansowania działań Planu jest Program Operacyjny Kapitał Ludzki poprzez realizację projektów w ramach: Priorytetu VII Promocja integracji społecznej: - Poddziałanie 7.1.3 (szacunkowa kwota planowanej alokacji – 7 000 000 zł);   - Poddziałanie 7.2.2 (kwota szacunkowa planowanej alokacji - 17 000 000 zł);   Priorytetu IX. Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach: - Poddziałanie 9.5 (szacunkowa kwota planowanej alokacji - 1 000 000 zł);   Priorytetu VI. Rynek pracy otwarty dla wszystkich: - Poddziałanie 6.2 (29 500 000 PLN - kwota szacunkowa planowanej alokacji)

Fundusz pożyczkowy dla PES - szacunkowa, orientacyjna kwota planowana w ramach tego działania dla województwa pomorskiego wynosi 3 000 000 zł
Inne źródła finansowania Planu (środki w ramach innych programów operacyjnych, środki budżetowe JST oraz środki własne PES)
<u>Uwagi</u> Brak szczegółowego planu finansowego, wskazano wielkości kwot, które mogą być pozyskane z PO KL
<u>Śląskie</u>
<u>Źródła finansowania – lata 2012-2020</u>   - fundusze unijne;   - środki budżetu państwa;   - środki budżetowe samorządu terytorialnego – samorządu województwa oraz samorządów powiatowych i gminnych;   - środki niepubliczne – z sektora ekonomii społecznej i z biznesu;   - pilotażowy program finansowania podmiotów ekonomii społecznej (PES).
<u>Działanie 7.2, planowana alokacja w 2012 r.:</u>   - Poddziałanie 7.2.1 – 18 000 000 zł   - Poddziałanie 7.2.2 – 18 000 000 zł
<u>Działanie 7.2, planowana alokacja w 2013 r.:</u>   - Poddziałanie 7.2.1 – 25 000 000 zł
<u>Projekty systemowe ROPS:</u>   - W ramach projektu z 7.1.3 przewidziano 599 244,00 zł na zadania związane z ekonomią społeczną
<u>Uwagi</u> Brak szczegółowego planu finansowego, wskazano wielkości kwot, które mogą być pozyskane z PO KL
<u>Świętokrzyskie</u>
<u>Źródła finansowania – lata 2011-2015:</u>   - środki UE;   - budżet państwa;   - budżet samorządów terytorialnych;   - środki własne przedsiębiorstw ES;   - środki pochodzące od podmiotów prywatnych;   - fundusze grantowe;   - pilotażowy program finansowania podmiotów ekonomii społecznej (PES).
<u>Uwagi</u> Brak szczegółowego planu finansowego, nie wskazano wielkości kwot, które będzie można przeznaczyć na finansowanie planu i poszczególnych działań:
<u>Warmińsko-mazurskie</u>
<u>Źródła finansowania – lata 2011-2015:</u>   - Europejski Fundusz Społeczny;   - środki dostępne w ramach innych programów operacyjnych;   - środki budżetu państwa;   - środki budżetowe jednostek samorządu terytorialnego – samorządu województwa oraz samorządów powiatowych i gminnych;   - środki własne podmiotów ekonomii społecznej.
<u>Główne źródło finansowania</u> - Priorytet VII PO KL: - Działania 7.1. planowana alokacja na 2011 r.: 31 200 000 zł,   - Wszystkie działania, ale bez projektów systemowych: planowana alokacja na lata 2012-2014: 36 997 569 zł
Ponadto projekt systemowy ROPS Poddziałania 7.1.3 (w 2011 roku na wdrażanie projektu systemowego ROPS przewidziano 2.000.000 zł, w roku 2012 – 3.000.000 zł, zaś w latach 2013-2014 – 5.000.000 zł)
<u>Uwagi</u>

Brak szczegółowego planu finansowego, wskazano wielkości kwot, które mogą być pozyskane z PO KL
Wielkopolskie
-
Uwagi Brak planu finansowego: <i>„W 2013 roku realizowany będzie kolejny etap prac związanych z dookreśleniem i wdrożeniem szczegółowego planu wdrożeniowego wraz z podziałem kompetencji oraz finansami (po uchwaleniu KPRES)...”</i>
Zachodniopomorskie
Źródła finansowania – lata 2012-2020:   - EFS, EFRROW (PROW),   - środki własne samorządów,   - LGD,   - środki własne Województwa
Uwagi Brak szczegółowego planu finansowego, nie wskazano wielkości kwot, które będzie można przeznaczyć na finansowanie planu i poszczególnych działań: <i>„Plan w chwili zatwierdzenia go jako dokumentu programowego województwa, nie zawiera jeszcze ściśle określonego harmonogramu finansowego. Wynika to z faktu, iż nie zakończyły się prace na szczeblu krajowym, nad modelem systemu poręczeniowo-kredytowego dla podmiotów ekonomii społecznej, nieznane są też założenia i ramy finansowe dla okresu programowania 2014 – 2020. W najbliższym okresie wdrażania Planu (lata 2012–2013), finansowanie zadań będzie związane z Programem Operacyjnym Kapitał Ludzki. W miarę wyjaśniania się sytuacji finansowej sektora ekonomii społecznej, część Planu dotycząca wydatków na poszczególne cele, będzie aktualizowana.”</i>

Źródło: opracowanie własne CRSG Sp. z o.o. na podstawie regionalnych planów działań

1.5. Podsumowanie – najczęstsze niezgodności regionalnych planów działań z Wytycznymi Ministra Pracy i Polityki Społecznej

Dokonując podsumowania regionalnych planów pod kątem Wytycznych Ministra Pracy i Polityki Społecznej, można stwierdzić, iż **opracowane dokumenty są w dużej mierze z nimi zgodne**. Jak podkreślali przedstawiciele regionalnych ośrodków polityki społecznej w wywiadach TIDI, sporządzanie planów, a przynajmniej podjęcie regularnych prac nad planami, rozpoczynały się często po opublikowaniu wytycznych MPiPS. Większość dokumentów jest zbudowana zgodnie ze strukturą wskazaną w Wytycznych. Pojawiające się rozbieżności dotyczą przede wszystkim zawartości poszczególnych elementów (np. pominięcie w diagnozie opisu stanu funkcjonowania niektórych podmiotów ekonomii społecznej, czy sporządzenie niepełnego opisu istniejącej infrastruktury wsparcia ES). Plany zostały także opracowane na zasadach partycypacyjnych, a więc w sposób, który został zalecony przez MPiPS. W Wytycznych wskazano także, aby przedstawiciele innych środowisk niż regionalny ośrodek polityki społecznej tworzyli także zespół redakcyjny i przygotowywali konkretne zapisy planu – to zalecenie było jednak rzadko realizowane. **Ważne jest więc, aby podczas dokonywania aktualizacji dokumentów zaangażować do zespołów redakcyjnych także inne osoby, nie tylko pracowników regionalnych ośrodków polityki społecznej.** Takie rozwiązanie wzmocniłoby udział innych środowisk w tworzeniu planów i zapewniłoby pełną partycypacyjność. Rekomenduje się także, aby do zespołów opracowujących aktualizacje włączyć przedstawicieli biznesu, tak aby wzmocnić powiązania ekonomii społecznej z przedsiębiorczością. Największe rozbieżności pomiędzy planami a wytycznymi można jednak zauważyć w sposobie przygotowania planów finansowych. Tylko w jednym województwie opracowano pełny plan finansowy i przyporządkowano do poszczególnych kierunków interwencji kwoty, które będzie można przeznaczyć na ich realizację. W pozostałych województwach ograniczano się do podania wielkości

środków finansowych, które można jeszcze wykorzystać w ramach projektów PO KL, w innych – nie oszacowywano żadnych wielkości kwot, które zostaną przeznaczone na realizację założeń planu. **Regionalne plany powinny więc zostać uzupełnione o system finansowania.** Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku wskaźników, które zostały przygotowane na potrzeby planów. W wielu dokumentach wskaźniki nie zostały podzielone zgodnie z zaprojektowaną logiką interwencji (tzn. nie ma podziału na wskaźniki produktu, rezultatu, oddziaływania), a także nie posiadają oszacowanych wartości docelowych. Ta część planów również wymaga uzupełnienia.

II. Analiza porównawcza regionalnych planów działań z Krajowym Programem Ekonomii Społecznej

2.1. Ocena spójności wykorzystywanego nazewnictwa i definicji

Dokonanie analizy logiki interwencji w obszarze ekonomii społecznej zaprojektowanej na poziomie regionalnym i krajowym powinno zostać poprzedzone analizą wykorzystywanego nazewnictwa i stosowanych definicji w poszczególnych dokumentach (zarówno w regionalnych planach, jak i KPRES). Jest to ważne, ponieważ określony sposób rozumienia ekonomii społecznej, a także klasyfikacji instytucji budujących ten sektor, wyznacza granice projektowanego wsparcia. Jest to istotne zagadnienie, również ze względu na specyfikę całego obszaru, do którego przypisanych jest wiele definicji, a także wiele określeń (ekonomię społeczną zamienia się także na takie terminy jak: gospodarka społeczna, przedsiębiorczość społeczna czy ekonomia solidarna). Dotychczas nie wypracowano w kraju jednej, obowiązującej definicji ekonomii społecznej i jednoznacznych kryteriów pozwalających określić, jakie instytucje możemy określać mianem podmiot ekonomii społecznej, a tym bardziej jakie mogą nosić status przedsiębiorstwa społecznego. Na bogactwo definicji i terminów związanych z obszarem ekonomii społecznej wielokrotnie zwracano uwagę w projekcie KPRES, a także w wielu regionalnych planach. Próby wypracowania własnej definicji bądź zdecydowania się na definicję już istniejącą, rozpoczynano w ww. dokumentach, od przeglądu istniejących sposobów rozumienia ekonomii społecznej. Najczęściej powoływano się na:

- Kartę zasad gospodarki społecznej CEP-CMAF z 2002 r.;
- definicję Europejskiej Sieci Badawczej EMES (która wskazała kryteria wyróżniające organizacje, które można nazwać przedsiębiorstwami społecznymi);
- klasyfikacje podmiotów ekonomii społecznej stosowaną w Programie Operacyjnym Kapitał Ludzki;
- definicje Komisji Europejskiej.

O ile w projekcie KPRES, po dokonaniu przeglądu funkcjonujących definicji, zdecydowano się na określony sposób rozumienia ekonomii społecznej, to **w niektórych regionalnych planach nie podjęto próby rozwiązania pojawiających się zawiłości definicyjnych, poprzestając jedynie na przytoczeniu kilku definicji**, jednocześnie nie wskazując, który sposób rozumienia będzie obowiązujący w regionie. Mogło to być spowodowane, jak to powiedział jeden z respondentów wywiadów TIDI, tym, iż plany były tworzone przez przedstawicieli wielu środowisk i czasem trudno było wypracować jedną definicję, która byłaby zaakceptowana przez wszystkich. O tym, co w niektórych dokumentach jest rozumiane jako „ekonomia społeczna”, „podmiot ekonomii społecznej” czy „przedsiębiorstwo społeczne” należy wnioskować na podstawie przeprowadzonej diagnozy, czy wytyczonych celów i kierunków interwencji.

2.1.1. Definicja ekonomii społecznej i przedsiębiorstwa społecznego w projekcie KPRES

Ze względu na trwające prace nad ustawą o przedsiębiorstwie społecznym, która w dużym stopniu uporządkuje kwestie definicyjne, na użytek Programu wypracowano własną definicję, która pozwoliła na dokonanie diagnozy stanu rozwoju ekonomii społecznej i zaprojektowanie dalszych kierunków rozwoju. W Programie zaproponowano, aby ekonomię społeczną rozumieć następująco:

„Ekonomia społeczna to sfera aktywności obywatelskiej, która poprzez działalność ekonomiczną i działalność pożytku publicznego służy: integracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych

społeczną marginalizacją, tworzeniu miejsc pracy, świadczeniu usług społecznych użyteczności publicznej.”

Jako podmioty tworzące sferę ekonomii społecznej, wskazano cztery główne grupy:

1. **Przedsiębiorstwa społeczne**, stanowiące fundament ekonomii społecznej, charakteryzujące się tym, że:
  - są to podmioty prowadzące **działalność gospodarczą**, spełniające kryteria mikro- lub małego- przedsiębiorstwa, działające jako wyodrębniona pod względem organizacyjnym i rachunkowym część organizacji obywatelskiej lub założony przez tę organizację, grupę osób bądź jednostkę samorządu terytorialnego w formie spółki lub spółdzielni;
  - **realizują cel społeczny** poprzez zatrudnianie co najmniej 50% osób zagrożonych wykluceniem społecznym lub 30% niepełnosprawnych, albo realizują usługi społeczne użyteczności publicznej, realizując również cele prozatrudnieniowe;
  - **nie dystrybuują zysku lub nadwyżki bilansowej pomiędzy udziałowców**, ale przeznaczają go na wzmocnienie potencjału przedsiębiorstwa jako kapitał niepodzielny, oraz w określonej części na reintegrację zawodową i społeczną – w przypadku przedsiębiorstw o charakterze zatrudnieniowym, lub na działalność pożytku publicznego prowadzoną na rzecz społeczności lokalnej, w której działa przedsiębiorstwo;
  - są **zarządzane na zasadach demokratycznych**, albo co najmniej konsultacyjno-doradczych z udziałem pracowników i innych interesariuszy, zaś wynagrodzenia kadry zarządzającej są ograniczone limitami.
2. **Podmioty reintegracyjne**, służące reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluceniem społecznym, tj. Zakłady Aktywności Zawodowej, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Centra Integracji Społecznej, Kluby Integracji Społecznej.
3. **Podmioty sfery pożytku publicznego**, które prowadzą działalność ekonomiczną, zatrudniają pracowników, choć ich działanie nie jest oparte na ryzyku ekonomicznym. Są to organizacje pozarządowe prowadzące działalność odpłatną i nieodpłatną pożytku publicznego.
4. **Podmioty sfery gospodarczej**, które tworzone były jednak w związku z realizacją celu społecznego, bądź dla których leżący we wspólnym interesie cel społeczny jest racją bytu działalności komercyjnej:
  - organizacje pozarządowe prowadzące działalność gospodarczą, z której zyski wspierają realizację celów statutowych,
  - zakłady aktywności zawodowej,
  - spółdzielnie, których celem jest zatrudnienie,
  - pozostałe spółdzielnie o charakterze konsumenckim i wzajemnościowym.

W projekcie KPRES wskazano także, iż osobną grupą, która może stanowić obszar ekonomii społecznej, są pojawiające się coraz częściej **inicjatywy o charakterze nieformalnym**.

W Programie wskazano jakie zależności zachodzą pomiędzy przedsiębiorstwem społecznym a pozostałymi podmiotami tworzącymi sektor ekonomii społecznej, a także jakie warunki muszą spełnić te podmioty, aby uzyskać status przedsiębiorstwa społecznego. Zgodnie z zapisami Programu, podmioty reintegracyjne mogą przygotowywać swoich uczestników do pracy w przedsiębiorstwie społecznym, choć same nigdy nie będą mogły uzyskać takiego statusu. Inaczej sytuacja wygląda w przypadku podmiotów sfery pożytku publicznego, które, o ile podejmą działalność

gospodarczą w określonym zakresie i na określonych warunkach, mogą stać się przedsiębiorstwami społecznymi. Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku podmiotów sfery gospodarczej, które po spełnieniu warunków, którymi charakteryzują się przedsiębiorstwa społeczne, mogą się nimi stać. Obecnie, ze względu na trwające prace nad ustawą o przedsiębiorstwach społecznych nie można jeszcze wskazać podmiotów, które formalnie posiadają status przedsiębiorstwa społecznego. Na razie można jedynie mówić o jednostkach, które spełniają wszystkie kryteria przedsiębiorstwa społecznego, i taki status będą mogły uzyskać po zatwierdzeniu wszystkich regulacji.

2.1.2. Definicja ekonomii społecznej, przedsiębiorstwa społecznego i podmiotów ekonomii społecznej w regionalnych planach działań

Definicje przyjęte w regionalnych planach działań, a także sposób klasyfikacji podmiotów tworzących ten sektor, są w dużej mierze uwarunkowane latami, w których były opracowywane założenia dokumentów. Analizując nazewnictwo i definicje wykorzystywane w regionalnych planach należy zaznaczyć, iż **część dokumentów została jeszcze opracowana przed upublicznieniem pierwszej wersji projektu Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej** (co odbyło się w czerwcu 2012 r. na III Ogólnopolskich Targach Aktywnych Form Pomocy w Byczynie). Taka sytuacja miała miejsce w województwie dolnośląskim, podkarpackim, pomorskim, warmińsko-mazurskim i zachodniopomorskim. W regionalnych planach wspomnianych województw stosuje się więc definicje ekonomii społecznej wypracowane samodzielnie bądź definicje obowiązujące w literaturze. Zdaniem wielu przedstawicieli zespołów opracowujących regionalne plany, tworzenie wojewódzkiego dokumentu przed uchwaleniem KPRES rodziło wiele wątpliwości co do sposobu rozumienia i klasyfikacji podmiotów ekonomii społecznej:

„My oparliśmy się na tym co opracowane już było w literaturze, czyli generalnie gospodarka społeczna i te kryteria ekonomiczne EMES, społeczne i ekonomiczne. I tak to ujęliśmy. Natomiast potem przy samym badaniu ekonomii społecznej było już troszkę trudniej i musieliśmy jakoś wytłumaczyć, tym którym przesyłaliśmy ankietę – jakoś napisać, które podmioty zaliczamy do ekonomii społecznej. Sama nie wiem czy ta definicja, którą my stworzyliśmy na potrzeby naszego badania nie ulegnie w przyszłym roku zmianie, dlatego wydaje mi się to niestosowne, że przygotowaliśmy nasz plan zanim został uchwalony krajowy plan.” (TIDI, R5)

W przypadku pozostałych planów prace nad ich opracowaniem rozpoczynały się zazwyczaj przed czerwcem 2012 r., co również miało wpływ na stosowane nazewnictwo.

Tak jak wspomniano na początku tego rozdziału, w początkowych fragmentach planów próbuje się zdefiniować termin „ekonomia społeczna” bądź „przedsiębiorstwo społeczne”. W tym celu najczęściej powoływano się na definicje Europejskiej Sieci Badawczej EMES czy definicje stosowane przez Komisję Europejską. W planach, które były opracowywane po ukazaniu się projektu KPRES, wskazuje się także na definicje pojawiające się w dokumencie. Analizując dokumenty można zauważyć, iż **czasami brakuje wskazania, która z przytoczonych definicji jest obowiązująca w danym planie**. Do rzadkości należy ustalenie własnego rozumienia terminu ekonomia społeczna. Przykładowo, taki zabieg zastosowano w województwie zachodniopomorskim, zamieniając termin „ekonomia społeczna” na „przedsiębiorczość społeczna”. Próbując jednak scharakteryzować sposób rozumienia ekonomii społecznej przyjęty przez regiony można zauważyć, iż nacisk położono przede wszystkim na:

- funkcję integracyjną ekonomii społecznej (zarówno pod względem zawodowym i społecznym);
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu;
- stymulowanie rozwoju lokalnego.

Widać więc, iż pomimo plany nie zawierają dosłownej definicji ekonomii społecznej, która została zastosowana w KPRES, można odnaleźć wiele wspólnych elementów.

W regionalnych planach nie zawsze w bezpośredni sposób pisano, które instytucje zalicza się na potrzeby dokumentu do podmiotów ekonomii społecznej. Wówczas taką informację należało uzyskać przeglądając sporządzone diagnozy, w których dokonywano charakterystyki funkcjonowania poszczególnych podmiotów. W sytuacji, gdy sposób klasyfikacji podmiotów ekonomii społecznej nie pokrywał się z tym zaproponowanym w KPRES, różnice dotyczyły przede wszystkim organizacji pozarządowych i spółdzielni pracy, inwalidów, niewidomych czy pozostałych spółdzielni o charakterze konsumenckim i wzajemnościowym. Pojawiające się rozbieżności dotyczące organizacji pozarządowych polegają przede wszystkim na nieuznawaniu organizacji prowadzących tylko nieodpłatną działalność pożytku publicznego jako podmiotów ekonomii społecznej. Taka sytuacja miała jednak charakter sporadyczny.

„Najpierw chcieliśmy uwzględnić tylko te, które prowadzą działalność gospodarczą. (...) Myśmy starali się, żeby był jakikolwiek element działań ekonomicznych, albo służących temu, żeby ktoś wszedł na rynek pracy.” (TIDI, R1)

Największe **rozbieżności można jednak dostrzec w stosowaniu terminu „przedsiębiorstwo społeczne”**. Pojawiają się dokumenty, w których sformułowania „podmiot ekonomii społecznej” i „przedsiębiorstwo społeczne” stosowane są zamiennie, a więc do przedsiębiorstw społecznych zalicza się instytucje, które nie spełniają kryteriów zdefiniowanych w projekcie KPRES, bądź dokumenty w których mówi się jedynie o podmiotach ekonomii społecznej bez wyróżniania PS. Można odnaleźć także plany, w których mianem „przedsiębiorstwo społeczne” określa się podmioty, które prowadzą po prostu działalność gospodarczą i jednocześnie realizują cel społeczny (wówczas przedsiębiorstwem społecznym są m.in. spółdzielnie socjalne, organizacje pozarządowe prowadzące działalność gospodarczą). W niektórych dokumentach powoływano się także na definicję pojawiającą się w wersji KPRES z czerwca 2012 r. jednocześnie uznając, iż będzie ona obowiązywała w województwie. Niemniej jednak, pomimo pewnego zamieszania wokół definicji, w regionalnych planach jako przedsiębiorstwa społeczne rozumiane są podmioty, które prowadzą działalność gospodarczą i jednocześnie podejmują się działań na rzecz społeczeństwa bądź określonej grupy osób.

Analizując regionalne plany można także odnaleźć pewną niekonsekwencję w stosowaniu przyjętych definicji, która jest szczególnie widoczna przy porównywaniu zapisów dokumentów dotyczących kwestii definicyjnych z ustalonymi celami i kierunkami działań. Można bowiem wskazać plany, w których określa się co rozumie się pod sformułowaniami „podmiot ekonomii społecznej” i „przedsiębiorstwo społeczne”, po to żeby na poziomie celów i działań odnosić się tylko do podmiotów ekonomii społecznej, bez szczególnego wyróżniania przedsiębiorstw społecznych. Jak stwierdził jeden z respondentów wywiadu TIDI, nie wiedząc jakie będą dokładnie zapisy ustawy o przedsiębiorstwach społecznych, w jego dokumencie celowo nie zawężano działań do PS. W ten sposób można uniknąć ryzyka, iż w przypadku różnego rozumienia przedsiębiorstw społecznych, będzie trzeba zmodyfikować zaplanowane działania:

„Mam przegląd definicji i na końcu jest jakby powiedziane, że w całym tym chaosie definicyjnym przyjmujemy definicję projektu KPRES. Zastanawialiśmy się czy wszędzie używać zwrotu przedsiębiorstwa społeczne. I odeszliśmy od tego. I jak się dokładanie wczyta w dokument, to wszędzie jest napisane albo podmiot ekonomii społecznej, a w momencie gdy myślimy o przedsiębiorstwach społecznych, to mówimy podmioty ekonomii społecznej z zarejestrowaną działalnością gospodarczą. Dlatego, że nie wiadomo kiedy ustawa o przedsiębiorstwie społecznym wejdzie, i boimy się, że jeżeli zdefiniujemy sobie

w dokumencie właśnie przedsiębiorstwa społeczne, a będziemy chcieli mieć powiedzmy tą ofertę w trochę innym ujęciu niż ta definicja ustawowa.” (TIDI, R4)

Dokonanie przeglądu stosowanych definicji i sposobów rozumienia ekonomii społecznej, podmiotów ekonomii społecznej oraz przedsiębiorstw społecznych pozwala stwierdzić, iż pomiędzy poszczególnymi planami, a także projektem KPRES występują pewne różnice. Sposób klasyfikacji podmiotów ekonomii społecznej wypracowany na potrzeby KPRES jest bardzo szeroki. Różnice w sposobie przyznawania danym instytucjom miana „podmiot ekonomii społecznej” pomiędzy regionalnymi planami, a projektem KPRES, polegają na **węższym rozumieniu przez niektóre regiony sformułowania „podmiot ekonomii społecznej”**. Uspójnienie definicji PES stosowanej w regionalnych planach wymagałoby więc rozszerzenia w dokumentach grupy instytucji, które można zaliczyć do grona podmiotów ekonomii społecznej. Największe niejasności dotyczą jednak sposobu definiowania przedsiębiorstwa społecznego. Definicje przedsiębiorstwa społecznego stosowane w regionalnych planach wymagają dostosowania do tych, które pojawiają się w KPRES (najnowszej wersji), ale także dostosowania zaprojektowanej interwencji do nowego sposobu rozumienia przedsiębiorstwa społecznego.

Tabela 6. Definicje ES, PES i PS stosowane w regionalnych planach działań

Województwo	Definicja ES/przedsiębiorczości społecznej	Podmioty ES
Dolnośląskie	„Ekonomia społeczna (ES): zorganizowana i prowadzona w sposób ciągły działalność podmiotów niepublicznych oraz CISów, KISów, ZAZów, WTZów, ukierunkowana na realizację celów społecznie użytecznych, gdzie wypracowany zysk o ile istnieje, jest przeznaczany na działalność pożytku publicznego z wyłączeniem podmiotów, które działają tylko dla zysku lub są jednostkami sektora finansów publicznych, chyba że są organem prowadzącym jednostki wyżej wymienione.”	„Podmiot ekonomii społecznej (PES): podmioty niepubliczne, oraz CIS-y, KIS-y i WTZ prowadzące działalność na rzecz celów społecznie użytecznych, gdzie wypracowany zysk o ile istnieje, jest przeznaczany na działalność pożytku publicznego z wyłączeniem podmiotów, które działają tylko dla zysku lub są jednostkami sektora finansów publicznych, chyba, że są organem prowadzącym jednostki wyżej wymienione.” „Podmiotami ekonomii społecznej są: - Organizacje pozarządowe - Spółdzielnie socjalne - Centra integracji społecznej - Kluby integracji społecznej. - Zakłady aktywizacji zawodowej - Warsztaty terapii zawodowej”
Kujawsko-Pomorskie	Powołanie się na definicje: - CEP–CMAF z 2002 roku - Europejskiej Sieci Badawczej EMES - Komisji Europejskiej - projektu KPRES z 2012 r. Uznano, za projektem KPRES z 2012 r. iż sektor ekonomii społecznej składa się	- Centra Integracji Społecznej - Kluby Integracji Społecznej - Zakłady Aktywności Zawodowej - Warsztaty Terapii Zajęciowej - Spółdzielnie socjalne

Województwo	Definicja ES/przedsiębiorczości społecznej	Podmioty ES
	z trzech segmentów: - podmiotów o charakterze integracyjnym - podmiotów o charakterze pożytku publicznego - podmiotów o charakterze rynkowym, (które w planie nazywa się przedsiębiorstwami społecznymi)	- Organizacje pozarządowe <i>(Podmioty wskazane w diagnozie)</i>
Lubelskie	Powołanie się na definicje: - Zawarte w opracowaniu „<i>Ekonomia społeczna. Definicje, korzyści, współpraca</i>” - CEP–CMAF z 2002 roku - Europejskiej Sieci Badawczej EMES - projektu KPRES z 2012 r. Wskazano na funkcje ekonomii społecznej (za opracowaniem „ <i>Pojęcie, koncepcje i funkcje ekonomii społecznej</i> ”): - ekonomia społeczna jako jobmachine - ekonomia społeczna jako kompensacja „zawodności rynku i państwa socjalnego” - ekonomia społeczna jako „producent” kapitału społecznego - ekonomia społeczna jako „szkoła demokratyzacji” „Nadrzędną funkcją ekonomii społecznej jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. (...) Ponadto ekonomia społeczna spełnia szereg dodatkowych funkcji prorozwojowych.”	„Zatem do grupy podmiotów ekonomii społecznej zalicza się: - spółdzielnie pracy, spółdzielnie inwalidów i niewidomych - organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o pożytku publicznym i wolontariacie (Dz. U. z dnia 29 maja 2003 r. z późn. zm.), czyli m.in. spółki non-profit, spółdzielnie socjalne, kościelne osoby prawne oraz warsztaty terapii zajęciowej, centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej, zakłady aktywności zawodowej”
Lubuskie	Powołanie się na definicje: - Komisji Europejskiej	Wskazano jakie podmioty ES funkcjonują na terenie województwa: - spółdzielnie, w tym spółdzielnie socjalne - centra integracji społecznej (CIS) - warsztaty terapii zajęciowej (WTZ) - kluby integracji społecznej (KIS) - organizacje pozarządowe (NGO)
Łódzkie	„Ekonomia społeczna jest sektorem gospodarki, w którym organizacje są zorientowane na społeczną użyteczność, a wypracowana przez nie nadwyżka służy realizacji celu społecznego. Taka ich misja wynika z autonomii zarządzania, demokratycznego decydowania oraz lokalnego zakorzenienia tych organizacji i jest przez nie chroniona. Nadrzędną funkcją	Podmioty ekonomii społecznej – klasyfikacja PO KL: - spółdzielnie pracy, spółdzielnie inwalidów i niewidomych - organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o

Województwo	Definicja ES/przedsiębiorczości społecznej	Podmioty ES
	ekonomii społecznej jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.”	pożytku publicznym i wolontariacie (Dz. U. z dnia 29 maja 2003 r. z późn. zm.) - Centra Integracji Społecznej - Kluby Integracji Społecznej - Zakłady Aktywności Zawodowej - Warsztaty Terapii Zajęciowej.
Małopolskie	Powołanie się na definicje: - definicja J. Defourny’ego, P. Develtere’go - EMES - projektu KPRES (2012 r.) - definicje: Hausnera i Lariusza, Pearce’a, Ewy Leś - projektu KPRES z 2012 r. „Dla pełnego zrozumienia specyfiki przedsiębiorczości społecznej, jak również z uwagi na charakter działań planowanych w woj. małopolskim w zakresie ekonomii społecznej, kluczowe wydaje się być pojęcie przedsiębiorczości” Przyjęto definicję z projektu KPRES Wskazano na funkcje ekonomii społecznej - funkcja generowania miejsc pracy - funkcja dostarczania usług użyteczności publicznej - funkcja wzmacniania kapitału społecznego - funkcja wzmacniania postaw obywatelskich - funkcja mobilizowania lokalnych przewag konkurencyjnych - funkcja mobilizowania postaw przedsiębiorczych	„Definiując podmioty ekonomii społecznej należy wyraźnie odróżnić nieco węższą kategorię przedsiębiorstw społecznych” Definicja KPRES z czerwca 2012 r.
Mazowieckie	Przedsiębiorstwo społeczne – zmodyfikowana definicja KPRES - Mogą nimi zostać podmioty ekonomii społecznej typu B i C (sfery pożytku publicznego i o charakterze rynkowym), o ile podejmą działalność gospodarczą charakteryzującą się przynajmniej jednym z opisanych poniżej kryteriów: świadczenie usług społecznych lub dostarczanie towarów i usług przeznaczonych dla słabszych grup społecznych (dostęp do mieszkań, dostęp ochrony zdrowia, pomoc dla osób starszych lub	Podmioty ekonomii społecznej: Jednostki organizacyjne i posiadające odrębną osobowość prawną podmioty, które w zależności od swojej funkcji i specyfiki w różnym stopniu łączą cele społeczne z ekonomicznymi. Do podstawowych funkcji tych podmiotów należą: - Funkcja prozatrudnieniowa – tworzenie warunków do zwiększenia zatrudnienia, szczególnie wśród osób, dla których podjęcie pracy wymaga dodatkowego wsparcia ze względu na

Województwo	Definicja ES/przedsiębiorczości społecznej	Podmioty ES
	niepełnosprawnych, włączenie słabszych grup społecznych, opieka nad dziećmi, dostęp do zatrudnienia i szkolenia, zarządzanie sytuacją osób zależnych itp.); - przyjęcie sposobów produkcji towarów i usług ukierunkowanych na cel o charakterze społecznym (włączenie społeczne lub zawodowe poprzez dostęp do pracy dla osób w niekorzystnej sytuacji, w szczególności ze względu na ich niskie kwalifikacje lub problemy społeczne albo zawodowe prowadzące do wykluczenia i marginalizacji), a których działalność może dotyczyć towarów i usług innych niż społeczne; - przeznaczanie całości zysków z prowadzonej działalności gospodarczej na cele należące do sfer pożytku publicznego. Dotyczy w szczególności organizacji pozarządowych prowadzących działalność gospodarczą i spółek typu not-for-profit.	sytuację życiową czy zdrowotną. - Funkcja wspólnotowa – zwiększanie więzi i relacji między członkami lokalnych społeczności oraz zwiększanie zaangażowania i współpracy między mieszkańcami. - Funkcja rozwojowa – odnosi się do kategorii zrównoważonego rozwoju i dotyczy uwzględniania i wzmacniania w procesach rozwojowych takich obszarów, jak: ekologia, kultura, spójność społeczna itd. Typologia podmiotów ES – zgodna z projektem KPRES.
Opolskie	„Pojęcie ekonomii społecznej (inaczej gospodarki społecznej, przedsiębiorczości społecznej) posiada różne zakresy definicyjne. W szerokim ujęciu za ekonomię społeczną uznaje się każde zjawisko ekonomiczne, które ma wymiar społeczny, i każde zjawisko społeczne, które ma wymiar ekonomiczny. Oznacza to, że jest to specyficzna forma zaspokojenia potrzeb człowieka, łącząca jednocześnie realizację celów społecznych i ekonomicznych” Powołanie się na definicję: Komisji Europejskiej	„W odróżnieniu od stowarzyszeń i fundacji, podmioty ekonomii społecznej, w tym głównie spółdzielnie socjalne, prowadzą działalność gospodarczą, której zyski mogą być przeznaczane na tworzenie nowych miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Jednak w praktyce niezwykle trudno wyznaczyć jasną granicę pomiędzy organizacjami pozarządowymi działającymi nie dla zysku (not for profit), a podmiotami ekonomii społecznej funkcjonującymi raczej na zasadzie nie tylko dla zysku lub nie dla prywatnego zysku (not only for profit lub not for private profit). W konsekwencji, w pewnych sytuacjach stowarzyszenia i fundacje zaliczane są do podmiotów ekonomii społecznej, szczególnie gdy tworzą spółdzielnie socjalne, warsztaty terapii zajęciowej, kluby i centra integracji społecznej czy zakłady aktywności zawodowej.”
Podkarpackie	„Ekonomia społeczna to pojęcie, które zmienia klimat rozważań o gospodarce, dostrzegając w perspektywie, oprócz produktu, rynku, pieniądza i zysku – także czynnik ludzki lub człowieka, któremu	„Podmioty ekonomii społecznej (PES) mogą działać na rzecz zaspokajania potrzeb swoich członków, mogą wykonywać zlecone zadania i usługi społeczne,

Województwo	Definicja ES/przedsiębiorczości społecznej	Podmioty ES
	zarówno produkt jak i pieniądz - może i powinien służyć. Ekonomia społeczna to krótkie ujęcie wielu sfer życia gospodarczego, w których podmioty w działalności gospodarczej, oprócz celów ekonomicznych stawiają sobie także za cel realizowanie określonej misji społecznej. Podmiotom tym można przypisać takie cechy jak: - Połączenie w jednym organizmie gospodarczym idei społecznych i celów gospodarczych, - Realizacja w praktyce gospodarczej zasad solidarności i współodpowiedzialności pracowników za realizację zadań przyjętych do wykonania oraz za pomyślny rozwój firmy, w której pracują i te zadania wykonują, - Współpraca w realizowaniu określonych przez daną organizację celów ekonomicznych i misji społecznej, - Gotowość dzielenia się efektami pracy (dochodami) nawet w przypadku, gdy nie wszyscy w danej organizacji gospodarczej zapracowali na osiągnięte wyniki ekonomiczne, - Realizowanie w praktyce idei partycypacji pracowników w zysku wypracowanym przez firmę, - Przeniesienie idei społecznego działania na rzecz dobra wspólnego do firmy, na jej obszary aktywności społecznej i gospodarczej, - Realizowanie w organizacji gospodarczej przyjętych do wykonania zadań o charakterze społecznym - także w przypadku, gdy to działanie nie przynosi wymiernych zysków, - Przyjęcie do stosowania w organizacji zasad demokratycznej kontroli nad procesem zarządzania organizacją, w obszarach jej aktywności społecznej i gospodarczej, - Autonomia w zarządzaniu, współodpowiedzialność za organizację i realizację zadań stabilizujących jej sytuację ekonomiczną, - Dobrowolne członkostwo w organizacjach realizujących ww. idee. Powołanie się na definicję:	mogą także prowadzić działalność gospodarczą w ogólnie ustawowo określonych ramach. Podmioty ekonomii społecznej działają często skutecznie w obszarach, w których ani państwo, ani inne podmioty gospodarcze nie wywiązują się w sposób wystarczający.”

Województwo	Definicja ES/przedsiębiorczości społecznej	Podmioty ES
	- EMES	
Podlaskie	„Ekonomię Społeczną ze względu na szeroki zakres funkcji i celów trudno jest sprowadzić do prostej definicji. Jednym z założeń ekonomii społecznej jest stwarzanie warunków do niezależnego rozwoju osobom indywidualnym, grupom, czy wspólnotom w tym w szczególności tym jej członkom, którzy z różnych względów znaleźli się znacznie dalej od rynku pracy niż pozostali. Ekonomię społeczną najszerzej można zdefiniować jako aktywność obywatelską wykorzystującą działalność ekonomiczną dla realizacji celów społecznie użytecznych. Najważniejsze z tych celów to tworzenie miejsc pracy i integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych społeczną marginalizacją.” „Przedsiębiorstwa społeczne – podmioty prowadzące działalność ekonomiczną służącą realizacji celów społecznych: - Organizacje pozarządowe i inne podmioty, o których mowa w art. 3, ust. 3 Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, prowadzące działalność gospodarczą, - zakłady aktywności zawodowej, - spółdzielnie socjalne, - spółdzielnie pracy, spółdzielnie inwalidów, - zakłady pracy chronionej, - spółki non profit.”	„Podmioty ekonomii społecznej – podmioty tworzące miejsca pracy dla osób zagrożonych społecznym wykluczeniem i/lub wspierające przedsiębiorstwa społeczne i przedsiębiorczość społeczną: - organizacje pozarządowe oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3, ust. 3 Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, - warsztaty terapii zajęciowej, - kluby integracji społecznej, - centra integracji społecznej, - ośrodki wsparcia ekonomii społecznej, - organizacje parasolowe”
Pomorskie	Gospodarka społeczna stanowi szczególną rolę aktywności w ramach funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego. Jej instytucje, mimo różnorodności form i celów, powinno łączyć kilka podstawowych charakterystycznych cech. Z jednej strony pozwolą one na wyodrębnienie ich spośród innych „graczy” rynkowych, z drugiej wskażą obszar zasad przez nich przestrzeganych. Cechami takimi powinny być: dobrowolne i otwarte członkostwo, odpowiedzialność i solidaryzm, demokratyzacja podejmowanych decyzji, priorytetowość indywidualnych i społecznych celów, drugoplanowość zysku, redystrybucja nadwyżki finansowej na rzecz członków lub interesu społecznego oraz autonomia działania i niezależność od władz publicznych	Zakłady aktywności zawodowej Spółdzielnie socjalne Centra integracji społecznej Organizacje pozarządowe Warsztaty terapii zajęciowej (Podmioty wskazane w diagnozie)
Śląskie	„Ekonomia społeczna to jeden ze sposobów określenia działalności gospodarczej, która łączy w sobie cele społeczne i ekonomiczne (inne określenia to gospodarka społeczna oraz przedsiębiorczość społeczna).	Podmioty ekonomii społecznej: - Centra Integracji Społecznej, - Kluby Integracji

Województwo	Definicja ES/przedsiębiorczości społecznej	Podmioty ES
	Najważniejszym elementem ekonomii społecznej są tzw. przedsiębiorstwa społeczne.” Powołanie się na definicje: - EMES - J. Hausnera - Komisji Europejskiej - Parlamentu Europejskiego - projektu KPRES z czerwca 2012 r. „Na potrzeby niniejszego dokumentu przyjęto definicję „przedsiębiorstwa społecznego” zawartą w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Programu Unii Europejskiej na rzecz przemian i innowacji społecznych w następującym brzmieniu: „przedsiębiorstwo społeczne oznacza przedsiębiorstwo, którego głównym celem jest raczej wywarcie wpływu społecznego niż wygenerowanie zysków dla właścicieli i zainteresowanych stron. Przedsiębiorstwo społeczne działa na rynku, produkując towary i świadcząc usługi w innowacyjny sposób zgodny z duchem przedsiębiorczości, a także wykorzystuje nadwyżki głównie do osiągnięcia celów społecznych. Jest zarządzane w odpowiedzialny i przejrzysty sposób, w szczególności poprzez angażowanie pracowników, klientów i zainteresowanych stron, których dotyczy działalność gospodarcza przedsiębiorstwa.” W niniejszym dokumencie regionalnym przyjęto następujący podział sektora ekonomii społecznej i zaliczono do niego: - przedsiębiorstwa społeczne (o charakterze rynkowym) - podmioty o różnym statusie prawnym, prowadzące działalność gospodarczą, które wypracowane zyski wykorzystują do osiągnięcia celów społecznych; - podmioty ekonomii społecznej (o charakterze integracyjnym) - podmioty prowadzące działania z zakresu reintegracji społeczno-zawodowej, przygotowujące osoby wykluczone i zagrożone wykluczeniem społecznym (w tym szczególnie osoby niepełnosprawne) do wejścia na rynek pracy, w tym do utworzenia przedsiębiorstwa społecznego. Klienci tych podmiotów stanowią zaplecze sektora ekonomii społecznej; - podmioty wspierające sektor	Spółecznej, - Zakłady Aktywności Zawodowej, Warsztaty Terapii Zajęciowej

Województwo	Definicja ES/przedsiębiorczości społecznej	Podmioty ES
	ekonomii społecznej - podmioty powołane w celu wspierania przedsiębiorczości społecznej w regionie lub realizujące zadania z tego obszaru; - otoczenie sektora ekonomii społecznej - podmioty, które wpływają na kondycję sektora ekonomii społecznej w regionie, w tym sprzyjają jej rozwojowi.	
Świętokrzyskie	„Kluczową wartością ekonomii społecznej jest wszelka działalność skupiona wokół potrzeb społeczeństwa i jego członków. Oznacza to, że dla podmiotów ekonomii społecznej istotnym znaczeniem, obok celu gospodarczego, jest misja społeczna.” Powołanie się na definicje: - EMES	Fundacje, Stowarzyszenia, Spółdzielnie, w tym: Spółdzielnie pracy, Spółdzielnie inwalidów i niewidomych, Spółdzielnie socjalne, Centra Integracji Społecznej (CIS), Kluby Integracji Społecznej (KIS), Zakłady Aktywności Zawodowej (ZAZ), Warsztaty Terapii Zajęciowej (WTZ), Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych (T UW). <i>(na podstawie diagnozy i podmiotów, które zostały objęte badaniem)</i>
Warmińsko-Mazurskie	Powołanie się na definicje: • EMES • PO KL • Komisji Europejskiej Wskazanie wymiarów oddziaływania ES (za opracowaniem „<i>Polityka rozwoju ekonomii społecznej w województwie śląskim</i>”): - ekonomiczny - strukturalny - społeczny	„Dlatego też w szerokim zbiorze podmiotów ekonomii społecznej należy odróżnić: - Podmioty integracji społeczno-zawodowej – „nowa ekonomia społeczna”: kluby integracji społecznej, centra integracji społecznej, warsztaty terapii zajęciowej, organizacje pozarządowe - Przedsiębiorstwa społeczne: spółdzielnie, zakłady aktywności zawodowej, spółki non-profit, spółdzielnie socjalne oraz organizacje pozarządowe (o ile prowadzą działalność odpłatną pożytku publicznego i/lub działalność gospodarczą)”
Wielkopolskie	Powołanie się na definicje: • projektu KPRES z czerwca 2012 r.	„Do kategorii podmiotów ekonomii społecznej zaliczane będą następujące typy podmiotów: - Spółdzielnia socjalna (zakładana przez osoby

Województwo	Definicja ES/przedsiębiorczości społecznej	Podmioty ES
		fizyczne lub przez osoby prawne), - Organizacja pozarządowa prowadząca działalność gospodarczą, - Centrum Integracji Społecznej (CIS), - Klub Integracji Społecznej (KIS), - Zakład Aktywności Zawodowej (ZAZ), - Warsztaty Terapii Zajęciowej (WTZ), - Organizacje pozarządowe prowadzące odpłatną działalność statutową, - Spółdzielnie, towarzystwa wzajemnościowe."
Zachodniopomorskie	Zastąpiono termin „ekonomia” terminem „przedsiębiorczość”. „Przedsiębiorczość społeczna to narzędzie rozwoju lokalnego, wykorzystujące potencjał własny środowiska, oparte na zasadach: poszanowania wspólnych wartości, partnerstwa oraz wolnego rynku.”	„Podmioty gospodarki społecznej z jednej strony funkcjonują na zasadach wolnego rynku, produkując i wytwarzając towary i usługi, z drugiej zaś strony realizują określone cele i zadania społeczne, włączając w to konieczność reinwestycji zysków z działalności na cele społeczne oraz na cele związane z rozwojem społeczności lokalnych.” - Spółdzielnie pracy - Spółdzielnie inwalidów i niewidomych - Zakłady aktywności zawodowej - Organizacje pozarządowe - Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością non-profit - Spółdzielnie socjalne - Centra integracji społecznej - Kluby integracji społecznej - Warsztaty terapii zajęciowej (Podmioty wskazane w diagnozie)

Źródło: opracowanie własne CRSG Sp. z o.o. na podstawie regionalnych planów działań

2.2. Ocena logiki interwencji pomiędzy KPRES a regionalnymi planami działań (analiza celów, priorytetów i kierunków działań)

Zgodnie z zapisami projektu KPRES, ekonomia społeczna w 2020 roku będzie ważnym elementem polityk publicznych, w taki sposób, że będzie się przyczyniała do wzrostu zatrudnienia, spójności

społecznej oraz rozwoju kapitału społecznego. Rozwój ekonomii społecznej ma się więc przyczynić do realizacji kluczowych celów rozwojowych kraju.

W celu nadrzędnym wskazano więc na trzy obszary, za pomocą których ekonomia społeczna ma szansę stać się istotnym narzędziem realizacji polityk publicznych. Osiągnięcie takiego celu, zgodnie z zapisami KPRES, wymaga podjęcia działań, zwiększających zakres i oddziaływanie ekonomii społecznej w rozumieniu ilościowym (tzn. zwiększenie liczby działających przedsiębiorstw społecznych, podmiotów ekonomii społecznej czy osób zaangażowanych w ekonomię społeczną), ale i jakościowym (tzn. tworzenie miejsc pracy dla osób znajdujących się w szczególnej sytuacji, dostarczenie dobrej jakości usług społecznych użyteczności publicznej społecznościom lokalnym, osiągnięcie przez przedsiębiorstwa społeczne stabilnych podstaw swej działalności dzięki uzyskiwaniu przychodów z działalności gospodarczej).

Cel nadrzędny przełożono na cel strategiczny, który sformułowano następująco:

Do roku 2020 podmioty ekonomii społecznej staną się ważnym elementem aktywizacji osób w trudnej sytuacji na rynku pracy oraz dostarczycielem usług użyteczności społecznej działającymi w społeczności lokalnej.

Zgodnie z opracowaną logiką interwencji, cel strategiczny zostanie zrealizowany wówczas, gdy w wyniku podejmowanych działań zostaną osiągnięte rezultaty nadrzędne, tj.:

Rezultat nadrzędny 1. **Odpowiedzialna wspólnota.** Wzmocnienie powiązań podmiotów ekonomii społecznej ze społecznością lokalną i ponadlokalną.

Rezultat nadrzędny 2 **Otoczenie.** Powstanie i utrzymanie 50 tysięcy miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych.

Rezultat nadrzędny 3. **Przywództwo.** Poprawienie mechanizmów zarządzania i koordynacji w obszarze polityki wspierania ekonomii społecznej.

Rezultat nadrzędny 4. **Kompetencje.** Wzrost kompetencji w obszarze ekonomii społecznej w społeczeństwie.

Rezultat nadrzędny 5. **Włączenie ekonomii społecznej do polityk publicznych** w obszarze integracji społecznej, zrównoważonego rozwoju i solidarności pokoleń.

Co wielokrotnie podkreślano w niniejszym opracowaniu, sukces całego obszaru interwencji publicznych skierowanych na rozwój sektora ekonomii społecznej zależy m.in. od komplementarności i odpowiedniej koordynacji działań na poziomie regionalnym i centralnym. Pamiętając o specyficznych potrzebach województwa, regionalne plany powinny także wpisywać się w cele i działania zaprojektowane na poziomie krajowym. Należy więc dokonać porównania celów związanych z rozwojem ekonomii społecznej wytyczonych w ramach poszczególnych dokumentów, a także sprawdzić w jakim kierunku będą zmierzały ich działania.

2.2.1. Cele strategiczne, cele i główne kierunki działań w projekcie KPRES i w regionalnych planach działań

Analizując cele główne/strategiczne określone w regionalnych planach działań można zauważyć, iż **wiele regionów upatruje szansy w ekonomii społecznej na rozwój społeczno-gospodarczy województwa.** W dokumentach określano, iż realizacja zaprojektowanych działań ma się przyczynić do zwiększenia roli i znaczenia ekonomii społecznej w szeroko rozumianym rozwoju województwa. W niektórych planach cele główne zostały sformułowane na innym poziomie i skupiały się wokół wzrostu znaczenia ekonomii społecznej w integracji społecznej i zawodowej mieszkańców bądź stworzenia przyjaznych warunków do rozwoju ekonomii społecznej. Jak to pokazano na początku

rozdziału, celem nadrzędnym KPRES jest, aby ekonomia społeczna stanowiła w 2020 roku ważne narzędzie realizacji celów rozwojowych kraju, rozumianych jako zwiększenie zatrudnienia i spójności społecznej, a także rozwój kapitału społecznego. Samo stwierdzenie w regionalnych planach, iż należy dążyć do wzrostu znaczenia ekonomii społecznej w rozwoju społeczno-gospodarczym województwa może wskazywać, iż wizja i sposób postrzegania roli ES, zarówno na poziomie centralnym, jak i regionalnym, są do siebie zbliżone, choć należy jeszcze sprawdzić co w regionalnych planach jest rozumiane pod sformułowaniem „rozwój społeczno-gospodarczy” i w jakim zakresie ekonomia społeczna może pozytywnie wpłynąć na jego wzrost. Przyglądając się celom określonym w planach widać, iż dużej szansy upatruje się w pozytywnym wpływie ekonomii społecznej na wzrost zatrudnienia (zarówno w ramach miejsc pracy utworzonych w podmiotach ekonomii społecznej i przedsiębiorstwach społecznych, ale i poprzez zwiększenie szans na rynku pracy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym), wzrost aktywności i integracji społecznej czy rozwój lokalny i rozwój i pobudzanie do działania społeczności lokalnych.

Tabela 7. Cele strategiczne/główne w regionalnych planach

Województwo	Cele strategiczne/główne
Dolnośląskie	Zwiększenie roli ekonomii społecznej w rozwój społeczno-gospodarczym województwa dolnośląskiego w latach 2012-2020
Kujawsko-pomorskie	Zwiększenie udziału ekonomii społecznej w realizacji regionalnych i lokalnych polityk publicznych w województwie kujawsko-pomorskim.
Lubelskie	Lubelskie – miejscem przyjaznym ekonomii społecznej
Lubuskie	Wzrost znaczenia ekonomii społecznej dla rozwoju społeczno-gospodarczego województwa lubuskiego
Łódzkie	Wzmocnienie pozycji i roli ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej w aktywnej integracji społecznej i zawodowej mieszkańców województwa łódzkiego
Małopolskie	Funkcjonalne społeczności lokalne, podejmujące inicjatywy w obszarze ES w oparciu o potencjał mieszkańców, zasoby terytorium i dostępne instrumenty wsparcia
Mazowieckie	Ekonomia Społeczna jest integralnym elementem życia społeczno-gospodarczego regionu opartego na zasadach międzysektorowego partnerstwa i świadomości wspólnych celów. Zapewniona jest swoboda realizacji różnorodnych inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej oraz niezbędne i adekwatne wsparcie dla ich prowadzenia.
Opolskie	Zwiększenie udziału podmiotów ekonomii społecznej w rozwoju woj. Opolskiego w okresie od 2013 do 2020 roku
Podkarpackie	Wizja Podkarpackie jest województwem rozwiniętej ekonomii społecznej efektywnie ograniczającej problemy społeczne i ich skutki, opartej na profesjonalnych, stabilnych finansowo podmiotach działających w zintegrowanych społecznościach lokalnych, silnych aktywnością i przedsiębiorczością swoich mieszkańców dbających o tradycję i rozwój swojego otoczenia. Rozwój podmiotów ekonomii społecznej jako formy aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców województwa podkarpackiego do 2020
Podlaskie	Celem głównym Programu jest zwiększenie udziału ekonomii społecznej w rozwoju społeczno-gospodarczym województwa podlaskiego
Pomorskie	Stworzenie warunków do rozwoju ekonomii społecznej poprzez upowszechnianie, edukację oraz współpracę międzysektorową
Śląskie	Wzmocnienie roli przedsiębiorczości społecznej w integracji społeczno-zawodowej w regionie
Świętokrzyskie	Rozwój sektora ekonomii społecznej w województwie świętokrzyskim jako istotnego elementu systemu zaspokajania potrzeb społecznych,

Województwo	Cele strategiczne/główne
	stabilnego uczestnika gry rynkowej, ważnego partnera współodpowiedzialnego za polityki publiczne jednostek samorządów terytorialnych.
Warmińsko- Mazurskie	Zwiększenie udziału ekonomii społecznej w rozwoju społeczno-gospodarczym województwa warmińsko-mazurskiego ze szczególnym uwzględnieniem aktywizacji zawodowej i społecznej grup zagrożonych wykluczeniem
Wielkopolskie	Wzrost znaczenia ES w rozwoju społeczno-gospodarczym regionu
Zachodniopomorskie	-

Źródło: regionalne plany działań

Osiągnięcie rezultatów określonych w projekcie KPRES będzie nie możliwe bez zintegrowania i uspołnienienia kierunków rozwoju i wsparcia ES ustalanych na poziomie regionalnym i centralnym. Odtwarzając logikę interwencji zaprojektowaną w projekcie KPRES należy wskazać, iż cel strategiczny może zostać osiągnięty po pierwsze poprzez **wzmocnienie powiązań pomiędzy podmiotami ekonomii społecznej a społecznością lokalną**. Osiągnięcie tak sformułowanego rezultatu jest niemożliwe bez zaangażowania, zrozumienia i wsparcia tego kierunku przez samorządy regionalne i lokalne. Poszukując w regionalnych planach powiązań z rezultatem nadrzędnym KPRES, należy wskazać, iż w **wielu dokumentach dostrzega się wpływ i znaczenie osadzenia ekonomii społecznej we wspólnocie lokalnej** na osiągnięcie założonych celów strategicznych. W analizowanych dokumentach przejawia się to m.in. poprzez upowszechnianie ekonomii społecznej w regionie wśród przedstawicieli różnych sektorów (publicznego, prywatnego czy NGO), a także wśród ogółu społeczności. Na uwagę zasługuje fakt, iż w większości województw zaplanowano działania mające na celu upowszechnienie stosowania przez JST klauzul społecznych. Znaczenie wykorzystywania klauzul dla budowy odpowiedzialnej wspólnoty dostrzeżono w KPRES, określając, iż należy dążyć do tego, aby w 2020 roku 30% JST stosowało takie rozwiązania. Jednakże, jak to zostało pokazane w Tabeli 5., tylko w nielicznych planach określono jaki poziom upowszechnienia klauzul zamierza się osiągnąć.

Tabela 8. Klauzule społeczne w regionalnych planach działań

Województwo	Działania i wskaźniki dotyczące stosowania klauzul społecznych	Wartość docelowa wskaźnika
Dolnośląskie	Działanie: Preferowanie zakupu produktów i usług wytwarzanych przez PES przy realizacji zadań publicznych, w tym stosowanie klauzul społecznych jako narzędzi zwiększających zatrudnienie Wskaźniki: Liczba zawartych umów z PES z wykorzystaniem klauzul społecznych Liczba PES realizujących zadania publiczne, w tym na podstawie klauzul społecznych Liczba zamówień publicznych zawierających klauzule społeczne	-
Kujawsko-pomorskie	Kierunek interwencji 3.3.1 Upowszechnianie mechanizmów zamawiania usług i produktów PES przez instytucje publiczne, organizacje pozarządowe i biznes, w tym m. in. poprzez promowanie klauzul społecznych w zamówieniach publicznych.	

Województwo	Działania i wskaźniki dotyczące stosowania klauzul społecznych	Wartość docelowa wskaźnika
	<i>Brak wskaźnika dot. stosowania klauzul społecznych</i>	
Lubelskie	Zadania: Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych i szkoleniowych na temat korzyści i zasad stosowania klauzul społecznych oraz przekazywania zadań publicznych do realizacji podmiotom ekonomii społecznej. Opracowanie i upowszechnianie katalogu dobrych praktyk w zakresie stosowania klauzul społecznych. Zwiększenie aktywności podmiotów ekonomii społecznej w zabieganiu o realizację zadań publicznych, a zwłaszcza te, które uwzględniają klauzule społeczne. Wskaźniki Liczba zamówień publicznych zawierających „klauzule społeczne” Liczba przeprowadzonych spotkań z zakresu stosowania i korzyści ze stosowania „klauzul społecznych”	10 szt. 7 szt.
Lubuskie	Działanie III.2. Klauzule społeczne (modelowe rozwiązania, promocja, doradztwo). Wskaźniki: Liczba ogłoszonych przetargów zawierających klauzule społeczne Liczba osób przeszkolonych w zakresie PZP, stosowania klauzul społecznych oraz społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych	-
Łódzkie	Poddziałania: Działania edukacyjne na rzecz zwiększenia kompetencji kadr administracji publicznej w zakresie ustawy Prawo zamówień publicznych, w tym w szczególności stosowania „klauzul społecznych” w procesie udzielania zamówień publicznych Seminaria/konferencje dla przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego, w zakresie: promocji wykorzystania „klauzul społecznych” w procesie udzielania zamówień publicznych Wskaźniki: Odsetek JST, w których: -zlecono lub powierzono realizację zadań publicznych podmiotom ekonomii społecznej, -w trybie udzielania zamówień publicznych zastosowano klauzule społeczne Odsetek JST, w których: -stosuje się klauzule społeczne w procesie udzielania zamówień publicznych	40% 40%
Małopolskie	Działania: Wsparcie szkoleniowe oraz informacyjne nt. korzyści i zasad stosowania klauzuli społecznej oraz przekazywania zadań użyteczności publicznej do realizacji PES wśród jednostek samorządu terytorialnego oraz innych instytucji publicznych w Małopolsce Indywidualne wsparcie doradcze dla instytucji publicznych w zakresie zasad przekazywania zadań użyteczności	

Województwo	Działania i wskaźniki dotyczące stosowania klauzul społecznych	Wartość docelowa wskaźnika
	publicznej oraz stosowania klauzul społecznych Dostosowanie systemów realizacji programów operacyjnych uwzględniających obowiązek stosowania klauzul społecznych Wskaźniki: Liczba gminnych i powiatowych jst objętych wsparciem informacyjno-edukacyjnym z zakresu uspołeczniania zadań publicznych, w tym stosowania klauzul społecznych Liczba jst, które zastosowały zlecenie zadań publicznych z zastosowaniem klauzul społecznych	201 100
Mazowieckie	-	
Opolskie	Działania: Rzecznictwo na rzecz klauzul społecznych wśród przedstawicieli samorządów lokalnych Wskaźniki: Liczba podmiotów ekonomii społecznej z woj. opolskiego, którym zlecono co najmniej jedną usługę na podstawie ustawy Prawo zamówień publicznych w wyniku zastosowania „klauzul społecznych”, oraz liczba zleconych usług/dostaw w latach 2013 – 2020	-
Podkarpackie	-	
Podlaskie	Główne kierunki interwencji: Inicjowanie i realizowanie wspólnych przedsięwzięć samorządów terytorialnych i podmiotów działających w obszarze ekonomii społecznej i upowszechnianie formuły lokalnych partnerstw na rzecz ekonomii społecznej oraz wspieranie ich tworzenia, wsparcia lokalowego oraz klauzul społecznych <i>Brak wskaźnika dot. stosowania klauzul społecznych</i>	
Pomorskie	Działania: Wskazywanie możliwości wsparcia PES przez JST (stosowanie klauzul społecznych, udostępnianie lokali, itp.) Wskaźniki: Liczba JST stosujących w przetargach klauzule społeczne	-
Śląskie	Działania: Upowszechnianie informacji o obowiązujących regulacjach prawnych dotyczących przedsiębiorczości społecznej, informowanie o możliwości stosowania klauzul społecznych w ramach prawa zamówień publicznych Kampania promocyjna dotycząca stosowania klauzul społecznych, zatrudniania niepełnosprawnych oraz zaangażowania wolontariuszy, w tym z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym wraz z promocją korzyści płynących z tych rozwiązań i przykładami dobrych praktyk Wskaźniki: Liczba JST w województwie śląskim przygotowanych do stosowania klauzul społecznych	50% 8

Województwo	Działania i wskaźniki dotyczące stosowania klauzul społecznych	Wartość docelowa wskaźnika
	Liczba przeprowadzonych działań promocyjnych	
Świętokrzyskie	Działania: Promowanie stosowania klauzul społecznych w zamówieniach publicznych Wskaźniki: Przetargi zawierające klauzulę społeczną: Odsetek ogłoszonych przetargów zawierających klauzulę społeczną	-
Warmińsko-Mazurskie	Działania: Upowszechnianie informacji o obowiązujących przepisach i procedurach w zakresie obsługi i funkcjonowania PES, w tym o „klauzulach społecznych” w prawie zamówień publicznych, przepisach dot. osób niepełnosprawnych Wskaźniki: Liczba raportów dot. oceny skuteczności funkcjonowania procedur w zakresie obsługi i funkcjonowania PES, w tym stosowania tzw. „klauzul społecznych”;	-
Wielkopolskie	-	-
Zachodniopomorskie	Działania: Stworzenie systemu zachęt do stosowania klauzul społecznych w ramach prawa zamówień publicznych Wskaźniki: Przetargi zawierające tzw. klauzule społeczne: Odsetek ogłoszonych przetargów zawierających tzw. klauzule społeczne (w subregionach) Usługi zlecane na podstawie tzw. klauzul społecznych: Liczba zleconych usług w ramach przetargów na podstawie tzw. klauzul społecznych	10% 3%

Źródło: opracowanie własne CRSG Sp. z o.o. na podstawie regionalnych planów działań

W regionach, tak samo jak i w KPRES (w którym jeden z rezultatów niższego rzędu został sformułowany jako „50% PES działa w partnerstwie lokalnym, franczyzie, sieci kooperacji”) dostrzeżono także konieczność zaangażowania podmiotów ekonomii społecznej w tworzenie partnerstw międzysektorowych, a także wzmocnienia współpracy międzyinstytucjonalnej oraz wspierania rozwoju porozumień i partnerstw lokalnych na rzecz ES. Analizując wyznaczone kierunki działań w regionalnych planach dot. budowy partnerstw z udziałem PES, można jednak zauważyć, iż większość działań została sformułowana na dużym poziomie ogólności i dotyczy przede wszystkim tworzenia partnerstw z udziałem różnych środowisk. W projekcie KPRES podkreślono, iż dla budowy trwałego i silnego sektora ES niezbędne jest tworzenie więzów ekonomicznych pomiędzy samymi podmiotami ekonomii społecznej oraz biznesem czy nauką, podczas gdy w regionalnych planach, co przedstawiono w poniższej tabeli, dość mało uwagi poświęcono partnerstwom biznesowym (może to jednak wynikać z faktu, iż nie zawsze precyzowano charakter partnerstw).

Tabela 9. Partnerstwa z udziałem PES w regionalnych planach

Województwo	Partnerstwa z udziałem PES w regionalnych planach	Wartość docelowa wskaźnika
Dolnośląskie	Działania: Inicjowanie i rozwój partnerstwa na rzecz rynku pracy z udziałem PES Tworzenie porozumień, konsorcjów, klastrów lokalnych z udziałem PES Wskaźniki: Liczba partnerstw na rzecz rynku pracy z udziałem PES Wzrost współpracy międzysektorowej/Liczba inicjatyw na rzecz współpracy międzysektorowej	-
Kujawsko-pomorskie	Działania: Upowszechnianie idei tworzenia lokalnych partnerstw z udziałem PES Wsparcie szkoleniowe i doradcze dla tworzących się lokalnych partnerstw na rzecz ekonomii społecznej Wspieranie innowacyjnych form współpracy PES z administracją publiczną, biznesem, środowiskami naukowymi, organizacjami pozarządowymi. Wskaźniki: Liczba działających partnerstw z udziałem PES Liczba partnerstw lokalnych z udziałem PES, które otrzymują wsparcie w ramach Programu	94 60
Lubelskie	Zadania: Inicjowanie i wzmacnianie partnerstw publiczno-społeczno-prywatnych na rzecz przedsiębiorczości społecznej Tworzenie nowych i/hoặc wzmacnianie istniejących klastrów i kooperatyw branżowych i terytorialnych z udziałem przedsiębiorstw społecznych Wspieranie rozwoju franczyzy społecznej Wskaźniki: Liczba partnerstw trójsektorowych z udziałem PES i na rzecz przedsiębiorczości społecznej Liczba porozumień (partnerstw) zawartych przez KIS, CIS, spółdzielnie socjalne lub klastry	40 4
Lubuskie	Działania: Włączanie przedsiębiorstw społecznych w działania biznesu (klastry) w zakresie działań preferowanych jako rozwojowe w strategii województwa Wskaźniki: -	
Łódzkie	Działania: Nawiązanie i rozwój współpracy na rzecz tworzenia lub wzmocnienia istniejących podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych Tworzenie, na poziomie lokalnym, partnerstw i platform współpracy międzyinstytucjonalnej w zakresie rozwoju i promocji ekonomii społecznej Organizowanie spotkań inicjujących zawieranie partnerstw i powstawanie platform współpracy oraz realizację partnerskich, międzyinstytucjonalnych lub międzysektorowych projektów mających na celu	

Województwo	Partnerstwa z udziałem PES w regionalnych planach	Wartość docelowa wskaźnika
	utworzenie i promocję PES Wskaźniki: Liczba spotkań inicjujących, w których wzięły udział co najmniej 3 podmioty zróżnicowane instytucjonalnie	22
Małopolskie	Działania: Wsparcie organizacyjne i merytoryczne (doradztwo, szkolenia) dla sieci współpracy pomiędzy PES, biznesem i środowiskiem akademickim oraz dla konkretnych inicjatyw Dostosowanie warunków korzystania ze wsparcia finansowego w ramach EFRR na tworzenie klastrów z udziałem PES oraz włączanie do istniejących klastrów Wskaźniki: Liczba podmiotów/ zaangażowanych w sieć współpracy Liczba partnerskich inicjatyw zrealizowanych w ramach sieci współpracy z biznesem i środowiskiem akademickim	15 8
Mazowieckie	Działania: Organizacja wspólnych targów biznes – PES Tworzenie „biznes mixerów” PES i biznesu – mechanizmy cyklicznej wymiany informacji Promocja i wsparcie tworzenia trójsektorowych partnerstw lokalnych. Wskaźniki: Liczba zorganizowanych targów Liczba „biznes mixerów” Liczba partnerstw trójsektorowych	-
Opolskie	Działania: Tworzenie partnerstw publiczno-społecznych Wskaźniki: Liczba partnerstw publiczno-społecznych zawiązanych w województwie opolskim w latach 2013 -2020 Stworzenie w województwie opolskim sieci partnerstw o charakterze publiczno-społecznym, która będzie wspierała m.in. inicjatywy na rzecz tworzenia PES, zwiększenia zatrudnienia i partycypacji mieszkańców województwa w tych podmiotach w latach 2013 -2020	-
Podkarpackie	Działania: Partnerstwa na rzecz rozwoju ES, w tym branżowych, lokalnych i transgranicznych Funkcjonujące grupy/zespoły eksperckie wspierające budowę partnerstw w terenie (od pomysłu do umowy partnerskiej i planu działania) – wypracowane zakres i formy wsparcia zespołów Powstanie i rozwój klastrów branżowych podmiotów ES Powstanie i rozwój klastrów terytorialnych podmiotów ES Wskaźniki: Zawarte umowy partnerskie Zespoły eksperckie Klasy	100 5 3
Podlaskie	Działania: Inicjowanie i realizowanie wspólnych przedsięwzięć samorządów terytorialnych i podmiotów działających w	-

Województwo	Partnerstwa z udziałem PES w regionalnych planach	Wartość docelowa wskaźnika
	obszarze ekonomii społecznej i upowszechnianie formuły lokalnych partnerstw na rzecz ekonomii społecznej oraz wspieranie ich tworzenia, wsparcia lokalowego oraz klauzul społecznych Wskaźniki: -	
Pomorskie	Działania: Stworzenie warunków do powstawania międzysektorowych partnerstw na rzecz ES Udzielanie wsparcia dla PES przed spotkaniami z partnerami biznesowymi Wskaźniki: Ilość spotkań regionalnych PES z biznesem	-
Śląskie	Działania: Wspieranie partnerstw/paktów na rzecz rozwoju ES, w tym współpracy pomiędzy JST, NGO, PES i biznesem Organizowanie forów i spotkań służących wymianie informacji między przedstawicielami administracji publicznej, w tym służb zatrudnienia i pomocy społecznej a przedstawicielami PES Wskaźniki: Liczba podmiotów zaangażowanych w działania partnerskie na rzecz rozwoju przedsiębiorczości społecznej	80
Świętokrzyskie	Działania: Wspieranie „sieciowania”, nawiązywania kontaktów pomiędzy, przedsiębiorstwami społecznymi, biznesem, samorządami oraz organizacjami pozarządowymi Wskaźniki: -	-
Warmińsko-Mazurskie	Działania: Wspierania procesów współpracy przedsiębiorstw społecznych (sieci współpracy, klastry) Wskaźniki: -	-
Wielkopolskie	-	-
Zachodniopomorskie	Działania: Wspieranie tworzenia partnerstw na rzecz rozwoju przedsiębiorczości społecznej, w tym pobudzanie działań sieciujących pomiędzy samymi podmiotami ekonomii społecznej Wskaźniki: Liczba porozumień o wspieraniu przedsiębiorczości społecznej na poziomie powiatowym	21

Źródło: opracowanie własne CRSG Sp. z o.o. na podstawie regionalnych planów działań

Wzmocnienie powiązań podmiotów ekonomii społecznej ze społecznością lokalną i ponadlokalną wymaga wg KPRES podjęcia także działań wspierających lokalną samoorganizację i aktywność

obywatelską. Natomiast w regionalnych planach znacznie rzadziej, na poziomie podstawowych rezultatów, wskazywano na zwiększenie udziału podmiotów ekonomii społecznej w realizacji usług użyteczności publicznej. Wydaje się także, iż na poziomie celów, które mają zostać osiągnięte poprzez realizację planów, niezbyt dużo uwagi poświęcono zbudowaniu aktywnego i silnego sektora obywatelskiego.

Rezultatem nadrzędnym w projekcie KPRES jest także **poprawienie mechanizmów zarządzania i koordynacji w obszarze polityki wspierania ekonomii społecznej**. W regionalnych planach, koordynacja działań związanych z ES wydaje się być nieco mniej istotną kwestią niż w projekcie KPRES i w zależności od województwa, pojawia się albo na poziomie celów, działań czy jest uwzględniona tylko w opisie systemu realizacji. Może to jednak wynikać z innego (mniejszego) zakresu działań, które muszą zostać skoordynowane na poziomie regionu. Szczegółowy opis sposobu koordynacji działań na rzecz rozwoju ekonomii społecznej w regionach zawarto w punkcie 2.5 opracowania.

Jednym z podstawowych rezultatów/celów określonym w regionalnych planach jest **zwiększenie udziału ES w reintegracji społecznej i zawodowej mieszkańców**. Widać więc zgodność z kolejnym rezultatem nadrzędnym określonym w KPRES – „**powstanie i utrzymanie 50 tys. miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych**” i rezultacie niższego rzędu „zwiększenie zatrudnienia w podmiotach ekonomii społecznej nie będących przedsiębiorstwami o 40 tys. osób w stosunku do 2010”. Należy jednak zauważyć, iż w regionalnych planach, na poziomie rezultatów, celów i działań mówi się o wzroście zatrudnienia przede wszystkim w podmiotach ekonomii społecznej, czasem o wzroście zatrudnienia w przedsiębiorstwach społecznych, które jednak nie zawsze są zgodne z definicją zaproponowaną w KPRES. W Krajowym Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej wskazuje się także, iż dla zwiększenia zatrudnienia w przedsiębiorstwach społecznych konieczne jest osiągnięcie rezultatów niższego rzędu, dotyczących rozwiązań prawnych, finansowych czy infrastrukturalnych. Część rezultatów KPRES, takich jak uregulowanie prawne statusu przedsiębiorstwa społecznego czy wprowadzenie zmian do ustawy o spółdzielniach socjalnych dotyczą przede wszystkim polityk prowadzonych na poziomie centralnym. W projekcie wskazuje się także, iż dla powstania i utrzymania miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych ważne jest zapewnienie podmiotom ekonomii społecznej dostępu do kapitału (bezzwrotnego i zwrotnego) oraz utworzenie sieci usług wsparcia. Stworzenie trwałej i wzajemnie powiązanej infrastruktury wsparcia dla ekonomii społecznej jest jednym z najczęściej pojawiających się celów w regionalnych planach działań, któremu poświęcono także stosunkowo dużo uwagi. Istotne jest także to, iż konieczność zapewnienia dostępu do źródeł finansowania (m.in. zwrotnych) została dostrzeżona we wszystkich województwach.

W Krajowym Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej podkreślono także, iż wzrost znaczenia ekonomii społecznej nie może mieć miejsca bez wzrostu **kompetencji w obszarze ekonomii społecznej w społeczeństwie**. Podobny wniosek został wypracowany na poziomie regionalnym – w wielu planach założono, iż należy dążyć do zwiększania świadomości społecznej, a także wiedzy i kompetencji na temat ekonomii społecznej. Powszechnym rozwiązaniem na poziomie województw było określenie mechanizmów promocji rozwoju sektora ES w województwie poprzez system oświaty dzieci i młodzieży oraz system edukacji dorosłych.

Ostatni rezultat nadrzędny KPRES dotyczy **włączenia ekonomii społecznej do polityk publicznych w obszarze integracji społecznej, zrównoważonego rozwoju i solidarności pokoleń**. Włączenie narzędzi oferowanych przez ES do polityk lokalnych objawia się przede wszystkim we włączaniu instrumentów ekonomii społecznej do programów aktywizacji społeczno – zawodowej prowadzonych przez ośrodki pomocy społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie i powiatowe urzędy pracy.

2.3. Porównanie koncepcji dotyczącej infrastruktury wsparcia/systemów wsparcia, w tym certyfikacji ośrodków wsparcia ekonomii społecznej

System wsparcia ekonomii społecznej, wg projektu KPRES, ma uwzględniać nie tylko działania o charakterze doradczo-usługowym, ale przede wszystkim ma ułatwiać podmiotom ekonomii społecznej dostęp do kapitału finansowego w postaci:

- dotacji;
- pożyczek i poręczeń.

Dotacje będą przyznawane na tworzenie przedsiębiorstw społecznych oraz na prowadzenie działalności pożytku publicznego. Środki na ten cel powinny zostać zarezerwowane w ramach systemu rynku pracy oraz wsparcia na rzecz osób niepełnosprawnych (tzn. w ramach Funduszu Pracy i Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych). Ponadto, w projekcie KPRES zaproponowano, aby dotacje były przekazywane także jako wsparcie inwestycyjne dla przedsiębiorstw społecznych i podmiotów ekonomii społecznej, z przeznaczeniem na rozwój nowych produktów/usług zgodnych z potrzebami lokalnej polityki społecznej bądź z przeznaczeniem na obniżenie niektórych kosztów finansowych (np. udzielanie dopłat do odsetek kredytów, pożyczek). W dokumencie wskazano także, iż zasady oceny przyznawania środków finansowych powinny opierać się na efektach działalności przedsiębiorstwa społecznego. Projektując system wsparcia przedsiębiorstw społecznych w zakresie ich działalności gospodarczej zaznaczono, iż taki system powinien się opierać przede wszystkim na wykorzystaniu instrumentów zwrotnych: pożyczek i poręczeń. Wdrażanie takich rozwiązań rozpocznie się od pilotażu programu pożyczkowego (lata 2013-2015). Po zakończeniu pilotażu i dokonaniu jego ewaluacji planuje się utworzyć **Krajowy Fundusz Przedsiębiorczości Społecznej**, którego głównym zadaniem będzie udzielanie pożyczek (krótkoterminowych na utrzymanie płynności, średnio i długoterminowych z celem na rozwój i inwestycje, podporządkowanych z przeznaczeniem na zwiększenie funduszy własnych), poręczeń i reporeczeń, a także utworzenie społecznego funduszu kapitałowego – „social venture capital”. Rolę Operatora funduszu będzie pełniła instytucja finansowa wyłoniona przez MPiPS, która następnie w drodze konkursu wyłoni we wszystkich województwach pośredników finansowych. Krajowy Fundusz Przedsiębiorczości ma być finansowany z Krajowego Programu Operacyjnego.

Analizując regionalne plany działań należy podkreślić, iż w każdym województwie dostrzeżono konieczność ułatwienia podmiotom ekonomii społecznej dostępu do kapitału, w tym do kapitału zwrotnego. Ułatwienie korzystania z finansowania zwrotnego przez podmioty ekonomii społecznej i przedsiębiorstwa społeczne ma się odbyć poprzez powołanie na terenie województw funduszy pożyczkowych i poręczeniowych posiadających ofertę skierowaną do podmiotów ekonomii społecznej. Najczęściej planuje się utworzyć w okresie obowiązywania planu po jednym funduszu pożyczkowym i jednym poręczeniowym. Jak widać w poniższej tabeli, tylko w połowie planów wskazano źródła finansowania funduszy oferujących dla PES finansowanie zwrotne. W trzech województwach w bezpośredni sposób wskazano, iż utworzenie funduszu pożyczkowego dla PES to zadanie realizowane centralnie (priorytet I PO KL) przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego i Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, powołując się na projekt pilotażowy Banku Gospodarstwa Krajowego. W pozostałych dokumentach wskazywano po prostu na środki unijne (np. EFRR, RPO 2014-2020, EFS), budżetu państwa czy samorządu.

Tabela 10. Finansowanie zwrotne dla PES w regionalnych planach działań

Województwo	Cele i działania	Wskaźniki	Źródła finansowania
Dolnośląskie	Cel szczegółowy 4: Zapewnienie finansowania i stabilności systemu wsparcia ES	-	-

	Działanie: Utworzenie zwrotnych instrumentów finansowych dla PES – wyodrębnionych środków na tworzenie i funkcjonowanie funduszy pożyczkowych i poręczeniowych dla PES		
Kujawsko-Pomorskie	Cel szczegółowy 2.1 Rozwój infrastrukturalnego systemu wsparcia ekonomii społecznej w województwie Kierunek interwencji 2.1.2 Wspieranie i upowszechnianie instrumentów finansowych dla PES poprzez rozwój oferty pożyczek i poręczeń skierowanych do PES, w tym także na założenie i uruchomienie działalności	Liczba PES, które skorzystały z oferty funduszy pożyczkowych i/lub poręczeniowych (wartość docelowa w 2020 r. – 40)	-
Lubelskie	Cel szczegółowy 1.3 Skuteczny system wsparcia finansowego dla podmiotów ekonomii społecznej Zadanie 1 Utworzenie zwrotnych i bezzwrotnych mechanizmów finansowych dla PES: - powołanie funduszu pożyczkowo – poręczeniowego, - uruchomienie dla PES przyjaznych mechanizmów kredytowych w funduszach pożyczkowych działających w regionie	Liczba funkcjonujących na terenie województwa funduszy pożyczkowych, poręczeniowych dla podmiotów ES (wartość docelowa w 2020 r. – 2)	Środki EFS, EFRR 2007-2013, RPO WL 2014-2020
Lubuskie	Priorytet II Infrastruktura wsparcia ekonomii społecznej Działanie II.3. Fundusz pożyczkowy i poręczeniowy	Liczba PES, które skorzystały z Funduszu pożyczkowego i poręczeniowego	Fundusz Przedsiębiorczości Społecznej, FIO
Łódzkie	Poddziałanie IV.1.1 Działania dotyczące powołania funduszu grantowego na rzecz tworzenia PES Poddziałanie IV.1.2 Działania promocyjne w zakresie upowszechniania informacji o funduszach pożyczkowych na rzecz tworzenia PES Poddziałanie IV.2.1 Działania związane z powołaniem funduszu pożyczkowo – gwarancyjnego	Odsetek PES prowadzących działalność ekonomiczną, ubiegających się o wsparcie z funduszu pożyczkowo – gwarancyjnego (wartość docelowa w 2020 r. – 7%) Odsetek PES prowadzących działalność ekonomiczną, ubiegających się o wsparcie z funduszy pożyczkowych działających w regionie (wartość docelowa w 2020 r. – 7%)	-
Małopolskie	Cel 2 Dostępny system finansowania podmiotów ekonomii społecznej Proponowane działania:	Wskaźnik rezultatu długookresowego Odsetek powstałych w ramach systemu wsparcia finansowego	Przyszła perspektywa finansowa: EFRR

	Zapewnienie kompleksowej informacji nt. zasad funkcjonowania zwrotnej oferty finansowej dla PES; Sfinansowanie instrumentów poręczeniowo-pożyczkowych dedykowanych PES; Wdrożenie skutecznego mechanizmu selekcji PES do dofinansowania zwrotnego; Wdrożenie procesu wsparcia doradczego dla PES, które skorzystały z oferty wsparcia finansowego.	PES, które prowadzą działalność ekonomiczną min. 2 lata od daty zakończenia wsparcia Wskaźnik rezultatu krótkookresowego Liczba PES, które skorzystały ze wsparcia funduszu (wartość docelowa – 120) Wskaźnik produktu Liczba przyznanych pożyczek (wartość docelowa – 240)	
Mazowieckie	Priorytet 2 Funkcjonuje finansowy i infrastrukturalny system wsparcia ekonomii społecznej na Mazowszu Działanie 2.1. Utworzenie Regionalnego Funduszu Pożyczkowego (OWES partnerem merytorycznym + operator finansowy) Działanie 2.2. Łączenie różnych instrumentów finansowych – pożyczki umarżalne, pożyczki + dotacje itd. Działanie 2.3. Tworzenie mechanizmów poręczeniowych.	Regionalny Fundusz Pożyczkowy Liczba mechanizmów finansowych Poziom zróżnicowania mechanizmów finansowych	-
Opolskie	Priorytet 3 Wzmocnienie systemu wsparcia ekonomii społecznej Działanie: Stworzenie systemu wsparcia finansowego dla PES: poręczeń finansowych lub systemu pożyczek dla zainteresowanych zakładaniem lub rozwijaniem PES	Wskaźnik produktu Liczba udzielonych pożyczek i poręczeń podmiotom ekonomii społecznej mających swoją siedzibę na terenie województwa opolskiego w latach 2013-2020.	-
Podkarpackie	Obszar działania 2.6 Uruchomienie mechanizmów finansowych (fundusze pożyczkowe, poręczeniowe, wkładu własnego) wspierające podmioty	Liczba funduszy (wartość docelowa w 2020 r. – 1)	Dotacje z funduszy europejskich, budżetu państwa i samorządów
Podlaskie	Cel 2. Usamodzielnienie się przedsiębiorstw społecznych i podniesienie jakości działań Działanie: Dokapitalizowanie funduszy pożyczkowych i poręczeniowych	Wskaźnik oddziaływania Liczba podmiotów udzielających pożyczek i/lub poręczeń (wartość docelowa w 2020 r. – 1)	-
Pomorskie	Cel 3 Tworzenie dodatkowych mechanizmów wsparcia finansowego PES Działanie 3.2 Uzupełnienie systemu wsparcia dla	Liczba funkcjonujących funduszy pożyczkowych, poręczeniowych,	Utworzenie funduszu pożyczkowego dla PES to zadanie realizowane centralnie (priorytet I PO KL) przez

	PES w skład którego wejdą fundusze pożyczkowe, dotacje oraz poręczenia		Ministerstwo Rozwoju Regionalnego i Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej w ramach projektów pilotażowych
Śląskie	Działanie 1.1.2 Opracowanie stabilnego systemu współfinansowania wspierającego tworzenie miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych, obejmującego m.in. dotacje, niskooprocentowane pożyczki, staże itp.	Liczba utworzonych funduszy pożyczkowych (z możliwością skorzystania z usług mobilnych doradców) (wartość docelowa w 2020 r. – 1) Liczba utworzonych funduszy poręczeniowych (z możliwością skorzystania z usług mobilnych doradców) (wartość docelowa w 2020 r. – 1)	Fundusze unijne, środki budżetu państwa
Świętokrzyskie	Cel szczegółowy 1.2: Uruchamianie mechanizmów przedsiębiorczości społecznej poprzez wsparcie organizacji pozarządowych oraz podmiotów łączących działalność gospodarczą i społeczną. Działania Rozwój systemu wsparcia finansowego dla podmiotów ekonomii społecznej	Fundusze pożyczkowe oraz poręczeniowe	Pomoc finansowa będzie dystrybuowana głównie za pomocą pożyczek preferencyjnych, udzielanych przez regionalne fundusze pożyczkowe w ramach pilotażowego programu
Warmińsko-Mazurskie	Cel 1.1. Wdrożenie i doskonalenie systemu wsparcia ekonomii społecznej. Działanie 1.1.5. Utworzenie systemu wsparcia finansowego dla przedsiębiorstw społecznych, w skład którego wejdą fundusze: pożyczkowy, dotacyjny i poręczeniowy oraz doradztwo biznesowe mające na celu pomoc w efektywnym wykorzystaniu środków finansowych	Liczba funkcjonujących na terenie województwa funduszy pożyczkowych (wartość docelowa w 2015 r. – 1) Liczba funkcjonujących na terenie województwa funduszy poręczeniowych (wartość docelowa w 2015 r. – 1)	Utworzenie funduszu pożyczkowego dla PES to zadanie realizowane centralnie (priorytet I PO KL) przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego i Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej w ramach projektów pilotażowych
Wielkopolskie	Rezultat Wzrost efektywności funkcjonowania systemu wsparcia ES Rezultat niższego rzędu Poprawa dostępu do zewnętrznych i wewnętrznych źródeł finansowania zwrotnego i bezzwrotnego	-	-
Zachodniopomorskie	Cel szczegółowy 2.1 Stworzenie warunków formalnych do funkcjonowania przedsiębiorczości społecznej w regionie	Fundusze pożyczkowe oraz poręczeniowe (wartość docelowa w 2020 r. – 1)	-

Po analizie planów nie wiadomo jednak na jakiej zasadzie mają funkcjonować fundusze – w dokumentach nie przedstawiono zasad, na których planuje się przekazywać środki finansowe. Najczęściej ograniczano się po prostu do wskazania, iż zostanie utworzony fundusz bądź zapewnione finansowanie zwrotne dla podmiotów ekonomii społecznej. Na uwagę zasługują te plany, w których tworzenie zwrotnych instrumentów finansowych jest uzupełniane o szereg działań wspomagających podmioty ekonomii społecznej, które zamierzają skorzystać z finansowania zwrotnego bądź już z niego skorzystały. Przykładowo, w województwie mazowieckim, zaplanowano utworzenie gier i narzędzi symulacyjnych (np. on-line lub w postaci gier planszowych) pozwalających na bezpieczne testowanie wykorzystania rozmaitych zwrotnych mechanizmów finansowania PES czy utworzenie sieci doradców finansowych dla PES z wykorzystaniem istniejących instytucji branży finansowej. W województwie warmińsko-mazurskim zaplanowano natomiast doradztwo biznesowe mające na celu pomoc w efektywnym wykorzystaniu pozyskanych środków finansowych.

Podobnie jak to opisano w projekcie KPRES, **system finansowania podmiotów ekonomii społecznej w regionach będzie się także składał z przekazywania dotacji, czyli udzielania bezzwrotnej pomocy finansowej**. Najczęściej będzie ona przeznaczana na tworzenie nowych podmiotów bądź udzielana podmiotom, które zamierzają przekształcić się w PES (np. poprzez utworzenie programu dotacji dla organizacji pozarządowych przekształcających się w PES czy funduszu grantowego na rzecz tworzenia podmiotów ekonomii społecznej). Tak jak w przypadku funduszy pożyczkowych i poręczeniowych, tylko w niektórych planach określono potencjalne źródła finansowania, wśród których znalazły się środki Funduszu Pracy, PFRON, środki EFS czy EFRR.

Projektowana infrastruktura wsparcia to nie tylko zapewnienie podmiotom ekonomii społecznej dostępu do finansowania. W KPRES podkreślono, iż warunkiem niezbędnym do rozwoju ekonomii społecznej jest zapewnienie jej podmiotom dostępu do profesjonalnych usług wsparcia, takich które będą odpowiadały na ich specyficzne potrzeby. Powstały system usług na poziomie wojewódzkim powinien składać się z komplementarnych między sobą modułów:

- usług animacji lokalnej;
- usług rozwoju ekonomii społecznej;
- usług wsparcia istniejących przedsiębiorstw społecznych.

Ponadto, od 2014 r. świadczone usługi podlegałyby akredytacji w systemie AKCES.

W regionalnych planach działań stosunkowo dużo uwagi poświęcono zaprojektowaniu infrastruktury wsparcia ekonomii społecznej – funkcjonowanie silnej sieci wsparcia ES jest często jednym z podstawowych priorytetów określonych w planach. Bazując na zapisach planów można stwierdzić, iż **w świadczeniu wsparcia dla PES dużą rolę odgrywać będą ośrodki wsparcia ekonomii społecznej**, przy czym ich liczba będzie się różnić w zależności od regionu (niektóre regiony planują, aby OWES funkcjonowały w każdym subregionie, w niektórych województwach po prostu planuje się utworzyć 2-3 ośrodki). **Zazwyczaj pojawiały się zapisy, iż takie ośrodki będą certyfikowane, rzadko jednak w bezpośredni sposób wskazywano na uzyskanie certyfikacji/akredytacji nadawanej przez Krajowe Centrum Ekonomii Społecznej** (taki zapis pojawił się w województwie lubuskim). Z analizy planów, w których dokonywano szczegółowego opisu sposobu działania ośrodków wsparcia ekonomii społecznej, można zauważyć, iż duży nacisk położono na podejmowanie współpracy i realizację komplementarnych inicjatyw przez poszczególne ośrodki. Wsparcie świadczone byłoby dla szerokiego grona odbiorców – nie tylko podmiotów ekonomii społecznej, ale także jednostek samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych, osób prywatnych czy grup nieformalnych. Czasami wskazywano także na świadczenie usług dla biznesu i jego otoczenia. W niektórych planach podkreślano także, iż ośrodki będą ściśle współpracowały ze sobą w zakresie organizowania wspólnych akcji promocyjnych, wypracowania wspólnej marki, identyfikacji wizualnej, portalu internetowego czy ewaluacji prowadzonej działalności. Planując kształt i sposób funkcjonowania infrastruktury wsparcia zwrócono także uwagę na konieczność ciągłego kształcenia pracowników instytucji świadczących pomoc podmiotom ekonomii społecznej.

Analizując cele i działania określone w regionalnych planach zdobywa się informację, iż na terenie województwa planuje się utworzyć sieć OWES, czasami można także pozyskać informację na temat tego w jaki sposób takie ośrodki będą funkcjonowały (zestawienie takich danych przedstawiono w Tabeli 8). Przyglądając się jednak systemom realizacji planów można stwierdzić, iż ośrodki występują jako jedni z głównych realizatorów planów i przypisano im bardzo szerokie spektrum działań – od prowadzenia działalności przygotowawczej do zakładania podmiotów ekonomii społecznej, poprzez działania wspierające już istniejące PES, a także działania promocyjne i upowszechniające ES w regionach.

Tabela 11. Ośrodki wsparcia ekonomii społecznej w regionalnych planach działań

Województwo	Funkcjonowanie ośrodków wsparcia ekonomii społecznej
Dolnośląskie	Sieć współpracy pomiędzy podmiotami wspierającymi ES Sieć ośrodków wsparcia ekonomii społecznej dostępnych w każdym powiecie (trzy certyfikowane OWES)
Kujawsko-pomorskie	Działania na rzecz rozwoju sieci wsparcia: - Upowszechnienie standardów i mechanizmów certyfikacji w podmiotach tworzących system wsparcia dla PES - Wdrożenie stałego mechanizmu monitorowania i oceny działania systemu wsparcia w oparciu o funkcjonujące standardy
Lubelskie	Prowadzenie min. 3 spełniających standardy ośrodków wsparcia ekonomii społecznej w regionie Funkcjonowanie OWES: - OWES prowadzą działania doradcze, szkoleniowe, animacyjne - OWES posiadają wzajemnie uzupełniającą się ofertę - wsparcie jest świadczone dla: JST, NGO, grup nieformalnych, PES, osób indywidualnych - OWES współpracują ze sobą (np. promocja, badania ewaluacyjne, wspólna identyfikacja wizualna, wspólny portal internetowy) Działania na rzecz rozwoju sieci wsparcia: - podnoszenie kompetencji personelu OWES w zakresie projektowania, promocji i upowszechniania usług świadczonych przez OWES - podnoszenie kompetencji personelu OWES w zakresie prawa, finansów, marketingu, tworzenia biznesplanów i innych usług dla PES
Lubuskie	Funkcjonowanie 2 ośrodków wsparcia ekonomii społecznej, posiadających akredytację Krajowego Centrum Ekonomii Społecznej Funkcjonowanie OWES: - przygotowywanie osób fizycznych oraz jednostek samorządu terytorialnego do zakładania przedsiębiorstw społecznych, w tym spółdzielni socjalnych - działania realizowane poprzez animację lokalną i stały kontakt ze wspólnotami samorządowymi oraz szkolenia dla osób i grup założycielskich; - wspieranie istniejących przedsiębiorstw społecznych, m.in. poprzez doradztwo prawne oraz usługi finansowe, marketingowe, księgowe.
Łódzkie	Funkcjonują cztery ośrodki wsparcia ekonomii społecznej, prowadzące biura lokalne (co najmniej 4)

Województwo	Funkcjonowanie ośrodków wsparcia ekonomii społecznej
	Funkcjonowanie OWES: - wsparcie jest świadczone dla: JST, NGO, grup nieformalnych, PES, osób indywidualnych, osób niepełnosprawnych, biznesu i jego otoczenia - OWES współpracują ze sobą (np. promocja, badania ewaluacyjne, wspólna identyfikacja wizualna, wspólny portal internetowy) Działania na rzecz rozwoju sieci wsparcia: - działania edukacyjne na rzecz zwiększenia kompetencji pracowników OWES w zakresie świadczonych usług w ramach OWES (w tym w szczególności: projektowania i promocji usług świadczonych przez OWES, prawa, ekonomii i finansów, marketingu, tworzenia biznesplanów dla PES)
Małopolskie	Świadczenie kompleksowego wsparcia obejmującego w szczególności szkolenia, doradztwo, usługi, wsparcie finansowe przez wystandaryzowane ośrodki wsparcia ES
Mazowieckie	Utworzenie działających w sposób ciągły (min. 3-5 lat) Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej w każdym subregionie Funkcjonowanie OWES: - OWES prowadzą działania doradcze, animacyjne, popularyzujące, szkoleniowe - OWES współpracują ze sobą, wymieniają się informacjami Działania na rzecz rozwoju sieci wsparcia: - wypracowanie standardów i kompleksowego katalogu działań OWES
Opolskie	Stworzenie sieci ośrodków wsparcia ekonomii społecznej (3 subregionalnych ośrodków wsparcia) Funkcjonowanie OWES: - świadczenie kompleksowego wsparcia w obszarze tworzenia i działalności PES
Podkarpackie	Funkcjonowanie kompleksowych ośrodków wspierania ekonomii społecznej (dwóch) w województwie, objętych systemem akredytacji i certyfikacji Funkcjonowanie OWES: - OWES dysponują pracownikami etatowymi i projektowymi, kadrą trenerów/ ekspertów/ konsultantów/ doradców, wystarczającym do obsługi i wsparcia podmiotów, zapleczem techniczno-biurowym i edukacyjnym (sale, wyposażenie dydaktyczne)
Podlaskie	Rozwój stabilnych Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej (czterech) Działania na rzecz rozwoju sieci wsparcia: - wsparcie stworzenia i działania regionalnej sieci wsparcia ES zgodnie ze standardami krajowymi - podnoszenie kwalifikacji i nabycie nowych umiejętności przez pracowników ośrodka wsparcia, m.in. poprzez szkolenia, wizyty studyjne - stałe monitorowanie i ocena działalności ośrodków wsparcia ekonomii społecznej

Województwo	Funkcjonowanie ośrodków wsparcia ekonomii społecznej
Pomorskie	Utworzenie dwóch OWES udział liderów oraz pracowników PES i ich otoczenia a także instytucji wsparcia w wizytach studyjnych;
Śląskie	4 Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej funkcjonujące w 4 podregionach województwa śląskiego Działania na rzecz rozwoju sieci wsparcia: - monitoring i ewaluacja działań OWES ze strony realizatorów i odbiorców wsparcia (skuteczność, rezultaty), aktualizacja programu i standardów, wsparcie supervisorów/ekspertów-doradców
Świętokrzyskie	Stworzenie systemowych rozwiązań wspierających przedsiębiorstwa ekonomii społecznej poprzez utworzenie sieci Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej. Docelowo instytucja typu inkubator lub ośrodek wsparcia powinna powstać w każdym powiecie na terenie Województwa Świętokrzyskiego. Funkcjonowanie OWES: - udostępnianie lokali na preferencyjnych warunkach, zapewnianie bezpłatnego doradztwa, szkolenia, służenie wsparciem marketingowym (bazy danych potencjalnych kontrahentów) i promocyjnym Działania na rzecz rozwoju sieci wsparcia: - wypracowania standardów działania inkubatorów i centrów wsparcia
Warmińsko- Mazurskie	Utworzenie 4 Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej Działania na rzecz rozwoju sieci wsparcia: - wypracowanie standardów usług OWES, w tym usług doradców biznesowych - promocja systemu wsparcia ekonomii społecznej - systematyczne doskonalenie i doszkąłcanie kadr instytucji wspierających ekonomię społeczną, w tym opiekunów biznesowych; - stworzenie banku informacji o instytucjach szkolących i doszkąłcających kadry wspierające ekonomię społeczną; - regularna wymiana doświadczeń kadr wspierających ekonomię społeczną
Wielkopolskie	-
Zachodniopomorskie	Utworzenie sieci ośrodków wspierania ekonomii społecznej (OWES), które objęte są systemem akredytacji/certyfikacji w regionie – w każdym subregionie 1 ośrodek

Źródło: opracowanie własne CRSG Sp. z o.o. na podstawie regionalnych planów działań

Jednym z działań składającym się na budowany system wsparcia ekonomii społecznej w KPRES jest wsparcie rozwoju sieci kooperacji i partnerstw ekonomii społecznej, co również znajduje swoje odzwierciedlenia w wielu regionalnych planach. O roli partnerstw w rozwoju ES w regionach napisano we wcześniejszej części opracowania.

Na podstawie przeprowadzonej analizy, można stwierdzić, iż podstawowe kierunki tworzenia systemu wsparcia ekonomii społecznej opracowane w KPRES oraz regionalnych planach są do siebie

zbliżone. W dokumentach regionalnych również zaplanowano działania zmierzające do ułatwienia podmiotom ekonomii społecznej dostępu do kapitału finansowego (bezzwrotnego i zwrotnego), stworzenia sieci ośrodków świadczących wsparcie dla podmiotów ES bądź podmiotów/grup zamierzających założyć PES, wreszcie do rozwoju sieci kooperacji i partnerstw, a także zapewnienia wsparcia już istniejącym przedsiębiorstwom społecznym czy PES. W planach podkreśla się rolę standardów, wg których powinny pracować ośrodki wsparcia ekonomii społecznej. Brakuje jednak wskazania jakie to będą standardy i czy będą wypracowywane we własnym regionie czy może będzie się korzystało z systemu opracowanego na poziomie centralnym. Pewne wątpliwości wzbudzają także źródła finansowania funduszy pożyczkowych i poręczeniowych – nie wiadomo, czy fundusze powstające w regionach będą finansowane we własnym zakresie czy z Krajowego Programu Operacyjnego (tak jak jest to zaplanowane w KPRES).

2.4. Porównanie systemów koordynacji działań na rzecz ekonomii społecznej, identyfikacja podmiotów odpowiedzialnych za zarządzanie i koordynację działań, zakres i formuła udziału interesariuszy w systemie zarządzania i koordynacji

Rezultatem nadrzędnym w projekcie KPRES jest poprawienie mechanizmów zarządzania i koordynacji w obszarze polityki wspierania ekonomii społecznej. Na rozwój ekonomii społecznej wpływają zintegrowane działania realizowane na poziomie różnych instytucji administracji rządowych oraz koordynacja działań na szczeblach krajowych, regionalnych i lokalnych.

Odpowiednia realizacja założonych w KPRES celów stawia konieczność stworzenia systemu koordynacji działań na rzecz ekonomii społecznej zarówno na poziomie krajowym jak regionalnym. Wzmocnienie powiązań pomiędzy podmiotami ekonomii społecznej a społecznością lokalną, zwiększenie udziału ekonomii społecznej w reintegracji społecznej i zawodowej mieszkańców nie mogą obyć się bez odpowiedniego zarządzania i skoordynowania działań mających na celu wspieranie ekonomii społecznej na wszystkich poziomach.

Realizacja działań założonych w KPRES, a więc działań prawnych, finansowych, edukacyjnych i organizacyjnych, wymaga zaangażowania wielu partnerów ze szczebla administracji publicznej oraz partnerstw publiczno-społecznych. Na poziomie krajowym realizowane powinny być działania legislacyjne przygotowujące otoczenie prawne oraz działania organizacyjne koordynujące publiczne polityki administracji rządowej. Będą one realizowane przez powołany **Krajowy Komitet ds. Rozwoju Ekonomii Społecznej** oraz **Krajowy Sekretariat Ekonomii Społecznej**.

Krajowy Komitet ds. Rozwoju Ekonomii Społecznej, którego celem będzie koordynacja działań na poziomie krajowym. W jego skład wejdą w połowie przedstawiciele resortów odpowiedzialnych za realizację polityk państwa z obszarów kluczowych dla rozwoju ekonomii społecznej i przedstawiciele województw oraz w połowie przedstawiciele sektora ekonomii społecznej.

Krajowy Sekretariat Ekonomii Społecznej, do którego zadań należeć będzie koordynacja działań administracji publicznej adresowanych do sektora ekonomii społecznej poprzez inicjowanie i promocję działań związanych z ekonomią społeczną, zapewnienie spójności podejmowanych działań w ramach różnych polityk sektorowych i regionalnych, a także poprzez współpracę z poszczególnymi województwami.

W celu zarządzania i koordynacji działań na rzecz ekonomii społecznej powołana zostanie **spółka non for profit** (ustanowiona na podstawie przepisów dotyczących partnerstwa publiczno-prywatnego, gdzie udziałowcami będą Ministerstwo Rozwoju Regionalnego i Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej oraz organizacje pozarządowe prowadzące działalność gospodarczą). Do jej zadań należeć będą należały działania o charakterze pozaadministracyjnym, w tym doradcze i szkoleniowe dla poszczególnych regionów oraz działania badawcze, monitorujące i ewaluacyjne. Realizowane też

będą działania edukacyjne, promocyjne, wspieranie projektów innowacyjnych oraz działania organizacyjne akredytacji Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej, zlecanie zadań publicznych w sferze usług na rzecz przedsiębiorstw społecznych.

Powołany zostanie również zarządzany przez Bank Gospodarstwa Krajowego **fundusz pożyczkowo-poręczeniowy**.

W zapisach KPRES dostrzeżono ważną rolę regionów wpływającą na kreowanie polityki rozwoju, w związku z tym szereg działań na rzecz ekonomii społecznej powinien być realizowany właśnie z poziomu regionalnego. Z poziomu województw mają być podejmowane istotne decyzje o charakterze programowym, organizacyjnym oraz finansowym.

W regionalnych planach, zarządzanie i koordynacja działań na rzecz ekonomii społecznej wydaje się być mniej istotną kwestią niż w projekcie KPRES. W zależności od województwa, pojawia się albo na poziomie celów, działań czy jest uwzględniona po prostu w opisie systemu realizacji. Niemniej jednak, konieczne jest powiązanie działań ze szczeblą krajowego i regionalnego.

Tabela 12. Podmioty odpowiedzialne za zarządzanie i koordynację działań na rzecz ekonomii społecznej w poszczególnych województwach

Województwo	Podmioty odpowiedzialne za zarządzanie i koordynację działań na rzecz ekonomii społecznej w poszczególnych województwach
Dolnośląskie	Dla prawidłowej realizacji Planu zostanie powołana Rada ds. Ekonomii Społecznej przy Marszałku Województwa Dolnośląskiego. Za bieżącą koordynację działań Rady odpowiedzialny będzie Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej (DOPS). Do zadań DOPS należy koordynowanie bieżących prac Rady, w tym prowadzenie sekretariatu, finansowanie kosztów działania Rady. Skład Rady: – Dyrektorzy właściwych jednostek organizacyjnych samorządu województwa, w tym przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego, Dolnośląskiego Wojewódzkiego Urzędu Pracy, – Członkowie zespołu ds. opracowania Planu, – Przedstawiciele JST szczebla gminnego i powiatowego, – Przedstawiciele PUP, – Przedstawiciele OPS i PCPR, – Przedstawiciele IWES, – Przedstawiciele instytucji otoczenia ES, – Przedstawiciele PES. Sekretariat Rady prowadzony przez wyznaczonego pracownika DOPS. Do głównych zadań sekretariatu należeć będzie: – Organizacja pracy Rady, – Prowadzenie dokumentacji związanej z pracami Rady, – Prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych o działaniach Rady. W ramach realizacji WRPDES na poziomie działań zaproponowane zostały podmioty, których zaangażowanie jest wskazane w celu efektywnej realizacji WRPDES, są to: – Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, – Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy, – Dolnośląski Ośrodek Polityki Społecznej, – Instytucje otoczenia ES, – IWES, – JST i ich jednostki organizacyjne, – PES, – Przedsiębiorcy.
Kujawsko-pomorskie	System zarządzania realizacją Programu obejmuje: – koordynację działań związanych z realizacją Programu, – monitoring i sprawozdawczość, – ewaluację realizacji Programu. W realizację Programu zaangażowane będą następujące podmioty działające w województwie kujawsko-pomorskim: – Zarząd Województwa, – Urząd Marszałkowski, – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, – Samorządy powiatowe i gminne i ich jednostki, np. Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie i Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Urzędy Pracy, – Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej, – Organizacje Pozarządowe, – Podmioty Ekonomii Społecznej, w tym przedsiębiorstwa społeczne, centra integracji społecznej i kluby integracji społecznej

Województwo	Podmioty odpowiedzialne za zarządzanie i koordynację działań na rzecz ekonomii społecznej w poszczególnych województwach
	– Uczelnie wyższe i instytucje naukowe, – Media. Pośrednio będą zaangażowane instytucje ponadregionalne: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Krajowe Centrum Ekonomii Społecznej, Centrum Ekonomii Społecznej w Warszawie. Koordynacja realizacji Programu, bieżący monitoring oraz ewaluacja należeć będą do Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Toruniu. W strukturach ROPS wyznaczony zostanie zespół odpowiedzialny za realizację zadań. W zakresie bieżącego monitoringu realizacji Programu ROPS będzie współpracował z Ośrodkami Wsparcia Ekonomii Społecznej. Zarząd Województwa powoła złożony z przedstawicieli administracji publicznej, środowisk ekonomii społecznej oraz ekspertów Regionalny Zespół ds. ekonomii społecznej. Jego zadaniem będzie: - opiniowanie corocznych raportów z monitoringu oraz okresowych raportów z ewaluacji realizacji Programu, w tym ocena stopnia osiągania celów Planu oraz zgodności podejmowanych działań ze Strategią Rozwoju Województwa, - przedstawianie rekomendacji dotyczących realizacji Programu, - proponowanie nowych rozwiązań w zakresie rozwoju ekonomii społecznej w regionie.
Lubelskie	System zarządzania realizacją Planu obejmuje: – Zakres i podział obowiązków związanych z wdrażaniem priorytetów i realizacją celów zawartych w Planie, – Zasady prowadzenia sprawozdawczości i monitoringu, – Założenia dot. ewaluacji Planu. Zakres i podział obowiązków związanych z realizacją celów, zadań i działań zawartych w Planie: W realizację Planu będą zaangażowane różne podmioty: – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, – Wojewódzki Urząd Pracy, – Urząd Statystyczny, – Kuratorium Oświaty i Wychowania, – Samorządy lokalne, – Powiatowe urzędy pracy, – Powiatowe centra pomocy rodzinie, – Ośrodki pomocy społecznej, – Szkoły i uczelnie wyższe, – Instytucje kultury, – Organizacje pozarządowe i inne podmioty ekonomii społecznej, – Lokalne grupy działania, – Ośrodki wsparcia ekonomii społecznej, – Izby przedsiębiorców, – Instytuty badawcze, – Lokalni przedsiębiorcy. Cel 1 Spójny system instytucji wsparcia ekonomii społecznej w województwie lubelskim będzie realizowany przez: OWES, WUP, ROPS, Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, PUP Cel 2 Wzmocnienie współpracy międzyinstytucjonalnej i wspieranie rozwoju partnerstw lokalnych na rzecz ekonomii społecznej będzie realizowany przez: samorządy terytorialne, LGD, PES, podmioty biznesowe, ROPS, Cel 3 Zwiększanie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców

Województwo	Podmioty odpowiedzialne za zarządzanie i koordynację działań na rzecz ekonomii społecznej w poszczególnych województwach
	społeczności lokalnej w oparciu o zasady i narzędzia ekonomii społecznej będzie realizowany przez: Samorządy terytorialne, ROPS, PUP, OPS, PCPR, NGO, podmioty biznesowe, OWES Cel 4 Upowszechnianie ekonomii społecznej w regionie będzie realizowany przez: ROPS, PES (w tym NGO), OWES, lokalne media, Uczelnie wyższe na terenie woj. lubelskiego, szkoły podstawowe i gimnazjalne, instytuty badawcze w woj. lubelskim, uczelnie wyższe w woj. lubelskim, Departament EFS (RPO), podmioty realizujące programy innowacyjne Zakres i podział obowiązków: – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej – koordynowanie, monitoring i ewaluacja Planu, powołanie Pełnomocnika ds. ekonomii społecznej, odpowiedzialnego za realizację planu w zakresie rozwoju ekonomii społecznej w województwie, obsługa i organizacja spotkań Zespołu Ekspertów ds. wdrażania ekonomii społecznej, promocja, – Samorząd Województwa Lubelskiego – zatwierdzenie Planu, nadzór nad realizacją zadań wykonywanych przez jednostki samorządu terytorialnego, przewodniczenie pracom Zespołu ekspertów ds. wdrażania ekonomii społecznej, – Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej – promocja Planu oraz pozostałe zadania. Koordynacja realizacji Planu odbywać się będzie na dwóch poziomach: – Zespół ekspertów ds. wdrażania i promocji ekonomii społecznej w województwie lubelskim – opiniowanie i wskazywanie rekomendacji w zakresie wdrażania Planu, złożonego z przedstawicieli PES, OWES, sektora biznesu, instytucji rynku pracy i pomocy społecznej, samorządów lokalnych, uczelni i instytucji naukowo-badawczych, – Zespół roboczy ROPS, w skład którego będą wchodzić pracownicy ROPS oraz specjaliści ds. ekonomii społecznej zaproszeni do współpracy - koordynował będzie prace związane monitoringiem oraz ewaluacją Planu. Ponadto, planuj się włączenie tematyki związanej z ekonomią społeczną do różnego rodzaju ciał konsultacyjno-doradczych (m.in.: Komitet Monitorujący RPO i POKL, Konwent wójtów, burmistrzów, prezydentów, starostów, Wojewódzkie oraz Powiatowe Rady Zatrudnienia, Wojewódzka Komisja Dialogu Społecznego, Wojewódzka Rada Działalności Pożytku Publicznego itp.).
Lubuskie	Koordynatorem działań jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, do którego zadań należeć będzie: – Koordynacja i monitorowanie Wieloletniego regionalnego planu działań, – Koordynowanie działań infrastruktury wsparcia ekonomii społecznej w województwie, – Wspieranie działań w zakresie ekonomii społecznej w odniesieniu do współpracy z samorządami powiatowymi i gminnymi, – Kreowanie wizerunku i marki ekonomii społecznej w województwie. Funkcję regionalnego forum ekonomii społecznej będzie pełniła Rada Programowa Partnerstwa na rzecz ekonomii społecznej, która otrzyma

Województwo	Podmioty odpowiedzialne za zarządzanie i koordynację działań na rzecz ekonomii społecznej w poszczególnych województwach
	zadania o charakterze konsultacyjnym, monitorującym, inicjującym działania podejmowane w województwie w zakresie ekonomii społecznej. Z uwagi na istotną rolę samorządu terytorialnego w rozwoju ekonomii społecznej ROPS i Rada Programowa określają zasady współpracy z Zrzeszeniem Prezydentów, Burmistrzów i Wójtów województwa lubuskiego, w tym: zasady zgłaszania i konsultowania problematyki ekonomii społecznej, udział reprezentantów Zrzeszenia w Radzie Programowej. Zgodnie z analizą terytorialną i komunikacyjną na obszarze województwa powinny funkcjonować dwa Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej, których zadaniem powinno być: – Przygotowanie osób fizycznych i jst do zakładania przedsiębiorstw społecznych, w tym spółdzielni socjalnych, co powinno być realizowane przez animację lokalną i stały kontakt ze wspólnotami samorządowymi oraz szkolenia dla osób i grup założycielskich, – Wspieranie istniejących przedsiębiorstw społecznych m.in. poprzez doradztwo prawne, usługi finansowe, księgowe i marketingowe. Dotacje na tworzenie nowych przedsiębiorstw społecznych lub tworzenie nowych miejsc pracy w przedsiębiorstwach powinno być realizowane przez powiatowe urzędy pracy. Realizacja ta powinna nastąpić we ścisłej współpracy z OWES. Zadaniem OWES będzie przygotowanie grup założycielskich wraz z biznesplanami, co stanowić będzie ważny element decydujący o przyznawaniu dotacji. Z kolei finansowanie nierynkowych PES oraz wspieranie działań w sferze pożytku publicznego przedsiębiorstw społecznych może być realizowane przez OWES oraz jst. Wsparcie inwestycyjne i obrotowe dla przedsiębiorstw społecznych realizowane będzie przez fundusze pożyczkowe i doręczeniowe. Instytucje wspierające: Publiczne służby zatrudnienia i pomocy społecznej. Cel 1 Budowa zintegrowanego systemu wsparcia rozwoju ekonomii społecznej realizowany będzie przez: ROPS, WUP, Radę Programową Partnerstwa na rzecz ekonomii społecznej, OWES, PUP, jst, fundusz pożyczkowo-poręczeniowy, Konwent Dyrektorów Powiatowych Urzędów Pracy/OPS/PCPR. Cel 2 Zwiększenie świadomości i partycypacji społeczności lokalnych w rozwoju ekonomii społecznej realizowany będzie przez: OWES, samorząd województwa, ROPS, Zrzeszenie Prezydentów, Burmistrzów i Wójtów, szkoły zaangażowane w tworzenie projektów edukacyjnych, Komenda OHP, uczelnie wyższe w województwie lubuskim, szkoły wyższe realizujące studia podyplomowe. Cel 3 Zwiększenie udziału PES w realizacji lokalnych polityk publicznych w tym usług użyteczności publicznej realizowany będzie przez: ROPS, OWES. Cel 4 Wzrost aktywności zawodowej poprzez system integracji i reintegracji zawodowej i społecznej realizowany będzie przez: ROPS, OSP, OWES, samorząd województwa.
Łódzkie	Koordynacja realizacji Wieloletniego Planu została powierzona Regionalnemu Centrum Polityki Społecznej w Łodzi – wojewódzkiej samorządowej jednostce organizacyjnej, jako że Plan powstał w ramach realizowanego przez RCPS projektu systemowego „Wsparcie i podnoszenie kwalifikacji zawodowych kadr pomocy i integracji społecznej” – Poddziałanie 7.1.3 POKL oraz szereg działań, aż do końca 2014 r. będzie realizowanych w ramach tego projektu. W ramach koordynacji,

Województwo	Podmioty odpowiedzialne za zarządzanie i koordynację działań na rzecz ekonomii społecznej w poszczególnych województwach
	niezbędne jest podjęcie działań związanych z powołaniem Rady Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Łódzkim (złożonej m.in. z przedstawicieli PES, OWES, sektora biznesu, instytucji rynku pracy, pomocy i integracji społecznej, środowiska naukowego oraz jednostek samorządu terytorialnego) oraz organizowanie, co najmniej raz w roku, Regionalnego Forum Ekonomii Społecznej w celu wypracowania kierunków rozwoju i rekomendacji dla ekonomii społecznej (PES, OWES, jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe). Wieloletni Plan określa pewne kierunki działań związane z rozwojem ekonomii społecznej w województwie, natomiast ich konkretyzacja będzie następowała poprzez działania podmiotów i instytucji zaangażowanych w jego realizację. Priorytet I Reintegracja społeczno-zawodowa beneficjentów systemu instytucji pomocy i integracji społecznej, instytucji rynku pracy oraz PES realizowany będzie przez: jednostki samorządu terytorialnego, samorząd województwa, powiatowe urzędy pracy, ośrodki wsparcia ekonomii społecznej, ochotnicze hufce pracy, organizacje pozarządowe, Regionalne Centrum Polityki Społecznej w Łodzi, Wojewódzki Urząd Pracy w Łodzi, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, podmioty ekonomii społecznej, zakłady aktywności zawodowej, środowiska naukowe, warsztaty terapii zajęciowej, zakłady pracy chronionej, środowisko biznesu. Priorytet II Efektywność ekonomiczna podmiotów ekonomii społecznej realizowany będzie przez: kluby i centra integracji społecznej, ośrodki wsparcia ekonomii społecznej, organizacje pozarządowe, powiatowe urzędy pracy, podmioty ekonomii społecznej, jednostki samorządu terytorialnego. Priorytet III Dostęp do profesjonalnych usług wspierających PES będzie realizowany przez: samorząd województwa, Regionalne Centrum Polityki Społecznej w Łodzi, Wojewódzki Urząd Pracy w Łodzi, ośrodki wsparcia ekonomii społecznej, jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe. Priorytet IV Stworzenie systemu wsparcia finansowego dla PES realizowany będzie przez: jednostki samorządu terytorialnego, ośrodki wsparcia ekonomii społecznej, powiatowe urzędy pracy, Regionalne Centrum Polityki Społecznej w Łodzi, Wojewódzki Urząd Pracy w Łodzi, podmioty ekonomii społecznej. Priorytet V Włączenie tematyki ekonomii społecznej w politykę rozwoju województwa i stała koordynacja jej rozwoju realizowany będzie przez: ośrodki wsparcia ekonomii społecznej, powiatowe urzędy pracy, Regionalne Centrum Polityki Społecznej w Łodzi, Wojewódzki Urząd Pracy w Łodzi, jednostki samorządu terytorialnego, samorząd województwa, środowisko naukowe, biznes prywatny, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej. Priorytet VI Wzmocnienie współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej, opartej na relacjach partnerskich i współodpowiedzialności za zrównoważony rozwój lokalny realizowany będzie przez: jednostki samorządu terytorialnego, ośrodki wsparcia ekonomii społecznej, organizacje pozarządowe, regionalne ośrodki europejskiego funduszu społecznego, podmioty ekonomii społecznej, ochotnicze hufce pracy, środowisko biznesu. Priorytet VII Rozwój idei ekonomii społecznej realizowany będzie przez: jednostki samorządu terytorialnego, samorząd województwa, organizacje pozarządowe, ośrodki wsparcia ekonomii społecznej, podmioty ekonomii społecznej, środowisko naukowe, akademickie biura karier, akademickie inkubatory przedsiębiorczości, parafie, Regionalne Centrum Polityki

Województwo	Podmioty odpowiedzialne za zarządzanie i koordynację działań na rzecz ekonomii społecznej w poszczególnych województwach
Małopolskie	Spółecznej w Łodzi. Określone w Wieloletnim Planie założenia dotyczące ekonomii społecznej, traktowanej w kategoriach instrumentarium rozwoju społeczności lokalnych oraz Małopolski, wymagają stymulowania przez określonych realizatorów. Uwzględniając zasadę subsydiarności, realizatorzy powinni wspierać, a nie wyręczać adresatów działań oraz nie ingerować w sprawy, z którymi adresaci działań są w stanie poradzić sobie sami. Wyznaczeni realizatorzy, którym przypisano kompetencje i odpowiedzialność za realizację: – wszystkich działań w obrębie kierunku interwencji (jeżeli kierunek interwencji złożony jest z działań następujących po sobie w logicznej konsekwencji, a analiza kosztów i korzyści wskazuje na zasadność wyznaczenia jednego realizatora); – wybranych działań w obrębie kierunku interwencji (jeżeli zasadne jest by działania były realizowane równolegle przez wiele podmiotów). W każdej z wyżej wymienionych sytuacji niezbędna jest koordynacja przepływu informacji o podejmowanych działaniach oraz zasada partnerskiego współdziałania. Poza wyznaczonymi realizatorami kierunków interwencji/działania kluczową rolę będzie odgrywać również: 1. Zespół ds. Ekonomii Społecznej, których zadaniem będzie analiza raportów ewaluacyjnych z realizacji Regionalnego Planu ES oraz proponowanie nowych rozwiązań w zakresie rozwoju ES w Małopolsce w celu aktualizacji Regionalnego Planu ES i wpływu na inne dokumenty strategiczne dotyczące ekonomii społecznej. 2. Grupa robocza ds. systemu wsparcia ES działająca na Platformie Małopolskiego Paktu na Rzecz Ekonomii Społecznej, której głównym zadaniem będzie integracja oferty usług wspierających PES pomiędzy OWES i pozostałymi instytucjami otoczenia ES. Regionalny Koordynator Ekonomii Społecznej (RKES), którego głównym zadaniem będzie koordynacja działań wszystkich wyznaczonych w Planie realizatorów, w tym głównie poprzez działania związane z realizacją, monitoringiem i ewaluacją oraz aktualizacją założeń Planu. Rolę Regionalnego Koordynatora Ekonomii Społecznej w Małopolsce pełnić będzie Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie. Cel 1 Rozwijające się społeczności lokalne w oparciu o inicjatywy ekonomii społecznej realizowany będzie przez: OWES, Regionalnego Koordynatora Ekonomii Społecznej, organizacje pozarządowe, szkoły i uczelnie wyższe, Lokalne Grupy Działania, Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego. Cel 2 Dostępny system finansowania podmiotów ekonomii społecznej realizowany będzie przez: OWES, Instytucję Pośredniczącą, Instytucję Zarządzającą Programem Operacyjnym, Regionalnego Koordynatora Ekonomii Społecznej. Cel 3 Stabilna współpraca pomiędzy PES a otoczeniem realizowany będzie przez: OWES, szkoły wyższe, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, organizacje pozarządowe, Regionalnego Koordynatora Ekonomii Społecznej, Instytucję Zarządzającą Programem Operacyjnym, instytucje integracji społecznej i rynku pracy. Cel 4 Wysokie kompetencje kadry PES realizowany będzie przez: OWES, organizacje pozarządowe, animatorów działań wyłonieni w drodze konkursu, organizacje pracodawców, biznes, instytucje szkoleniowe, uczelnie wyższe, Regionalnego Koordynatora Ekonomii Społecznej,

Województwo	Podmioty odpowiedzialne za zarządzanie i koordynację działań na rzecz ekonomii społecznej w poszczególnych województwach
	Lokalne Grupy Działania, instytucje rynku pracy i szkoleniowe. Cel 5 Stabilna infrastruktura wsparcia ekonomii społecznej realizowany będzie przez: Regionalnego Koordynatora Ekonomii Społecznej, Instytucję Pośredniczącą, OWES, biznes, organizacje pozarządowe. Głównym podmiotem działań określonych w Regionalnym Planie jest społeczność lokalna i jej członkowie.
Mazowieckie	Zarządzanie, koordynacja i realizacja działań na rzecz ekonomii społecznej spoczywa na Mazowieckim Centrum Polityki Społecznej, który odpracował założenia do Planu, oraz będzie corocznie przygotowywał sprawozdania z monitoringu podejmowanych działań. Realizacja Planu odbywać się będzie według poszczególnych celów. Cel 1 Ekonomia społeczna jest obecna w świadomości mieszkańców Mazowsza i stanowi ważne narzędzie w budowaniu spójności społecznej realizowany będzie przez: PES, OWES, organizacje pozarządowe, Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej, Wojewódzki Urząd Pracy, powiatowe urzędy pracy, jednostki samorządu terytorialnego, szkoły i uczelnie wyższe, Media. Cel 2 Skuteczne i trwałe podmioty ekonomii społecznej na Mazowszu realizowany będzie przez: OWES, PES, NGO, JST, MCPS, uczelnie wyższe, Wojewódzki Urząd Pracy, powiatowe urzędy pracy. Cel 3 Funkcjonuje kompleksowy, spójny system wsparcia ekonomii społecznej na Mazowszu realizowany będzie przez: MCPS, OWES, JST, PES, NGO, organizacje biznesowe, operatorzy finansowi, Wojewódzki Urząd Pracy. Cel 4 Instytucje publiczne bazując na partnerskich relacjach efektywnie wspierają rozwój ekonomii społecznej na Mazowszu realizowany będzie przez: MCPS, JST, OWES, PES, NGO, jednostki organizacyjne pomocy społecznej, instytucje rynku pracy, Wojewódzki Urząd Pracy, powiatowe urzędy pracy, Media. Cel 5 Społecznie odpowiedzialny biznes na Mazowszu realizowany będzie przez: biznes, jst, MCPS, PES, uczelnie wyższe.
Opolskie	Wdrażanie Planu wymaga ścisłej współpracy i wymiany informacji pomiędzy zainteresowanymi podmiotami, tak więc główną rolę w tym procesie będzie odgrywać Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Opolu, który nie tylko odpowiada za opracowanie założeń oraz przeprowadzenie konsultacji społecznych dokumentu programowego, ale również będzie koordynował realizację, monitoring i ewaluację Planu. Skuteczność realizacji Planu uzależniona jest w dużej części od przedstawicieli oraz podmiotów realizujących zadania na rzecz promocji i upowszechnienia ekonomii społecznej oraz rozwoju instytucji sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia w regionie. Realizatorzy Planu: – Samorząd Województwa Opolskiego, – Jednostki samorządu terytorialnego, – Jednostki organizacyjne pomocy i integracji społecznej, – Instytucje rynku pracy, – Podmioty ekonomii społecznej, – Pracodawcy, – Organizacje pozarządowe, – Środowiska akademickie. Priorytet I Budowanie kapitału społecznego, wdrażany przy celu głównym dla priorytetu Podniesienie stopnia partycypacji mieszkańców w działaniach PES w okresie 2013-2020 realizowany będzie przez następujące podmioty: samorząd województwa, III sektor, środowisko

Województwo	Podmioty odpowiedzialne za zarządzanie i koordynację działań na rzecz ekonomii społecznej w poszczególnych województwach
	naukowe, prywatnych przedsiębiorców, ośrodki wsparcia, instytucje samorządu terytorialnego, Wojewódzki Urząd Pracy, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej. Priorytet II Promowanie ekonomii społecznej w województwie opolskim, z celem głównym Wzrost społecznej świadomości, umiejętności oraz wiedzy z zakresu ekonomii społecznej realizowany będzie przez: samorząd województwa, podmioty ekonomii społecznej, instytucje samorządu terytorialnego, III sektor, środowisko naukowe, ośrodki wsparcia, biznes, media, środowiska lokalne. Priorytet III Wzmocnienie systemu wsparcia ekonomii społecznej realizowany będzie dzięki Poprawie efektywności działań PES (cel główny priorytetu) i realizowany przez podmioty: samorząd województwa, samorząd terytorialny, ośrodki wsparcia, instytucje finansowe, przedstawiciele ekonomii społecznej, WUP, ROPS, środowiska naukowe, środowiska biznesu.
Podkarpackie	W realizację Planu zaangażowane będą podmioty publiczne i niepubliczne, których działania mają zróżnicowane znaczenie dla powodzenia polityki rozwoju ekonomii społecznej w województwie podkarpackim. Podmioty zaangażowane w realizację Planu to: – Samorząd gminny, – Samorząd powiatowy, – Samorząd województwa, – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie – Wydział Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego, – Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie, – Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie, – Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej (GOPS, MOPS, MOPR, itp.) – Powiatowe Urzędy Pracy, – Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej, – Organizacje pozarządowe, – Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego, – Szkoły i wyższe uczelnie, – Lokalne Grupy Działania, – Ośrodki Doradztwa Rolniczego, – Itd., Wdrażanie Planu wymaga ścisłej współpracy i wymiany informacji pomiędzy zainteresowanymi podmiotami. Główną rolę w tym procesie będzie odgrywać Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie, który nie tylko odpowiada za opracowanie założeń oraz przeprowadzenie konsultacji społecznych dokumentu programowego, ale również będzie koordynować realizację, monitoring i ewaluację Planu. Zaakceptowane przez Dyrektora ROPS raporty przedstawiane będą Zespołowi ekspertów ds. opracowania regionalnego planu działania na rzecz rozwoju ekonomii społecznej w województwie podkarpackim. Zespół, po dokonaniu analizy raportu, przekaże do ROPS informację zwrotną, zawierającą opinie i zalecenia w zakresie wdrażania Planu. Nadzór nad realizacją i monitoringiem Planu pełnić będzie Dyrektor ROPS. Cel 1 Zapewnienie mieszkańcom województwa podkarpackiego wiedzy i informacji na temat ekonomii społecznej realizowany będzie przez: JST, podmioty ekonomii społecznej, media, ROPS, uczelnie wyższe, szkoły. Cel 2 Zwiększenie potencjału krajowego, merytorycznego, organizacyjno-technicznego podmiotów oraz instytucji wspierających

Województwo	Podmioty odpowiedzialne za zarządzanie i koordynację działań na rzecz ekonomii społecznej w poszczególnych województwach
	ekonomię społeczną na terenie województwa podkarpackiego do roku 2020 r. realizowany będzie przez: JST, podmioty ekonomii społecznej, media, OWES. Cel 3 Rozwój współpracy pomiędzy instytucjami i podmiotami w województwie podkarpackim na rzecz ekonomii społecznej realizowany będzie przez: PES, jst, uczelnie, przedsiębiorcy, media. Cel 4 Włączenie administracji publicznej do stwarzania warunków sprzyjających rozwojowi ekonomii społecznej na terenie województwa podkarpackiego realizowany będzie przez: JST, PES, ROPS, OWES, uczelnie wyższe, OPS, PCPR, WUP. Cel 5 Pozyskiwanie aktualnej wiedzy na temat dynamiki i kierunków rozwoju ekonomii społecznej oraz potencjału i zasobu podmiotów realizowany będzie przez: ROPS, uczelnie wyższe, PES, OWES, JST.
Podlaskie	Wdrażanie Programu wymagać będzie współpracy i wymiany informacji pomiędzy podmiotami zaangażowanymi w realizację: • Samorządem województwa oraz jednostkami podległymi (Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Białymstoku, Wojewódzkim Urzędem Pracy); • Samorządami powiatów oraz jednostkami podległymi (Powiatowymi Urzędami Pracy); • Samorządami gmin; • Ośrodkami Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES); • Przedsiębiorstwami społecznymi (zgodnie z definicją Programu są to ZAZ-y, spółdzielnie socjalne, spółdzielnie pracy, zakłady pracy chronionej, spółki non-profit; organizacje prowadzące działalność gospodarczą); • Podmiotami ekonomii społecznej (zgodnie z definicją Programu: WTZ, KIS, CIS, organizacje parasolowe, organizacje pozarządowe (NGO)); • Otoczeniem ekonomii społecznej (zgodnie z definicją Programu: organizacje wspierające i pośredniczące, lokalne grupy działania, instytucje pomocy społecznej, instytucje pośredniczące); • Szkołami i uczelniami wyższymi; • Mediami lokalnymi i regionalnymi. Główną rolę w procesie zarządzania Programem odgrywać będzie Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Białymstoku, który nie tylko odpowiada za opracowanie, ale również za przeprowadzenie konsultacji społecznych dokumentu programowego. Jego zadaniem będzie od 2013 roku koordynacja, udział w realizacji, monitoring i ewaluacja WPRES. W tym celu powołany zostanie zarządzeniem Dyrektora ROPS w Białymstoku Zespół ds. Wdrażania Ekonomii Społecznej w regionie. Zadaniem Zespołu będzie bieżący monitoring realizacji Programu w celu zapewnienia zgodności realizacji Programu z wcześniej zatwierdzonymi przez Zarząd Województwa Podlaskiego założeniami i wytyczonymi celami. Pośrednio monitoring wykorzystywany będzie przez Zespół do bieżącego wykrywania potencjalnych nieprawidłowości i ich korygowania. Dane gromadzone i opracowywane w procesie monitoringu będą mogły być wykorzystane do ewaluacji Programu. Efektom prowadzonej przez Zespół ewaluacji powinny być: – coroczne raporty z realizacji Programu wraz z oceną realizacji wskaźników przedstawiane Zarządowi Województwa Podlaskiego; – okresowe raporty w zależności od potrzeb;

Województwo	Podmioty odpowiedzialne za zarządzanie i koordynację działań na rzecz ekonomii społecznej w poszczególnych województwach
	– oraz raporty ewaluacyjne on-going i podsumowujące. Uchwałą Zarządu Województwa Podlaskiego zostanie powołany Komitet Monitorujący WPRES, którego rolą będzie okresowe monitorowanie i ocena realizacji Programu w zakresie jej celów i przyjętych wskaźników ich realizacji oraz celów i priorytetów rozwojowych regionu określonych w Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego. Spotkania Komitetu będą miały charakter cykliczny i odbywać się będą co najmniej 1 raz w roku. Do zadań Komitetu należeć będzie: • opiniowanie corocznych raportów z realizacji Programu, w tym ocena stopnia osiągania celów Programu oraz zgodności podejmowanych działań ze Strategią Rozwoju Województwa Podlaskiego. • inicjowanie i wspieranie współpracy pomiędzy jednostkami sektora publicznego, prywatnego, organizacjami pozarządowymi i ośrodkami badawczymi na rzecz promocji i rozwoju ekonomii społecznej; • proponowanie nowych rozwiązań w zakresie wdrażania ekonomii społecznej. Istotną rolę w koordynacji działań Programu na poziomie subregionalnym odgrywać będą certyfikowane Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej. Raporty roczne (począwszy od roku 2013) sporządzane będą przez ROPS do końca czerwca roku kalendarzowego następującego po roku, którego dotyczą. Zaakceptowane przez Dyrektora ROPS przedstawiane będą Komitetowi Monitorującemu. Po wyrażeniu opinii i zaleceń w zakresie wdrażania Programu raport zostanie przedstawiony w postaci informacji Zarządowi Województwa Podlaskiego. Nadzór nad realizacją i monitoringiem Programu pełnić będzie Dyrektor ROPS w Białymstoku. Priorytet I Promocja i edukacja ekonomii społecznej realizowany będzie przez: ROPS, podmioty badawcze, OWES, PES, PS, media, szkoły i uczelnie wyższe, Zarząd Województwa, podmioty szkoleniowe, samorządy lokalne, samorządy powiatowe, Urząd Marszałkowski, OPS, PCPR, NGO, organizacje pracodawców. Priorytet II Rozwój działających przedsiębiorstw społecznych i podmiotów ekonomii społecznej oraz tworzenie nowych realizowany będzie przez: ROPS, podmioty szkoleniowe i doradcze, OWES, Zarząd Województwa. Priorytet III Wzmocnienie i rozwój koordynacji i współpracy instytucjonalnej w obszarze ekonomii społecznej realizowany będzie przez: Zarząd Województwa, Urząd Marszałkowski, ROPS, OWES, samorządy lokalne, PES, PS, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Komitet Monitorujący, Zespół ds. ekonomii społecznej.
Pomorskie	Dla prawidłowej realizacji Planu konieczne jest prowadzenie działań zarówno koordynujących, jak i monitorujących. W tym celu zostanie powołany uchwałą Zarządu Województwa Pomorskiego Zespół Koordynujący – Monitorujący. Do zespołu zostaną zaproszeni przedstawiciele JST, UMWP, WUP, PES oraz instytucji wspierających PES. Zespół będzie pracował do końca 2013 roku. W celu sprawnego monitorowania Planu zostaną opracowane i przedstawione Zarządowi Województwa Pomorskiego roczne raporty realizacji zadań określonych w Planie. Raporty będą opracowane przez

Województwo	Podmioty odpowiedzialne za zarządzanie i koordynację działań na rzecz ekonomii społecznej w poszczególnych województwach
	ROPS w oparciu o zebrane dane od instytucji i podmiotów zaangażowanych w realizację Planu. Zostaną one przygotowane również w oparciu o dane własne ROPS, statystyki Wojewódzkiego Urzędu Pracy, informacje uzyskane od Ośrodków Wpierania Ekonomii Społecznej, podmiotów ekonomii społecznej oraz innych zainteresowanych i zaangażowanych podmiotów. Raporty będą sporządzane w terminie do końca marca roku kalendarzowego następującego po roku, którego dotyczą i następnie przedstawiane ZWP w formie informacji Na potrzeby realizacji Planu powoływane będą grupy ekspercie. Nadzór nad realizacją i monitoringiem Planu będzie pełnić Dyrektor ROPS. Priorytet I Tworzenie systemu wspierania podmiotów ekonomii społecznej oraz ich otoczenia realizowany będzie przez: ROPS, Zespół ekspertów, OWES, JST, NGO, PES, CES. Priorytet II Upowszechnianie idei ekonomii społecznej realizowany będzie przez: ROPS, JST, PES, OWES, sieć organizacji gospodarczych, uczelnie wyższe, Pomorskie Kuratorium Oświaty, NGO. Priorytet III Zwiększenie udziału podmiotów ekonomii społecznej w rozwoju gospodarczym województwa pomorskiego realizowane będzie przez: ROPS, DEFS, OWES, PES, NGO, JST, MRR, CES.
Śląskie	Realizacja wyznaczonych celów Planu oraz osiągnięcie rezultatów zależne będą od stopnia zaangażowania realizatorów, a także od współpracy podmiotów publicznych i niepublicznych zainteresowanych rozwojem sektora ekonomii społecznej w województwie śląskim, w tym w szczególności w gminach. Realizatorami poszczególnych działań Planu są: - Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej w województwie śląskim; - Centrum Ekonomii Społecznej dla województwa śląskiego; - samorządy powiatowe i gminne (JST); - Samorząd Województwa Śląskiego, tj. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego; Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego; Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach; - Lokalne Grupy Działania (LGD) funkcjonujące w regionie; - Powiatowe Urzędy Pracy; - Ośrodki Pomocy Społecznej i Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie; - przedsiębiorstwa społeczne o charakterze rynkowym: spółdzielnie socjalne, spółdzielnie pracy, spółdzielnie inwalidów, w tym niewidomych, spółdzielnie o charakterze konsumenckim i wzajemnościowym, organizacje pozarządowe prowadzące odpłatną działalność statutową i/lub działalność gospodarczą oraz spółki z o.o. non-profit; - podmioty ekonomii społecznej o charakterze integracyjnym: Zakłady Aktywności Zawodowej, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Centra Integracji Społecznej oraz Kluby Integracji Społecznej; - organizacje pozarządowe, w tym parasolowe; - Regionalne Ośrodki Europejskiego Funduszu Społecznego działające na terenie regionu; - izby gospodarcze i rzemieślnicze, organizacje pracodawców; - szkoły i uczelnie wyższe, ośrodki szkoleniowe, placówki doskonalenia nauczycieli. Zadaniem Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Województwa Śląskiego będzie realizacja, koordynacja realizacji oraz monitoring wdrażania Planu. W razie potrzeby Plan będzie modyfikowany i uaktualniany.

Województwo	Podmioty odpowiedzialne za zarządzanie i koordynację działań na rzecz ekonomii społecznej w poszczególnych województwach
	Priorytet I Integracja i reintegracja społeczna realizowany będzie przez: JST, NGO, PS, PUP, OWES, Bank Gospodarstwa Krajowego, MPiPS, WUP, OWES, organizacje przedsiębiorców, ISP. Priorytet II Współpraca sektora ekonomii społecznej z otoczeniem instytucjonalnym i pozainstytucjonalnym, w tym ze środowiskiem biznesu na rzecz rozwoju lokalnego realizowany będzie przez: JST, samorząd województwa, ROPS, OWES, NGO, ISP, PES, przedsiębiorców, izby gospodarcze, LGD, ROEFS, PUP, OPS, PCPR. Priorytet III Edukacja i profesjonalizacja sektora ekonomii społecznej realizowany będzie przez: samorząd województwa, ROPS, szkoły średnie i wyższe, OWES, ośrodki szkoleniowe, PES, PS, LGD, szkoły, kolegia pracowników służb społecznych, placówki doskonalenia nauczycieli, CES, ROEFS, WUP, PUP, OSP, ZAZ, NGO, PCPR, WTZ, JST, NGO-organizacje parasolowe. Priorytet IV Promocja ekonomii społecznej realizowany będzie przez: samorząd województwa, ROPS, OWES, PES, JST, NGO, PUP, OPS, LGD, PES, ROEFS, ISP, CES.
Świętokrzyskie	Ekonomia społeczna wpisuje się w działalność wielu instytucji i organizacji. Dlatego zasadnym staje się fakt, aby w realizację Planu zaangażowanych było wiele podmiotów współpracujących ze sobą, poczynając od administracji rządowej, poprzez samorządy, przedsiębiorstwa do organizacji pozarządowych. Instytucje bezpośrednio zaangażowane w realizację Planu: – Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego: a. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej – koordynator Planu, b. Departament Polityki Regionalnej, c. Departament Funduszy Strukturalnych, d. Biuro Innowacji, e. Biuro Komunikacji Społecznej, – Wojewódzki Urząd Pracy, – Świętokrzyskie Biuro Rozwoju Regionalnego, – Starostwa Powiatowe, – Powiatowe Urzędy Pracy, – Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie, – Urzędy Miast, – Urzędy Gmin, – Ośrodki Pomocy Społecznej, – Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej, – Centra Integracji Społecznej, Kluby Integracji Społecznej, – Warsztaty Terapii Zajęciowej, – Zakłady Aktywności Zawodowej, – Organizacje pozarządowe, – Świętokrzyska Izba Gospodarcza, – Izba Rzemieślników i Przedsiębiorców w Kielcach, – Świętokrzyska Izba Rolnicza, – Szkoły i wyższe uczelnie, – Lokalne Grupy Działania, – Regionalne Ośrodki Europejskiego Funduszu Społecznego. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej – jako koordynator Planu - bezpośrednio będzie odpowiadał za sprawdzanie poziomu realizacji założonego w Planie celu.

Województwo	Podmioty odpowiedzialne za zarządzanie i koordynację działań na rzecz ekonomii społecznej w poszczególnych województwach
	Ponadto, zostanie powołany przy Marszałku Województwa Świętokrzyskiego Zespół Monitorujący Rozwój Ekonomii Społecznej w Regionie.
Warmińsko-mazurskie	Wdrażanie RPDES wymaga ścisłej współpracy i wymiany informacji pomiędzy zainteresowanymi podmiotami. Główną rolę w tym procesie będzie odgrywać Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, który nie tylko odpowiada za opracowanie założeń oraz przeprowadzenie konsultacji społecznych dokumentu programowego, ale również będzie koordynować realizację, monitoring i ewaluację Planu. Nadzór nad realizacją i monitoringiem Planu będzie pełnić Dyrektor ROPS. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości, ROPS we współpracy z Zespołem ds. wdrażania i promocji ekonomii społecznej w województwie warmińsko-mazurskim oraz podmiotami realizującymi poszczególne działania, będzie podejmował odpowiednie działania naprawcze. Priorytet I Spójny system wsparcia ekonomii społecznej realizowany będzie przez: MOPS Olsztyn, OWES Nidzica i Elbląg, ROPS, MRR, BGK, JST, FFW, fundusz pożyczkowy, fundusz poręczeniowy, Zespół ds. wdrażania i promocji ekonomii społecznej w województwie warmińsko-mazurskim, OWES, JST, COP, ROEFS, instytucje finansowe, PUP, GOPS, OP, przedsiębiorstwa, uczelnie wyższe, placówki doskonalenia nauczycieli, instytucje szkoleniowe, PCPR, OPS. Priorytet II Wzrost świadomości na temat ekonomii społecznej realizowany będzie przez: OWES, ROPS, OP, JST, Kuratorium Oświaty, placówki doskonalenia nauczycieli, instytucje szkoleniowe, ODN, szkoły wyższe, MKIS, OWES Nidzica, CES, OWES Elbląg, ESWIP. Priorytet III Poprawa efektywności ekonomicznej podmiotów ekonomii społecznej realizowany będzie przez: OWES, KIS, CIS, JST, PUP, uczelnie wyższe, OWES Elbląg, PES, doradcy biznesowi, instytucje szkoleniowe. Priorytet IV Administracja publiczna wspiera rozwój ekonomii społecznej w regionie realizowany będzie przez: ROPS, Zespół ds. wdrażania i promocji ekonomii społecznej w województwie, CES, OWES, JST, UM Departament Polityki Regionalnej, powiaty i gminy, starostwa, PCPR, urzędy miast i gmin, OPS.
Wielkopolskie	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu podejmował wiele inicjatyw obejmujących kluczowe obszary polityki społecznej. Prowadzi on szereg projektów, również ponadnarodowych, dotyczących wypracowywania nowych innowacyjnych metod rozwiązywania problemów społecznych i aktywnej integracji. Kierując się ideą partnerstwa ROPS realizuje również przedsięwzięcia w partnerstwie z organizacjami pozarządowymi w celu prowadzenia kompleksowej i spójnej polityki dla wszystkich obszarów interwencji. Tak prowadzona polityka w zakresie ekonomii społecznej stawia ROPS w roli naturalnego kreatora i koordynatora posiadającego odpowiednie narzędzia i doświadczenie będące gwarantem prawidłowo i skutecznie prowadzonej polityki wsparcia ES w regionie. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu jest przygotowany do zarządzania ekonomią społeczną jako ścieżką rozwoju społeczno-gospodarczego regionu. Osiągnięcie założonych Planie rezultatów wymaga przede wszystkim skoordynowanych, spójnych i kompleksowych działań, które będą prowadzone systemowo.

Województwo	Podmioty odpowiedzialne za zarządzanie i koordynację działań na rzecz ekonomii społecznej w poszczególnych województwach
	Aby prawidłowo wdrażać Plan konieczne jest zarządzanie systemem wsparcia rozwoju ES, zarówno w rozumieniu realnego wpływu na decyzje dotyczące strategicznych działań, jak i wpływu na system finansowy i rozdysponowywanie środków. Jednym z narzędzi wykorzystywanym podczas wdrażania planu będzie metoda koordynacji działań w obszarze ES wypracowywana przez ROPS wspólnie z partnerami w projekcie innowacyjnym testującym. Metoda zawiera kilka elementów, które pozwolą na prowadzenie kompleksowych działań w zakresie wzmocnienia polityki rozwoju ES. Poszczególne narzędzia odpowiadają na potrzeby różnych grup docelowych: – <u>Model preinkubacji/ inkubacji osób zagrożonych wykluceniem społecznym</u> to narzędzie pozwalające na trwałą aktywizację powyższych osób. Poprzez zastosowanie procesu preinkubacji i inkubacji maksymalnie bezpiecznie wprowadza się osoby z trudnościami życiowymi na rynek pracy. Jednocześnie wyposaża się je w szereg kompetencji potrzebnych do pracy w spółdzielniach socjalnych osób fizycznych lub prawnych, w zależności od predyspozycji każdego uczestnika procesu. – <u>Model partnerstw społeczno-prywatnych</u> pozwala na aktywizację środowisk lokalnych poprzez opracowanie ścieżki nawiązywania współpracy PES-JST-biznes. Jednocześnie poprzez tutoring przedstawicieli biznesu podnoszą się kompetencje zarządcze i zawodowe pracowników PES. – <u>Model systemu informatycznego</u> daje możliwość zbierania informacji w zakresie ES oraz sprawnej komunikacji wszystkich interesariuszy tego sektora. – <u>Model edukacyjny animatorów/ tutorów ES</u> stwarza możliwości aktywizacji samorządów w obszarze ES oraz animacji społeczności lokalnych poprzez wykształcenie tutorów ES posiadających szereg kompetencji w zakresie inicjowania społeczności oraz wykorzystywania potencjału ES na poziomie lokalnym. – <u>System monitoringu ES</u> - dostarczy narzędzi do monitorowania wszystkich wskaźników określonych dla poszczególnych rezultatów planu. Jednocześnie dostarczać będzie wiedzy o poziomie wdrażania planu oraz o kondycji sektora, a także o efektywności realizowanych interwencji publicznych (badanie efektu netto). Ostateczne opracowanie i przetestowanie rozwiązań systemu zaplanowane jest na I kwartał 2013 roku, dlatego też opis wskaźników i sposoby ich mierzenia zostaną przedstawione w odrębnym dokumencie, który będzie dokumentem wdrożeniowym planu. Regionalny Plan Rozwoju Ekonomii Społecznej w województwie wielkopolskim na lata 2013-2020 realizowany będzie za pomocą przedsięwzięć strategicznych. Pierwsze przedsięwzięcie strategiczne – działania o charakterze systemowym – aby systemowe wsparcie rozwoju ekonomii społecznej prowadzone było w sposób właściwy, odzwierciedlający potrzeby wszystkich zaangażowanych interesariuszy, konieczna jest kompleksowa realizacja działań we wszystkich obszarach i zadaniach wpływających na kształt i kondycję ES. Planowane jest powołanie Regionalnego Komitetu ds. ekonomii społecznej, którego głównym zadaniem będzie zapewnienie przepływu informacji i koordynacja działań podejmowanych przez różne instytucje regionalne. W skład Komitetu wchodzić powinni przedstawiciele ROPS, UM, WUP, konwentu dyrektorów PUP, OPS i PCPR, NGO, OWES i innych instytucji działających w obszarze ES.

Województwo	Podmioty odpowiedzialne za zarządzanie i koordynację działań na rzecz ekonomii społecznej w poszczególnych województwach
	Podmioty zaangażowane w realizację pierwsze przedsięwzięcia strategicznego – działania o charakterze systemowym to: samorząd województwa, jednostki samorządu terytorialnego, instytucje wsparcia ekonomii społecznej, organizacje pozarządowe, wspólnoty lokalne. Drugim przedsięwzięciem strategicznym są działania kierowane do powstających i funkcjonujących podmiotów ekonomii społecznej. Za realizację działań odpowiadać będą instytucje wspierające ekonomię społeczną, w tym przede wszystkim: instytucje wsparcia ekonomii społecznej, jednostki samorządu terytorialnego, instytucje pomocy i integracji społecznej, instytucje rynku pracy, instytucje otoczenia biznesu. Podmioty zaangażowane w realizację drugiego przedsięwzięcia strategicznego to samorząd województwa, jednostki samorządu terytorialnego, Instytucje Wsparcia Ekonomii Społecznej, Instytucje Otoczenia Biznesu. Trzecim przedsięwzięciem strategicznym są działania kierowane do społeczności lokalnych, gdzie prowadzone będą działania zmierzające do utworzenie i wzmacniania PES. Podmioty zaangażowane w realizację tego przedsięwzięcia to: samorząd województwa, jednostki samorządu terytorialnego, Instytucje Wsparcia Ekonomii Społecznej, organizacje pozarządowe, wspólnoty lokalne.
Zachodniopomorskie	Koordynacja realizacji Planu odbywać się będzie na dwóch poziomach: - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Szczecinie – koordynacja prac związanych z monitoringiem i ewaluacją, - Zespół ds. rozwoju, promocji i upowszechniania ekonomii społecznej w regionie – opiniowanie i wskazywanie zaleceń w zakresie wdrażania. W realizację Planu zaangażowane będą podmioty publiczne i niepubliczne, wśród nich: - samorząd województwa, - samorząd powiatowy, - samorząd gminny, - zachodniopomorscy parlamentarzyści, - ROPS UM WZ, - Wydział Współpracy Społecznej UM WZ, - Wydział Rozwoju Regionalnego UM WZ, - Wojewódzki Urząd Pracy, - Powiatowe urzędy pracy, - Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej, - Centrum Ekonomii Społecznej w Kamionce k/Nidzicy, - organizacje pozarządowe, - Północna Izba Gospodarcza w Szczecinie, - Zachodniopomorska Izba Rzemiosła i Przedsiębiorczości, Izba Rzemieślnicza w Szczecinie, - Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, - Zachodniopomorska Agencja Rozwoju Regionalnego, - szkoły i uczelnie wyższe, - Lokalne Grupy Działania, - Ośrodek Doradztwa Rolniczego (ZODR Barzkowice). Ponadto, w strukturach ROPS wyznaczony zostanie pracownik odpowiedzialny za zagadnienia programowania i monitoringu – jego zadaniem będzie organizowanie procesu przygotowania i monitoringu Planu działania.

Województwo	Podmioty odpowiedzialne za zarządzanie i koordynację działań na rzecz ekonomii społecznej w poszczególnych województwach
	Priorytet I Promocja i upowszechnianie idei przedsiębiorczości społecznej realizowane będzie przez: OWES, CES, PES, WUP, ROPS, NGO, LGD, ZODR Barzkowice, izbę gospodarczą, cechy rzemiosł, PUP, szkoły wyższe, OPS, kościoły. Priorytet II Zwiększenie udziału podmiotów przedsiębiorczości społecznej w gospodarce regionu realizowane będzie przez: JST, LGD, WUP, zachodniopomorscy parlamentarzyści, PARP, ZARR, organizacje przedsiębiorców i pracodawców, WWS UM, OWES. Priorytet III Budowanie partnerstwa i systemu dialogu społecznego na rzecz przedsiębiorczości społecznej realizowany będzie przez: JST, NGO, LGD, OWES, lokalnych przedsiębiorców, ROPS, WUP, izby gospodarcze, cechy rzemiosł, kościoły, CES Kamionka, zarząd województwa. Działania powyższych podmiotów mają zróżnicowane znaczenie dla powodzenia polityki rozwoju ekonomii społecznej w regionie. Przy Marszałku Województwa Zachodniopomorskiego zostanie powołany Zespół ds. rozwoju, promocji i upowszechnienia ekonomii społecznej w regionie. Zespołem kierować będzie Marszałek, bądź upoważniony członek Zarządu Województwa. W skład wejdą niezależni eksperci, przedstawiciele samorządu województwa i jednostek organizacyjnych (w tym ROPS i WUP) oraz reprezentanci podmiotów ekonomii społecznej działających na obszarze województwa, samorządów lokalnych oraz środowisk akademickich. Spotkania Zespołu będą miały charakter cykliczny i sformalizowany, odbywać się będą co najmniej 2 razy w roku. Do zadań Zespołu należeć będzie: – opiniowanie corocznych raportów z realizacji Planu, w tym ocena stanu rozwoju ekonomii społecznej w województwie zachodniopomorskim; – przekazywanie zaleceń i wskazówek w zakresie wdrażania Planu; – inicjowanie i wspieranie współpracy pomiędzy jednostkami sektora publicznego, prywatnego, organizacjami pozarządowymi i ośrodkami badawczymi na rzecz promocji i rozwoju ekonomii społecznej; – wypracowywanie i proponowanie nowych rozwiązań w zakresie wdrażania ekonomii społecznej; – przygotowywanie wytycznych do ewaluacji i aktualizacji Planu; – bieżąca współpraca z ROPS oraz z pozostałymi podmiotami uczestniczącymi we wdrażaniu Planu, której celem będzie rozwój, promocja i upowszechnianie ekonomii społecznej w regionie. Ponadto, zostanie stworzona grupa dyskusyjna w ramach Zachodniopomorskiego Forum Integracji Społecznej, powołanie przy Marszałku Województwa Zachodniopomorskiego zespołu monitorującego rozwój ekonomii społecznej w regionie oraz stworzenie portalu internetowego dot. ekonomii społecznej w regionie.

Za zarządzanie i koordynację wdrażania Programu na szczeblu regionalnym odpowiadać będą, w imieniu samorządu województwa, **regionalne ośrodki polityki społecznej** (ośrodki/centra polityki społecznej), ośrodki wsparcia ekonomii społecznej oraz same podmioty ekonomii społecznej, przy współpracy z regionalnymi organizacjami ekonomii społecznej, instytucjami rynku pracy, wojewódzkim i powiatowymi urzędami pracy. Ponadto, stosunkowo dużą rolę nakłada się na ośrodki wsparcia ekonomii społecznej, których działania mają mieć znaczenie dla powodzenia polityki rozwoju ekonomii społecznej w regionie.

W zapisach KPRES dano regionom możliwość powołania regionalnych komitetów rozwoju ekonomii społecznej, do zadań których należałaby koordynacja działań województwa w zakresie ekonomii społecznej. W skład RKRES wchodzi w jednej/trzeciej przedstawiciele: samorządu województw, samorządów lokalnych oraz ekonomii społecznej. Niemniej jednak, **powołanie takiej formy reprezentacji pojawiło się tylko w jednym z województw** (tj. plan powołania Regionalnego Komitetu ds. ekonomii społecznej pojawia się w województwie wielkopolskim). W planach pozostałych województw takie plany się nie pojawiają.

2.5. Podsumowanie

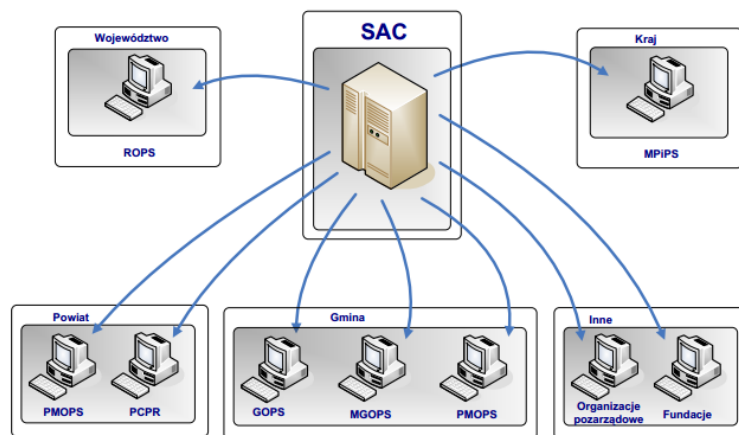
Bazując na wynikach przeprowadzonej analizy, można stwierdzić, iż **podstawowe kierunki rozwoju ekonomii społecznej, zaprojektowane na poziomie centralnym i regionalnym, są do siebie zbliżone**. Na obydwu poziomach upatruje się w ekonomii społecznej szansy na realizację celów rozwojowych kraju/regionów (takich jak wzrost zatrudnienia czy wzmocnienie kapitału społecznego). Nie zawsze jednak w programach wojewódzkich zaplanowano do realizacji wszystkie działania, które zostały zdefiniowane w projekcie KPRES. Czasami też, w przypadku występującej spójności planowanych działań (np. powoływania funduszy pożyczkowych i poręczeniowych czy certyfikacji OWES) nie jest do końca jasne, w jaki sposób regiony zamierzają je realizować i finansować. Regionalne plany wymagają więc większego dostosowania do Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej w zakresie projektowanej interwencji. Ważną kwestią, przy dostosowywaniu celów i kierunków działań pomiędzy poziomem krajowym a regionalnym, jest także stosowanie tego samego sposobu rozumienia „podmiotu ekonomii społecznej” i „przedsiębiorstwa społecznego”, ale i konsekwentne przekładanie go na cele i działania. Aktualizacje planów pod kątem KPRES powinny być jednak poprzedzone serią wspólnych spotkań twórców KPRES z przedstawicielami zespołów odpowiedzialnych za prace nad regionalnymi planami, tak aby wyjaśnić wszystkie wątpliwości i zapoznać przedstawicieli regionów z najważniejszymi punktami KPRES. Dodatkowo rekomendujemy, aby po dokonaniu aktualizacji regionalnych planów, przeprowadzić ewaluację ex-ante każdego z dokumentów, co powinno zmaksymalizować spójność pomiędzy planami a KPRES. Ważne jest jednak, aby ewaluacja prowadzona była wg takiej samej metodyki. Można więc rozważyć zlecenie jednemu podmiotowi realizacji 16 ewaluacji ex-ante, bądź opracować obowiązującą dla wszystkich metodykę badania.

III. Propozycja systemu monitoringu i wskaźników dla Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej

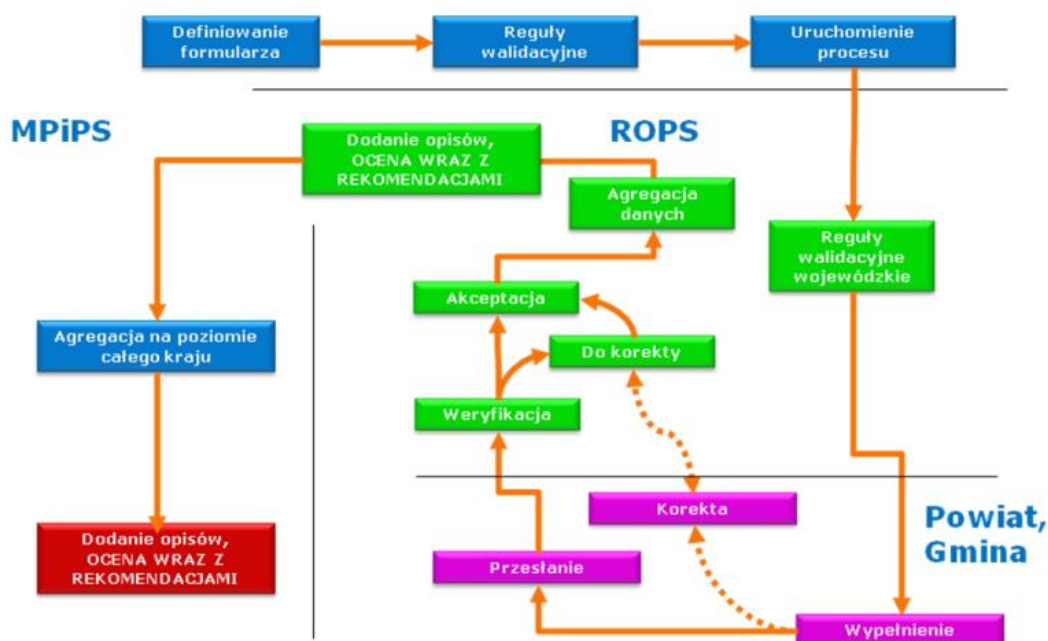
Do monitorowania realizacji KPRES proponujemy wykorzystanie narzędzia jakie zostało wprowadzone poprzez nowelizację ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362, z późn. zm). Wprowadzony wówczas obowiązek przygotowywania przez gminy, powiaty i samorząd województwa oceny zasobów pomocy społecznej, która to jest potem przedstawiana ich radom, a także wyposażenie gmin w narzędzie informatyczne w postaci bazodanowej **Statystycznej Aplikacji Centralnej** (SAC) pozwala na łatwe gromadzenie danych. Obecnie zakres zbieranych danych bardziej staje się już podstawą do prowadzenia polityki społecznej niż tylko oceną zasobów pomocy społecznej. SAC zarówno pozwala na samodzielne gromadzenie danych, a także ich zasysanie z różnych systemów informatycznych. W związku z tym zasadnym wydaje się uzupełnienie obowiązku nałożonego na poszczególne jednostki o zbieranie danych dotyczących ekonomii społecznej i coroczne przedstawienie w ramach raportu prezentowanego radom (gmin, powiatu i sejmiku). Pozwoli to zwiększyć zarówno wiedzę nt. ekonomii społecznej wśród podmiotów przygotowujących sprawozdania, jak i wśród radnych i innych decydentów je przyjmujących. Rozwiązanie to nie wymaga również tworzenia dodatkowych narzędzi, szkolenia dodatkowego personelu, które będzie je wykorzystywał, a jedynie poszerzenia funkcjonalności obecnie stosowanego narzędzia. Schemat funkcjonowania SAC prezentują ryciny 1 i 2.

Rysunek 1. Schemat funkcjonowania SAC

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej analiza możliwości wdrożenia narzędzia realizującego ocenę zasobów pomocy społecznej w gminach i powiatach; Instytut Rozwoju Służb Społecznych, http://irss.pl/wp-content/uploads/2012/01/Ocena_zasobow_pomocy_spoecznej_w_powiecie.pdf dostęp 2013-06-27.

Rysunek 2. Schemat funkcjonowania SAC

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej analiza możliwości wdrożenia narzędzia realizującego ocenę zasobów pomocy społecznej w gminach i powiatach; Instytut Rozwoju Służb Społecznych, http://irss.pl/wp-content/uploads/2012/01/Ocena_zasobow_pomocy_spoecznej_w_powiecie.pdf dostęp 2013-06-27

Monitoring i ewaluacja należą do kluczowych obszarów realizacji KPRES, pozwalających na właściwą ocenę stanu realizacji programu, bieżące oraz strategiczne, elastyczne zarządzanie zaplanowanymi działaniami, a także reagowanie na zachodzące zmiany zarówno na lokalnych rynkach pracy jak i w ich szerszym otoczeniu.

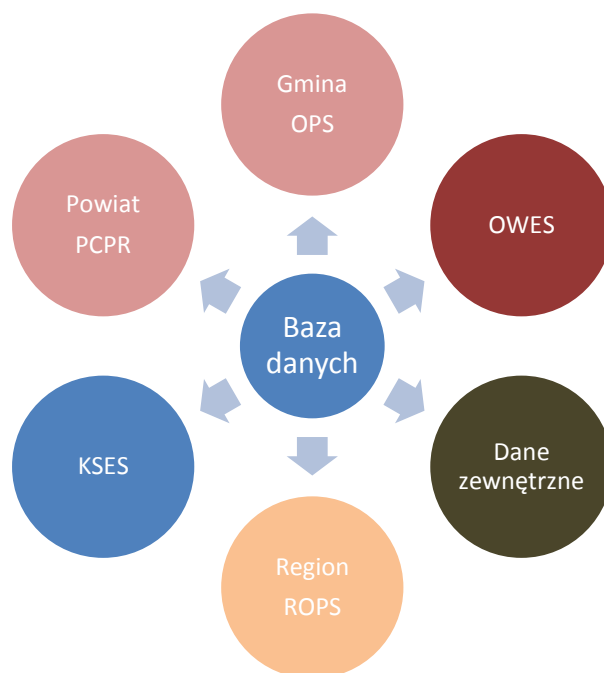
Proponowany system monitorowania rozwoju przedsiębiorczości społecznej opiera się na następujących założeniach:

- standaryzacji danych i narzędzi;
- publicznej prezentacji danych;
- uzupełnianiu i wykorzystywaniu dostępnych danych;
- agregowalności, dezagregacji, porównywalności danych każdym poziomem.

System ma układ pionowy, tzn. dane podstawowe z działalności OWES-ów, a także gmin i powiatów są gromadzone i wstępnie agregowane na poziomie regionu, a następnie ostatecznie agregowane na poziomie kraju. Pozostałe dane dotyczące rozwoju ekonomii społecznej są gromadzone na poziomie regionów lub krajowym i następnie przekazywane do regionów lub do KSES-u. Krajowy Sekretariat Ekonomii Społecznej opracuje narzędzie bazodanowe pozwalające na gromadzenie, transfer danych i ich udostępnianie, a także prowadzenie podstawowej analizy zarówno na poziomie kraju, jak i regionów oraz poszczególnych OWES-ów. Proponujemy wykorzystanie narzędzia jakim jest „Ocena zasobów” do zbierania i analizowania danych związanych z ekonomią społeczną. Wymagać to będzie uzupełnienia tego narzędzia o dział dotyczący ekonomii społecznej oraz udostępnienia możliwości wprowadzania danych dla OWES-ów. Za rozwiązaniem tym przemawia z informatyzowanie tego narzędzia, a także wyposażenie w narzędzia analityczne, powszechność jego użytkowania przez służby społeczne z poziomu gminy i powiatu, a także nałożenie na regionalne ośrodki polityki społecznej obowiązku koordynacji zbierania danych. Co ważne, dane o przedsiębiorczości społecznej i ekonomii społecznej uzupełnią wtedy coroczne raporty generowane na poziomie gmin i powiatów,

a także zwiększą stopień kooperacji pomiędzy gminami a OWES w zakresie wymiany danych /informacji.

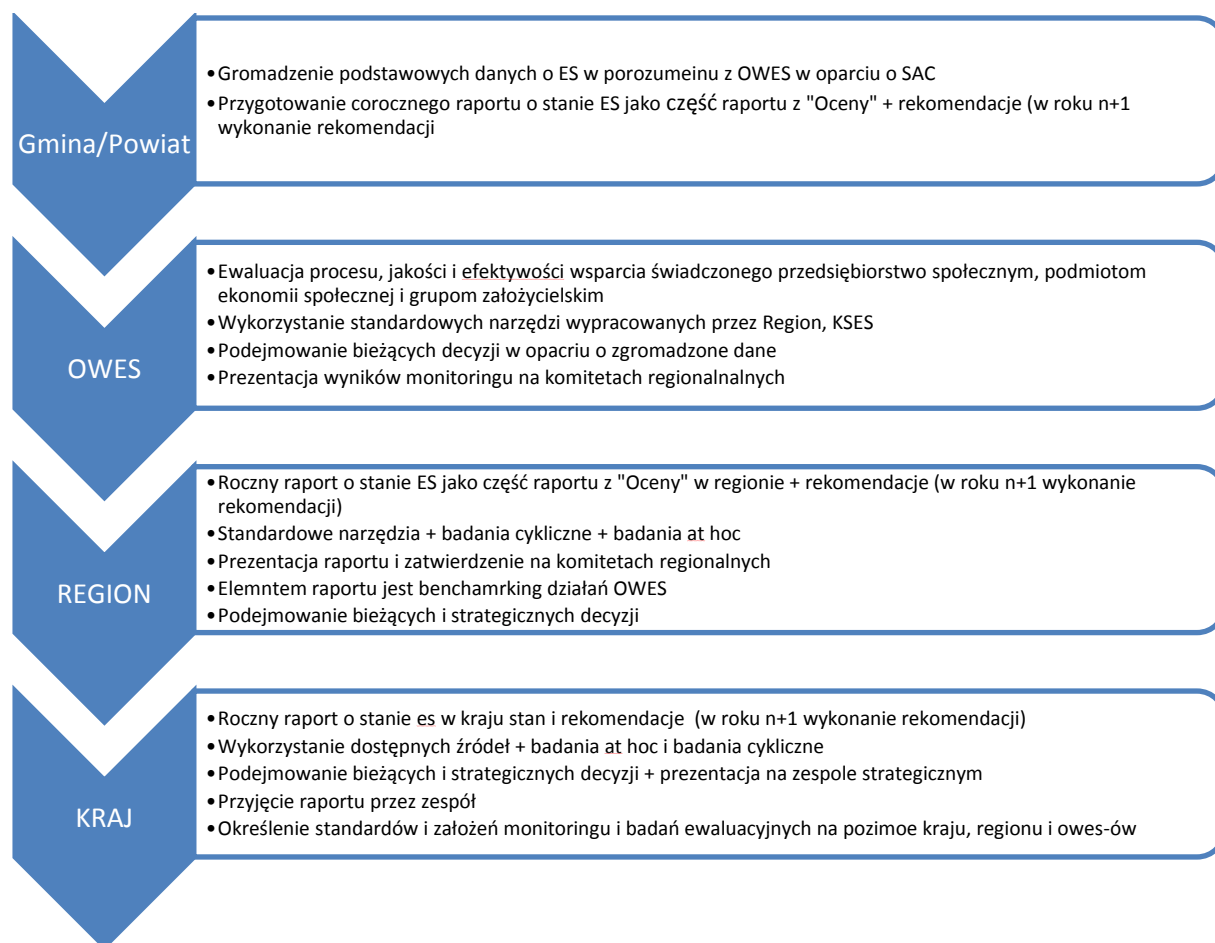
Rysunek 3. SAC i podmioty współpracujące z systemem bazodanowym

Źródło: opracowanie własne CRSG

Corocznie z monitorowania powstaje na poziomie gmin, powiatów, OWES, regionów oraz kraju raport o stanie ekonomii społecznej będący częścią Oceny. Na poziomie krajowym KSES dba o standaryzację podstawowych narzędzi używanych przez regiony – ma to zapewnić porównywalność danych, jak i możliwość ich agregacji i dezagregacji. KSES prowadzi również repozytorium przykładowych narzędzi, które mogą być pomocne regionom w prowadzeniu dodatkowych badań i analiz, a także szkolenia i doradztwo dla regionów i OWES-ów w zakresie monitoringu i ewaluacji przedsiębiorczości społecznej (zadania te mogą być powierzone lub zlecone innym podmiotom).

Rysunek 4. Monitorowanie działań podejmowanych na rzecz ES na różnych poziomach

Poziom krajowy

Na poziomie krajowym za monitorowanie działań odpowiadać będzie Krajowy Sekretariat Ekonomii Społecznej (samodzielnie lub w ramach zlecenia lub powierzenia zadania). Zadanie to polegać będzie na koordynacji działań monitoringowych i ewaluacyjnych, a także uzupełnieniu badań prowadzonych przez MPiPS i GUS o aspekt ekonomii społecznej oraz inne jednostki.

Krajowy Sekretariat sporządzać będzie coroczny raport o stanie przedsiębiorczości społecznej w Polsce. W skład raportu wejdzie część analityczna, obejmująca dane wtórne oraz dane jakościowe przekazane przez regiony i ośrodki wsparcia ekonomii społecznej. Raport będzie powstawał również w oparciu o badania własne.

Raport będzie równocześnie sprawozdaniem z realizacji Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej. Dokument ten będzie przyjmowany i prezentowany przez Krajowy Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej. Elementem opracowania będą rekomendacje zmian w zakresie funkcjonowania przedsiębiorczości społecznej i jej otoczenia – raport za kolejny rok będzie zawierał informacje o stopniu wdrożeniu tych rekomendacji. Raport będzie zawierał również część benchmarkingową, dotyczącą działań podejmowanych przez regiony. Raport po przyjęciu przez KKRES będzie prezentowany na stronie internetowej Sekretariatu.

W skład raportu wchodzić będzie:

- opis ogólnej sytuacji przedsiębiorczości społecznej w Polsce;
- dane dotyczące rozwoju przedsiębiorczości społecznej w kraju na podstawie wskaźników Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej
- dane na temat stanu realizacji regionalnych planów na rzecz ES;

- dane dotyczące działalności infrastruktury wsparcia;
- porównanie benchmarkingowe działalności regionów i wdrażania programów w kraju;
- ocena trwałości funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych;
- rekomendacje w zakresie rozwoju ekonomii społecznej;
- sprawozdanie ze sposobu wdrożenia rekomendacji z roku poprzedniego;
- sprawozdanie z działań Krajowego Komitetu ds. Rozwoju Ekonomii Społecznej.

Dodatkowo rekomenduje się prowadzenie przez KSES własnych badań:

- kompleksowej ewaluacji śródookresowej (mid term) w zakresie KPRES;
- co dwa lata badanie jakościowe wybranych aspektów działania wśród przedsiębiorstw społecznych i podmiotów ekonomii społecznej;
- co dwa lata badanie jakościowe i efektywnościowe infrastruktury wsparcia (we współpracy z regionami);
- co rok badanie jakości współpracy lub stworzenie opartego o jasny wskaźnik rankingu współpracy pomiędzy samorządem a sektorem ekonomii społecznej (w oparciu o dotychczasowe narzędzia autoewaluacji samorządu lokalnego oraz zewnętrzne badania jakościowe).

Badania te mogą być uzupełnione o badanie wizerunku ekonomii społecznej, percepcji i jakości współpracy na poziomie lokalnym, stosowania CSR we wspieraniu rozwoju przedsiębiorstw społecznych, szybkości rejestracji przedsiębiorstwa społecznego czy barier formalno-administracyjnych utrudniających funkcjonowanie przedsiębiorstw społecznych etc.

Zadania te mogą być zlecone, powierzone w całości lub części lub samodzielnie wykonywane przez MPiPS. W ramach wspomnianych działań powinna być również prowadzona hurtownia danych surowych dostępna dla regionów i umożliwiająca im przeprowadzanie własnych analiz regionalnych i lokalnych.

Poziom regionalny

Za monitorowanie rozwoju przedsiębiorczości społecznej na poziomie regionu odpowiada urząd marszałkowski poprzez ROPS lub jednostkę zewnętrzną, której to zadanie zostało powierzone/zlecone.

Region odpowiada za zbieranie danych na poziomie regionalnym według standardów określonych przez KSES – zarówno w zakresie monitorowania polityki, planów działania (minimalne założenia), jak i monitorowania oraz ewaluowania działalności podmiotów realizujących usługi na rzecz ekonomii społecznej. Region odpowiada również za jakość i agregację danych dostarczanych przez gminy i powiaty. Region odpowiada również za zewnętrzną ewaluację podmiotów realizujących usługi na rzecz ekonomii społecznej; ewaluacja ta w szczególności powinna być ukierunkowana na efektywność i jakość procesu wsparcia.

Region sporządza roczny raport, będący częścią raportu z „Oceny”, ze stanu ekonomii społecznej na swoim obszarze, który powinien zawierać:

- opis ogólnej sytuacji przedsiębiorczości społecznej w regionie;
- dane dotyczące rozwoju przedsiębiorczości społecznej w regionie na podstawie wskaźników regionalnego programu rozwoju ekonomii społecznej oraz KPRES;
- dane na temat stanu realizacji regionalnych programów rozwoju ekonomii społecznej;
- porównanie benchmarkingowe działalności infrastruktury wsparcia (w całym regionie);
- ocenę trwałości funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych;
- rekomendacje w zakresie rozwoju ekonomii społecznej;
- sprawozdanie ze sposobu wdrożenia rekomendacji z roku poprzedniego.

Rekomenduje się uzupełnienie raportu o bazę danych przedsiębiorstw społecznych wraz ze wskazaniem obszarów ich działalności.

Raport jest przyjmowany przez zespół zajmujący się monitorowaniem wdrażania regionalnego programu rozwoju ekonomii społecznej a po jego przyjęciu jest upubliczniany na stronach internetowych regionu i ROPS-u oraz KSES.

Region odpowiada również za monitoring realizowanych na jego terenie projektów .

Poziom podmiotów realizujących usługi na rzecz ekonomii społecznej

Podmiot prowadzi monitoring prowadzonej przez siebie działalności w oparciu o wypracowane przez Region i KSES standaryzowane narzędzia. Narzędzia te powinny być uzupełnione o wdrożenie przez te podmioty narzędzi autoewaluacji. Ewaluację działania podmiotów prowadzić będzie region. Z działań monitoringowych OWES sporządza raport który jest umieszczany na stronie internetowej podmiotu. Raport powinien zawierać:

- opis ogólnej sytuacji przedsiębiorczości społecznej na terenie działania podmiotu realizującego usługi;
- dane dotyczące rozwoju przedsiębiorczości społecznej na terenie działania podmiotu realizującego usługi;
- dane na temat stanu realizacji projektu w ramach którego działa podmiot realizujący usługi;
- opis innych działań podejmowanych przez podmiot realizującego usługi, w tym współpracy z partnerami społecznymi i wyników autoewaluacji.

Poziom gminy/powiatu

JST prowadzą monitoring działań w oparciu narzędzie „Ocena” i system SAC w oparciu o zasoby OPS i PCPR. Dane muszą być zbierane w porozumieniu z OWES działającymi na terenie poszczególnych gmin i powiatów.

3.1. Zestaw wskaźników monitoringowych dla Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej

3.1.1. Wskaźniki horyzontalne

Wskaźniki horyzontalne
Udział w wytworzeniu PKB przez PS
Liczba miejsc pracy w PS do liczby miejsc pracy ogółem
Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym zatrudnionych w PS do liczby zatrudnionych ogółem w PS
Rozpoznawalność tematyki ES wśród Polaków
Rozpoznawalność PS wśród Polaków
Udział PES w wartości usług publicznych realizowanych na zlecenie samorządu terytorialnego

3.1.2. Wskaźniki dla poszczególnych priorytetów

Priorytet I. Ekonomia społeczna na społecznie odpowiedzialnym terytorium

Działanie	Wskaźnik	Źródło danych	Rezultat	Wartość docelowa / roczna	Uwagi
Działanie I.1	Liczba/odsetek gmin które wdrożyły nowy system programowania polityki społecznej	Ocena	Wprowadzenie do roku 2016 we wszystkich gminach i powiatach nowego systemu programowania polityki społecznej wraz z systemem konsultacji społecznych	100% gmin	Niezbędne jest zdefiniowanie nowego systemu polityki społecznej
	Liczba/odsetek Powiatów, które wdrożyły nowy system programowania polityki społecznej	Ocena	Wprowadzenie do roku 2016 we wszystkich gminach i powiatach nowego systemu programowania polityki społecznej wraz z systemem konsultacji społecznych	100% gmin	Niezbędne jest zdefiniowanie nowego systemu polityki społecznej
	Liczba wdrożonych publicznych i niepublicznych narzędzi elektronicznych	Analiza desk research	Wdrożenie do roku 2016 narzędzi elektronicznych (Moja Polis i podobne) dostarczających dane porównawcze umożliwiające tworzenie programów polityki społecznej na poziomie gmin i powiatów	2	
	Liczba/odsetek RDPP powołanych w gminach i powiatach	Sprawozdanie MPIPS/O CENA	Stworzenie do roku 2020 w 50% gmin i 30% powiatów rad działalności pożytku publicznego	50% gmin i 30% powiatów	Źródło uchwała o powołaniu RDPP
Działania I.2.	Liczba aktywnych organizacji obywatelskich	Sprawozdanie MPIPS/O CENA	Zwiększenie liczby aktywnych organizacji obywatelskich o 20 tys. w stosunku do roku 2010	20 tys.	
	Liczba JST, które zrealizowały minimum jedną procedurę inicjatywy lokalnej	Sprawozdanie MPIPS/O CENA	Wprowadzenie w 90% JST procedur realizowania inicjatywy lokalnej;	90% JST stosujące inicjatywę lokalną	
	Liczba JST, które wprowadziły możliwość realizacji inicjatywy lokalnej	Sprawozdanie MPIPS/O CENA	Wprowadzenie w 90% JST procedur realizowania inicjatywy lokalnej	90% JST stosujące inicjatywę lokalną	
	Liczba inicjatyw lokalnych realizowanych	Sprawozdanie MPIPS/O	Zwiększenie liczby inicjatyw lokalnych do co najmniej 1000	1000 inicjatyw lokalnych	Jeżeli zakładamy że 90% jst stosuje

	przez JST	CENA	rocznie	rocznie	inicjatywę lokalną to wynik ten powinien wynosić 90% z wszystkich inicjatyw lokalnych
	Liczba/odsetek gmina posiadających szczegółowe określenie trybu i kryteriów oceny realizacji zadania publicznego w ramach IL	Sprawozdanie MPIPS/O CENA	Określony tryb i szczegółowe kryteria oceny wniosków o realizację zadania publicznego w ramach inicjatywy lokalnej w 100% gmin	100%	
	Średni czas niezbędny do rejestracji poszczególnych rodzajów podmiotów	KRS	Maksymalny czas niezbędny do rejestracji organizacji od momentu złożenia kompletnych dokumentów do uzyskania wpisu 7 dni	7 dni	
Działania I.3.	Liczba/odsetek jst, które rozliczają minimum 1 zadanie publiczne na podstawie rezultatów.	Ocena/sprawozdanie MPIPS	Wprowadzenie w 30% JST rozliczanie realizacji zadań na podstawie rezultatów	30% jst	Minimum 1 rozliczenie realizacji zadania
	Kwota na zadania publiczne przekazywana przez jst w trybie konkursowym podmiotom ekonomii społecznej	Sprawozdanie MPIPS/O CENA	Zwiększenie realizacji zadań publicznych zleczanych w trybie konkursowym przez jednostki samorządu terytorialnego podmiotom ekonomii społecznej do 5 mld z budżetów jednostek samorządu terytorialnego;	5 mld rocznie	
	Odsetek/ liczba zadań zleczanych PES	Sprawozdanie MPIPS/O CENA	Zwiększenie liczby powierzanych zadań publicznych podmiotom ekonomii społecznej do 20% zadań zleczanych w trybie konkursowym	20% zadań	
	Wartość/odsetek zadań zleczanych PES	Sprawozdanie MPIPS/O CENA	Zwiększenie liczby powierzanych zadań publicznych podmiotom ekonomii społecznej do 20% zadań zleczanych w trybie konkursowym	20% zadań	
	Liczba osób zatrudnionych w PES nie będących PS	Sprawozdanie MPIPS/O CENA	Zwiększenie zatrudnienia w podmiotach ekonomii społecznej nie będących przedsiębiorstwami	40 tys.	W przeliczeniu na pełne etaty, bez względu na formę zatrudnienia

			o 40 tys. osób w stosunku do 2010		
Działania I.4.	Liczba nowopowstałych miejsc pracy w PS	Sprawozdanie do Izby PS	Stworzenie i trwałe utrzymanie nowych 35 tys. miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych ¹ działających w sferze użyteczności publicznej	35 tys.	
	Odsetek nowopowstałych miejsc pracy utrzymanych dłużej niż rok	Sprawozdanie do Izby	Stworzenie i trwałe utrzymanie nowych 35 tys. miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych ² działających w sferze użyteczności publicznej	Minimum 90%	
	Liczba zatrudnionych w PS (z podziałem na rodzaj wykluczenia)	Sprawozdanie do Izby	Stworzenie i trwałe utrzymanie nowych 35 tys. miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych ³ działających w sferze użyteczności publicznej;	35 tys. miejsc pracy	W przeliczeniu na pełne etaty
	Wykorzystanie minimum 1 instrumentu z obszaru ekonomii społecznej w obszarze działań PUP i PCPR (w rozbiciu na poszczególne instytucje)	monitoring	Problematyka ekonomii społecznej włączona do działań wszystkich urzędów pracy i ośrodków pomocy społecznej i do rozwoju gospodarczego	100 %	

Priorytet II. Działania regulacyjne w zakresie ekonomii społecznej

Działanie	Wskaźnik	Źródło danych	Rezultat	Wartość docelowa / roczna	Uwagi
Działania II.1.	Liczba przyjętych ustaw o PS	Dziennik Ustaw	Uregulowany status prawny przedsiębiorstwa społecznego	1	
	Liczba opracowanych systemów monitorowania działania PS	KSES	Wypracowany przez KSES system monitorowania efektów uregulowania statusu przedsiębiorstwa społecznego	1 system	
	Liczba raportów z monitoringu przepisów dotyczących PS	KSES	Wdrożony przez KSES system monitorowania efektów uregulowania statusu przedsiębiorstwa	1 rocznie/ 7 ogółem	

¹ Rezultat wspólny z działaniem w Priorytecie III.

² Rezultat wspólny z działaniem w Priorytecie III.

³ Rezultat wspólny z działaniem w Priorytecie III.

Działanie	Wskaźnik	Źródło danych	Rezultat	Wartość docelowa / roczna	Uwagi
			społecznego		
	Liczba metodologii funkcjonowania systemu	KSES	Opracowany system monitorowania przepisów dotyczących zatrudniania osób niepełnosprawnych oraz spółdzielni socjalnych	1 system	
	Liczba raportów z monitoringu przepisów dotyczących zatrudniania osób niepełnosprawnych oraz spółdzielni socjalnych	KSES	Wdrożony przez KSES system monitorowania przepisów dotyczących zatrudniania osób niepełnosprawnych oraz spółdzielni socjalnych	Liczba 1 rocznie/7 przez 7 lat	
Działania II.2.	Zmiana w Ustawie PZP		Wdrożenie w przepisach o zamówieniach publicznych w terminie dziewięciu miesięcy od ich przyjęcia zmian prawnych wynikających z dyrektywy w sprawie zamówień publicznych	1	
	Odsetek przeszkolonych pracowników RIO odpowiedzialnych za zamówienia publiczne	Sprawozdania z działania RIO	przeszkolenie do 2020 pracowników Regionalnych Izb Obrachunkowych odpowiedzialnych za kontrole w jednostkach samorządu terytorialnego oraz 100% pracowników jednostek samorządu terytorialnego odpowiedzialnych za zamówienia publiczne	100%	
	Odsetek społecznych zamówień publicznych w stosunku do zamówień publicznych ogółem	Sprawozdanie UZP	Osiągnięcie w 2020 roku 15% poziomu „społecznych” zamówień publicznych na szczęblu krajowym mierzonego w oparciu o metodologię UZP	15%	
	Liczba/odsetek jst stosujących klauzulę społeczną	Ocena/sprawozdanie dla UZP	Stosowanie klauzul społecznych w zamówieniach publicznych lub/i zamówień zastrzeżonych przez co najmniej 30% jednostek samorządu terytorialnego w 2020 roku	30%	
	Liczba/odsetek jst stosujących zamówienia zastrzeżone				
	Wartość zamówień publicznych				

Działanie	Wskaźnik	Źródło danych	Rezultat	Wartość docelowa / roczna	Uwagi
	w których zastosowano klauzule społeczne Wartość zamówień publicznych w których zastosowano zamówienia zastrzeżone				
	Liczba baz danych	UZP	Działająca baza danych SIWZ	1	

Priorytet III. System wsparcia ekonomii społecznej

Działanie	Wskaźnik	Źródło danych	Rezultat	Wartość docelowa / roczna	Uwagi
Działania III.1.	Liczba miejsc pracy powstałych w PS w wyniku udzielonych dotacji	Sprawozdanie do Izby PS Sprawozdanie z działania OWES	Powstanie 50 tys. miejsc pracy w PS w wyniku udzielonych dotacji	50 tys. miejsc pracy	
	Liczba/odsetek miejsc pracy powstałych w PS w wyniku udzielonych dotacji a utrzymanych dłużej niż rok	Sprawozdanie do Izby PS Sprawozdanie z działania OWES	Powstanie 50 tys. miejsc pracy w PS w wyniku udzielonych dotacji	90%	
	Liczba miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem powstałych w PS w wyniku udzielonych dotacji	Sprawozdanie do Izby PS Sprawozdanie z działania OWES	Powstanie 50 tys. miejsc pracy w PS w wyniku udzielonych dotacji	50% ogółem stworzonych miejsc pracy	
Działania III.2.	Liczba regionalnych funduszy pożyczkowych	BGK/ROPS/RPO	Wyłonienie 16 funduszy pożyczkowych oraz funduszy poręczeniowych obejmujących wszystkie województwa	16	
	Liczba regionalnych	BGK/ROPS/RPO	Wyłonienie 16 funduszy pożyczkowych oraz	16	

Działanie	Wskaźnik	Źródło danych	Rezultat	Wartość docelowa / roczna	Uwagi
	funduszy poręczeniowych		funduszy doręczeniowych obejmujących wszystkie województwa;		
	Liczba PS powstałych w ramach venture Capital	Operatorzy VC, sprawozdanie do Izby PS	200 przedsiębiorstw społecznych powstałych w ramach instrumentu socjal venture capital	200	
	Liczba firm powstałych w ramach VC działających dłużej niż rok	Operatorzy VC, sprawozdanie do Izby PS	200 przedsiębiorstw społecznych powstałych w ramach instrumentu socjal venture capital	180	
	Liczba/wartość udzielonych pożyczek	Sprawozdanie z działania funduszy	300 projektów realizowanych przy wsparciu przedsiębiorstw społecznych pożyczkami podporządkowanymi		
	Liczba/wartość/odsetek pożyczek zagrożonych	Sprawozdanie z działania funduszy	300 projektów realizowanych przy wsparciu przedsiębiorstw społecznych pożyczkami podporządkowanymi		
	Liczba/wartość/odsetek pożyczek zwróconych	Sprawozdanie z działania funduszy	300 projektów realizowanych przy wsparciu przedsiębiorstw społecznych pożyczkami podporządkowanymi		
	Liczba/wartość udzielonych pożyczek	Sprawozdanie z działania funduszy	wsparcie 2000 przedsiębiorstw społecznych i podmiotów ekonomii społecznej pożyczkami krótkoterminowymi		
	Liczba/wartość/odsetek pożyczek zagrożonych	Sprawozdanie z działania funduszy	wsparcie 2000 przedsiębiorstw społecznych i podmiotów ekonomii społecznej pożyczkami krótkoterminowymi		
	Liczba/wartość/odsetek pożyczek zwróconych	Sprawozdanie z działania funduszy	wsparcie 2000 przedsiębiorstw społecznych i podmiotów ekonomii społecznej pożyczkami krótkoterminowymi		
	Liczba/wartość udzielonych	Sprawozdanie z	wsparcie 800 przedsiębiorstw		

Działanie	Wskaźnik	Źródło danych	Rezultat	Wartość docelowa / roczna	Uwagi
	pożyczek	działania funduszy	społecznych pożyczkami długoterminowymi		
	Liczba/wartość/odsetek pożyczek zagrożonych	Sprawozdanie z działania funduszy	wsparcie 800 przedsiębiorstw społecznych pożyczkami długoterminowymi		
	Liczba/wartość/odsetek pożyczek zwróconych	Sprawozdanie z działania funduszy	wsparcie 800 przedsiębiorstw społecznych pożyczkami długoterminowymi		
	Liczba/wartość udzielonych poręczeń	Sprawozdanie z działania funduszy			
Działania III.3.	Liczba wypracowanych koncepcji projektów systemowych w ramach RPO	RPO/RO PS	Wypracowana każdym województwie do 2014 koncepcja sieci usług ekonomii społecznej finansowanych z Regionalnego Programu Operacyjnego	16	
	Liczba sieci obejmujących swym zasięgiem cały region.	RPO/RO PS	Stworzenie do 2015 w każdym województwie sieci usług wsparcia ekonomii społecznej posiadających akredytację ministra pracy i polityki społecznej	16	
	Liczba akredytowanych OWES-ów	Operator systemu certyfikacji	W każdym regionie działają certyfikowane OWES-y w liczbie zgodnej z założeniami regionalnych planów		
	Liczba partnerstw w których zaangażowany jest OWES	Sprawozdanie z działania OWES	Każdy OWES jest zaangażowany w minimum jedno powiatowe partnerstwo	379	I obszar
	Liczba projektów wygenerowanych w ramach animowanych przez OWES Partnerstw	Sprawozdanie z działania OWES	Każde partnerstwo generuje na poziomie powiatu minimum 1 projekt	379	I obszar
	Liczba nowych podmiotów PES założonych w wyniku działalności OWES	Sprawozdanie z działania OWES	Minimum dwa PES w każdym powiecie w którym działa OWES	758	II obszar
	Liczba NGO działających dłużej niż rok,	Sprawozdanie z działania	Minimum jedno ekonomizowane NGO w każdym powiecie w	379	II obszar

Działanie	Wskaźnik	Źródło danych	Rezultat	Wartość docelowa / roczna	Uwagi
	które w wyniku działania OWES zaczęły prowadzić działalność gospodarczą	OWES	którym działa OWES		
	Liczba PS założonych w wyniku działalności OWES	Sprawozdanie z działania OWES	Minimum dwa PS w każdym powiecie w którym działa OWES	758	II obszar
	Liczba miejsc pracy stworzona w wyniku działalności OWES	Sprawozdanie z działania OWES	W wyniku działalności OWES w każdym regionie powstanie minimum 3000 miejsc pracy	3000 w każdym regionie	W przeliczeniu na pełne etaty II obszar
	Odsetek PES, które powstały w wyniku działalności OWES a działają dłużej niż rok	Sprawozdanie z działania OWES	Minimum 70% PES działa dłużej niż rok	70%	II obszar
	Odsetek PS założony w wyniku działania OWES, które po roku czasu posiadają dodatni wynik finansowy	Sprawozdanie z działania OWES	Minimum 70% PES działa dłużej niż rok	70%	II obszar
	Liczba PES, w których wdrożono Program rozwoju	Sprawozdanie z działania OWES	Na terenie każdego z powiatów wdrożono rocznie minimum 4 programy rozwoju PES	1516	III obszar
	Liczba PES w których wdrożono Program restrukturyzacji	Sprawozdanie z działania OWES	Na terenie każdego z powiatów wdrożono rocznie minimum 1 program restrukturyzacji PES	379 rocznie	III obszar
	Liczba działających organizacji Think-tank-owych	KSES	Działają minimum 4 organizacje o charakterze think-tank-owym	4	
Działania III.4.	Liczba/odsetek klastrów których członkiem jest minimum 1 przedsiębiorstwo społeczne	ROPS	70% dotychczasowych klastrów posiada wśród swoich członków minimum 1 przedsiębiorstwo społeczne	119	Przy założeniu istnienia ok 170 klastrów w Polsce
	Liczba klastrów dedykowanych podmiotom ekonomii społecznej	ROPS	Powstanie 3 klastrów z wiodącymi PS/PES	3	
	Liczba systemów franczyzowych	KSES/operatorzy franczyzy	Działające minimum 4 systemy franczyzowe zrzeszające minimum	4	

Działanie	Wskaźnik	Źródło danych	Rezultat	Wartość docelowa / roczna	Uwagi
			60 podmiotów		
	Liczba podmiotów zrzeszonych w systemach franczyzowych	KSES/operatorzy franczyzy	Działające minimum 4 systemy franczyzowe zrzeszające minimum 60 podmiotów	60	
	Liczba strategii posiadających instrumenty dla rozwoju PES/PS	RPO/ROPS	Strategie CLLD i ZIT posiadają instrumenty dla rozwoju PES		
	Odsetek doradców przeszkolonych w zakresie ES	MRIRW	100% przeszkolonych doradców ODR i TZD w zakresie ekonomii społecznej	100%	
	Liczba PS współpracujących z uczelniami wyższymi	Sprawozdanie do izby	30% PS współpracuje z uczelniami wyższymi	30%	
	Odsetek PES działających w sieciach partnerskich	Ocena	100% PES działa w sieciach partnerskich	100%	
	Odsetek LGD których członkami jest minimum 1 PES	LGD/ROPS	80 % LGD posiada wśród swoich członków minimum 1 PES	80%	
Działanie III.V	Liczba osób, które ukończyły studia podyplomowe	Sprawozdanie realizatorów studiów		100 osób rocznie	
	Liczb osób, które ukończyły MBA	Sprawozdanie realizatorów studiów		30 osób rocznie	
	Liczba PS poddanych restrukturyzacji	Sprawozdanie z działania OWES	Na terenie każdego z powiatów wdrożono rocznie minimum 1 programy restrukturyzacji PES	379 rocznie	
	Liczba kampanii promujących PS/PES	Sprawozdanie z działania OWES i ROPS	Realizowane są regionalne kampanie promujące PS/PES	16 rocznie	
	Liczba PS biorących udział w targach i misjach zagranicznych	Sprawozdanie z działania PS	Minimum 10% PS bierze udział w misjach i targach zagranicznych	10%	
	Liczba wydarzeń o charakterze targowym w Polsce dedykowanych PS	ROPS/OWES	W każdym regionie odbywa się wydarzenie o charakterze Targowym dedykowane PS	16 rocznie	

Działanie	Wskaźnik	Źródło danych	Rezultat	Wartość docelowa / roczna	Uwagi
	Liczba wdrożonych systemów znaków jakości produktów ES	Sprawozdanie od operatorów w znaków	Działają 3 ogólnopolskie systemy znaków jakości produktów ES	3	
	Liczba otrzymanych znaków jakości produktów ES	Sprawozdanie od operatorów w znaków	W każdym regionie przyznawane są minimum 3 znaki jakości dla produktów ES rocznie	48 rocznie	

Priorytet IV Włączenie ekonomii społecznej do głównego nurtu polityk publicznych na poziomie krajowym i regionalnym

Działanie	Wskaźnik	Źródło danych	Rezultat	Wartość docelowa / roczna	Uwagi
Działania IV.1.	Liczba osób powołanych do KKRES	KSES	Stworzenie do 2014 Krajowego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej		
	Frekwencja podczas spotkań KKRES	KSES	Uczestnictwo członków KKRES na poziomie 90%	90%	
	Liczba spotkań KKRES	KSES	Spotkania KKRES nie rzadziej niż 2 razy do roku	2/2*7	
	Liczba pracowników KS	MPIPS	Stworzenie do 2014 Krajowego Sekretariatu w ramach Departamentu Pożytku Publicznego MPiPS		
	Liczba powołanych podmiotów		Stworzenie do 2014 na zasadach Partnerstwa Publiczno-Prywatnego podmiotu, który przejmie zadania w zakresie akredytacji usług, koordynacji działań w obszarze innowacji i działań doradczych ekonomii społecznej jako instytucja wdrażająca Krajowy Program Operacyjny w zakresie ekonomii społecznej.	1	
	Liczba osób zatrudnionych w podmiocie; - finansowanych ze źródeł publicznych - finansowanych ze źródeł prywatnych	Ewidencja kadrowa		50 50	
Działania IV.2.	Liczba osób zatrudnionych w ramach pionu koordynacji działań ES	ROPS	Stworzenie do 2014 roku w ramach każdego Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej pionu koordynacji działań w obszarze ekonomii społecznej w	32	

Działanie	Wskaźnik	Źródło danych	Rezultat	Wartość docelowa / roczna	Uwagi
			województwie;		
	Kwota środków wydatkowanych w ramach regionalnego programu ES	ROPS	Wdrożenie do realizacji w każdym województwie regionalnych programów ekonomii społecznej		
	Liczba powołanych regionalnych komitetów	ROPS	W każdym regionie działa komitet	16	
	Liczba spotkań regionalnych komitetów	ROPS	Spotkania komitetu odbywają się nie rzadziej niż dwa razy do roku	32 x 7	
	Frekwencja podczas spotkań regionalnych komitetów	ROPS	W każdym regionie działa komitet	90%	
	Liczba sprawozdań z realizacji regionalnych planów	ROPS	W każdym regionie działa komitet	16*7	
Działania IV.3.	Liczba zarejestrowanych Izb	KRS	stworzenie do 2015 Izby Przedsiębiorców Społecznych;	1	
	Liczba podmiotów będących członkami izby	Dane Izby	Stworzenie do 2015 Izby Przedsiębiorców Społecznych	379*2	
	Liczba organizacji reprezentatywnych organizacji pracodawców posiadających wśród swoich członków przedstawicieli sektora PS/ES	Sprawozdania z działania organizacji i pracodawców	Każda reprezentatywna organizacja pracodawców posiada wśród swoich członków organizacje reprezentujące interes ekonomii społecznej	5	
	Liczba systemów znaków jakości i certyfikacji	ROPS			To już jest w działaniu III.V Wsparcie rozwoju istniejących przedsiębiorstw w społecznych
	Liczba uzyskanych	Operatorzy znaków jakości			To już jest w działaniu III.V Wsparcie rozwoju istniejących przedsiębiorstw

Działanie	Wskaźnik	Źródło danych	Rezultat	Wartość docelowa / roczna	Uwagi
					w społecznych
	Odsetek PES zrzeszonych w minimum jednej organizacji sieciowej	Sprawozdanie PS/Ocena	Minimum 40% PES przynależy do przynajmniej jednej organizacji sieciowej	40%	OFOP, Izba, związku pracodawców etc
	Liczba OSES	KSES	Co roku organizowane są Ogólnopolskie Spotkania Ekonomii Społecznej	7	Pytanie czy nie robić tego jak OFIP co parę lat
	Liczba uczestników OSES	KSES	Co roku organizowane są Ogólnopolskie Spotkania Ekonomii Społecznej	400 rocznie	
Działania IV.4.	Liczba raportów branżowych GUS w zakresie ES	GUS	Stworzenie do 2015 w ramach GUS jednolitego systemu badania ekonomii społecznej	1	
	Liczba raportów	MPiPS	Przygotowanie trzech dwuletnich raportów o rozwoju ekonomii społecznej	3	
	Liczba raportów regionalnych dotyczących kondycji sektora ES	ROPS	Przygotowanie trzech dwuletnich raportów o rozwoju ekonomii społecznej	16 x 3	

Priorytet V Edukacja dla ekonomii społecznej

Działanie	Wskaźnik	Źródło danych	Rezultat	Wartość docelowa / roczna	Uwagi
Działania V.1.	Liczba przeprowadzonych kampanii społecznych o zasięgu regionalnym	ROPS/KS ES	Stworzenie krajowego i 16 regionalnych systemów budowania pozytywnej marki ekonomii społecznej i jej upowszechniania	16 rocznie	
	Liczba przeprowadzonych kampanii społecznych o zasięgu regionalnym	ROPS/KS ES	Stworzenie krajowego i 16 regionalnych systemów budowania pozytywnej marki ekonomii społecznej i jej upowszechniania	1 rocznie	
	Liczba publikacji zwartych nt. ES	ROPS	Liczba projektów realizowanych w obszarze ekonomii społecznej	2 x 7	
	Liczba wydawanych cyklicznie	ROPS/KS ES	Minimum 2 ogólnopolskie periodyki nt. ES wychodzące nie	2	

Działanie	Wskaźnik	Źródło danych	Rezultat	Wartość docelowa / roczna	Uwagi
	periodyków nt. ES		rzadziej niż w cyklu półrocznym		
	Liczba projektów badawczych w obszarze ekonomii społecznej realizowanych przez osoby rozpoczynające karierę naukową nieposiadające stopnia naukowego doktora (program Preludium)	NCN	Rozwój myśli polskiej ekonomii społecznej w oparciu o zasoby naukowe polskich uczelni	2 programy badawcze rocznie	
	Liczba projektów badawczych w obszarze ekonomii społecznej realizowane przez osoby posiadające minimum stopnień naukowego doktora (programy Maestro, Sonata Bis, Harmonia)	NCN	Rozwój myśli polskiej ekonomii społecznej w oparciu o zasoby naukowe polskich uczelni	2 programy badawcze rocznie	
	Liczba projektów w obszarze ekonomii społecznej realizowanych przez NCBIR	NCBIR	Rozwój myśli polskiej ekonomii społecznej w oparciu o zasoby naukowe polskich uczelni	1 projekt rocznie	
	Liczba realizowanych projektów przez MSZ	MSZ	Upowszechnienie polskiego dorobku ES wśród krajów objętych programem pomocy rozwojowej	3 rocznie	
Działania V.2.	Liczba/Odsetek przeszkolonych członków RPP	Monitorin g działań	Przeszkolenie do 2020 roku 100% członków rad pożytku publicznego, oraz 50% członków komisji polityki społecznej gmin, powiatów i województw w zakresie działań sprzyjających rozwojowi ekonomii społecznej	100% członków	
	Liczba/Odsetek przeszkolonych członków komisji polityki społecznej gmin, powiatów i województw	Monitorin g działań		50% członków	
Działania V.3.	Odsetek zaktualizowanych podręczników	MEN	Wprowadzenie po 2015 r. zagadnień dotyczących przedsiębiorczości społecznej do podstawy programowej	100%	

Działanie	Wskaźnik	Źródło danych	Rezultat	Wartość docelowa / roczna	Uwagi
			przedmiotu <i>podstawy przedsiębiorczości</i> realizowanego na IV etapie edukacyjnym (szkoły ponadgimnazjalne)		
	Liczba edycji studiów podyplomowych	MNiSW	Realizacja w cyklach dwuletnich co najmniej 16 uczelniach studiów podyplomowych w zakresie ekonomii społecznej	16 x 3 edycje	
	Liczba uczestników studiów podyplomowych	MNiSW		16 x 3 x 40	
	Liczba elektronicznych rejestrów spółdzielni uczniowskich	MEN	Zinwentaryzowanie przez Ministerstwo Edukacji Narodowej do 2014 istniejących spółdzielni uczniowskich i stworzenie do 2020 500 nowych spółdzielni	1	
	Liczba nowopowstałych spółdzielni			500	Jeżeli działa 6000 spółdzielni to to jest niewiele w roku szkolnym 2011/2012 było 13777 podstawówek, 7510 gimnazjów, 1872 szkoły zawodowe etc. Może lepiej określić procent szkół w których mają działać spółdzielnie
	Odsetek szkół poszczególnych rodzajów w których działają spółdzielnie uczniowskie		W minimum 25% szkół działa minimum 1 spółdzielnia uczniowska	25%	
	Liczba wspartych projektów z zakresu tworzenia PS „na próbę”		Wsparcie nowych projektów „przedsiębiorstw społecznych na próbę” w 20% Akademickich Inkubatorów Przedsiębiorczości.		
	Liczba wspartych grup młodzieżowych	Na podstawie GUS	stworzenie 16 Regionalnych Funduszy Młodzieżowych, które obejmą wsparciem grupy młodzieżowe z 90% powiatów i 75%		

Działanie	Wskaźnik	Źródło danych	Rezultat	Wartość docelowa / roczna	Uwagi
			gmin w kraju		
	Liczba nowopowstałych Centrów Młodzieżowych	Na podstawie GUS	stworzenie Centrów Młodzieżowych w 16 województwach i 75% powiatów w kraju		
Działanie V.4.	Liczba regionów w których wdrożono kartę	ROPS	Wdrożenie regionalnych kart młodzieżowych w 8 województwach	8	
	Liczba wydanych certyfikatów dla osób poniżej 25 roku życia	Podmiot certyfikujący	objęcie 75000 młodych osób certyfikacją kompetencji uzyskanych w organizacjach pozarządowych	75000	

Załączniki

Załącznik 1. Zestawienie celów i priorytetów regionalnych planów działań

Tabela 13. Zestawienie celów i priorytetów regionalnych planów działań

Województwo	Cele strategiczne/główne	Cele niższego rzędu/priorytety
Dolnośląskie	Zwiększenie roli ekonomii społecznej w rozwoju społeczno-gospodarczym województwa dolnośląskiego w latach 2012-2020	<u>Priorytet 1:</u> Ekonomia społeczna jako element rynku pracy i polityki społecznej <u>Cel główny dla Priorytetu 1:</u> Zwiększenie udziału ES w kształtowaniu oraz realizacji polityki społecznej i rynku pracy w województwie dolnośląskim. <u>Cele szczegółowe:</u> - Zwiększenie liczby osób zatrudnionych w miejscach pracy wygenerowanych przez PES. - Zwiększenie efektywności sieci współpracy podmiotów rynku pracy, pomocy społecznej i ES. - Zwiększenie roli PES w procesie reintegracji społecznej i zawodowej <u>Priorytet 2:</u> Rozwój lokalny a ekonomia społeczna <u>Cel główny dla priorytetu 2:</u> Wzrost roli PES w rozwoju lokalnym województwa dolnośląskiego. - Zwiększenie zaangażowania uczestników rynku lokalnego na rzecz rozwoju ES. - Zwiększenie współpracy międzysektorowej na rzecz ES. - Zwiększenie udziału PES w tworzeniu regionalnych i lokalnych rozwiązań formalnoprawnych. - Zwiększenie konkurencyjności i obrotów dolnośląskich PES. - Zwiększenie wykorzystania walorów lokalnych na rzecz ES. <u>Priorytet 3:</u> Budowanie systemu wsparcia oraz edukacja na rzecz ekonomii społecznej <u>Cel główny dla priorytetu 3:</u> Rozwój systemu wsparcia ES w województwie dolnośląskim. - Zwiększenie efektywności współpracy pomiędzy podmiotami wspierającymi ekonomię społeczną. - Podniesienie wiedzy na temat ES w regionie. - Podniesienie wiedzy i umiejętności z zakresu przedsiębiorczości społecznej wśród kadr IWES oraz PES. - Zapewnienie finansowania i stabilności systemu wsparcia ES. - Budowanie pozytywnego wizerunku ES.
Kujawsko-pomorskie	Zwiększenie udziału ekonomii społecznej w realizacji regionalnych i lokalnych polityk	<u>Priorytet 1</u> Poprawa efektywności i skali działania podmiotów ekonomii społecznej (PES) <u>Cele szczegółowe:</u> Wzrost poziomu wiedzy i umiejętności kadry PES

	publicznych w województwie kujawsko-pomorskim.	Promocja marki i jakości PES Zwiększenie udziału ekonomii społecznej w aktywizacji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym <u>Priorytet 2</u> Stworzenie kompleksowego systemu wspierania ekonomii społecznej w województwie kujawsko-pomorskim <u>Cele szczegółowe:</u> Rozwój infrastrukturalnego systemu wsparcia ekonomii społecznej w województwie Rozwój instytucjonalnego wsparcia ekonomii społecznej w regionie <u>Priorytet 3</u> Współpraca podmiotów ekonomii społecznej z administracją publiczną i innymi podmiotami <u>Cele szczegółowe:</u> Wzmocnienie roli ekonomii społecznej w rozwoju społeczności lokalnych. Rozwój lokalnych partnerstw na rzecz ekonomii społecznej. Rozwój form współpracy i wsparcia PES ze strony samorządów lokalnych i innych partnerów <u>Priorytet 4</u> Wzrost świadomości społecznej wśród mieszkańców regionu na temat ekonomii społecznej <u>Cele szczegółowe:</u> Monitorowanie wpływu ekonomii społecznej na włączenie społecznej Popularyzacja ekonomii społecznej w społeczeństwie regionu Włączanie wiedzy na temat ekonomii społecznej do systemu kształcenia formalnego i nieformalnego
Lubelskie	Lubelskie – miejscem przyjaznym ekonomii społecznej	<u>Cel główny 1:</u> Spójny system instytucji wsparcia ekonomii społecznej w woj. lubelskim <u>Cele szczegółowe:</u> Dostęp do profesjonalnych usług wspierających rozwój podmiotów ekonomii społecznej Funkcjonowanie sieci współpracy ośrodków wsparcia ekonomii społecznej Skuteczny system wsparcia finansowego dla podmiotów ekonomii społecznej <u>Cel główny 2:</u> Wzmocnienie współpracy międzyinstytucjonalnej oraz wspieranie rozwoju porozumień i partnerstw lokalnych na rzecz ekonomii społecznej <u>Cele szczegółowe:</u> Wspieranie procesów zawiązywania partnerstw lokalnych na rzecz rozwoju ekonomii społecznej Integracja sektora ekonomii społecznej i zachęcanie do tworzenia sieci współpracy w postaci porozumień, klastrów, kooperatyw Koordynacja działań w obszarze wspierania rozwoju ekonomii społecznej na poziomie regionalnym i

		lokalnym <u>Cel główny 3</u> Zwiększenie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców społeczności lokalnej w oparciu o zasady i narzędzia ekonomii społecznej oraz wzmocnienie potencjału podmiotów ekonomii społecznej <u>Cele szczegółowe:</u> Włączenie instrumentów ekonomii społecznej do programów aktywizacji społeczno – zawodowej prowadzonej przez ośrodki pomocy społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie i powiatowe urzędy pracy Rozwój kompleksowej oferty aktywizujących usług społecznych w ramach lokalnej sieci wsparcia społecznego Podnoszenie kompetencji kadry zarządzającej i pracowników oraz przyszłych pracowników PES Zwiększenie dostępności i konkurencyjności produktów przedsiębiorczości społecznej <u>Cel główny 4</u> Upowszechnianie ekonomii społecznej w regionie <u>Cele szczegółowe:</u> Promocja ekonomii społecznej w woj. lubelskim Edukacja dla ekonomii społecznej Upowszechnienie rozwiązań włączających instytucje ekonomii społecznej w realizację zadań publicznych Inwentaryzacja zasobów ekonomii społecznej w regionie i rozwijanie nowoczesnych form przedsiębiorczości społecznej
Lubuskie	Wzrost znaczenia ekonomii społecznej dla rozwoju społeczno-gospodarczego województwa lubuskiego	<u>Cel szczegółowy 1:</u> Budowa zintegrowanego systemu wsparcia rozwoju ekonomii społecznej <u>Priorytet I</u> Koordynacja i instytucjonalizacja ekonomii społecznej <u>Priorytet II</u> Infrastruktura wsparcia ekonomii społecznej <u>Cel szczegółowy 2:</u> Zwiększenie świadomości i partycypacji społeczności lokalnych w rozwoju ekonomii społecznej <u>Priorytet III</u> Promocja ekonomii społecznej jako narzędzia zmian społeczno-gospodarczych <u>Priorytet IV</u> Edukacja dla ekonomii społecznej <u>Cel szczegółowy 3:</u> Zwiększenie udziału podmiotów ekonomii społecznej w realizacji regionalnych i lokalnych polityk publicznych w tym usług użyteczności publicznej <u>Priorytet V</u>

		Partnerstwo na rzecz zadań i usług publicznych <u>Cel szczegółowy 4:</u> Wzrost aktywności zawodowej poprzez system integracji i reintegracji zawodowej i społecznej – obejmujące działania adresowane ściśle do młodzieży, w związku z rosnącym brakiem miejsc pracy i tendencjami migracyjnymi oraz do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które nie mają szans na zatrudnienie u przedsiębiorców <u>Priorytet VI</u> Rozwój zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej
Łódzkie	Wzmocnienie pozycji i roli ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej w aktywnej integracji społecznej i zawodowej mieszkańców województwa łódzkiego	<u>Cel szczegółowy 1:</u> Zwiększanie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców społeczności lokalnej w oparciu o zasady i narzędzia ekonomii społecznej <u>Priorytet I:</u> Reintegracja społeczno zawodowa beneficjentów systemu instytucji pomocy i integracji społecznej, instytucji rynku pracy oraz podmiotów ekonomii społecznej <u>Priorytet II:</u> Efektywność ekonomiczna podmiotów ekonomii społecznej <u>Cel szczegółowy 2:</u> Spójny system instytucji wsparcia ekonomii społecznej w województwie łódzkim <u>Priorytet III:</u> Dostęp do profesjonalnych usług wspierających PES <u>Priorytet IV:</u> Stworzenie systemu wsparcia finansowego dla PES <u>Cel szczegółowy 3:</u> Partnerstwo lokalne na rzecz rozwoju ekonomii społecznej i upowszechniania jej idei <u>Priorytet V:</u> Włączenie tematyki ES w politykę rozwoju województwa i stała koordynacja jej rozwoju <u>Priorytet VI:</u> Wzmocnienie współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej, opartej na relacjach partnerskich i współodpowiedzialności za zrównoważony rozwój lokalny <u>Priorytet VII:</u> Rozwój idei ekonomii społecznej
Małopolskie	Funkcjonalne społeczności lokalne, podejmujące inicjatywy w obszarze ES w oparciu o potencjał	<u>Cel szczegółowy 1:</u> Rozwijające się społeczności lokalne w oparciu o inicjatywy ekonomii społecznej <u>Kierunek Interwencji 1:</u> Wspieranie lokalnej samoorganizacji i aktywności obywatelskiej

	mieszkańców, zasoby terytorium i dostępne instrumenty wsparcia	<u>Kierunek Interwencji 2:</u> Kształtowanie postaw przedsiębiorczych w obszarze ekonomii społecznej wśród młodzieży. <u>Kierunek Interwencji 3:</u> Wypracowanie i wdrożenie systemu „poszukiwania” i kształcenia liderów PES. <u>Kierunek Interwencji 4:</u> Wsparcie inicjatyw ekonomii społecznej opartej o marketing terytorialny i produkt lokalny. <u>Kierunek Interwencji 5:</u> Zintegrowanie oferty wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym <u>Cel szczegółowy 2:</u> Dostępny system finansowania podmiotów ekonomii społecznej <u>Kierunek Interwencji 1:</u> Rozwój zwrotnej oferty finansowej dla podmiotów ekonomii społecznej. <u>Kierunek Interwencji 2:</u> Rozwój systemu bezzwrotnego wsparcia finansowego dla PES <u>Cel szczegółowy 3:</u> Stabilna współpraca pomiędzy PES a otoczeniem <u>Kierunek Interwencji 1:</u> Wsparcie współpracy PES ze środowiskiem biznesu i akademickim <u>Kierunek Interwencji 2:</u> Uspołecznianie zadań publicznych. <u>Cel szczegółowy 4:</u> Wysokie kompetencje kadry PES <u>Kierunek Interwencji 1:</u> Dostarczenie kompetencji biznesowych menadżerom PES <u>Kierunek Interwencji 2:</u> Podniesienie dostępu do oferty szkoleń zawodowych dla kadry PES. <u>Cel szczegółowy 5:</u> Stabilna infrastruktura wsparcia ekonomii społecznej <u>Kierunek Interwencji 1:</u> Rozwój oferty usług ośrodków wsparcia ekonomii społecznej <u>Kierunek Interwencji 2:</u> Koordynacja rozwoju ekonomii społecznej w Małopolsce
Mazowieckie	Ekonomia Społeczna jest integralnym elementem	<u>Cel szczegółowy 1:</u> Ekonomia społeczna jest obecna w świadomości mieszkańców Mazowsza i stanowi ważne narzędzie w

	życia społeczno-gospodarczego regionu opartego na zasadach międzysektorowego partnerstwa i świadomości wspólnych celów. Zapewniona jest swoboda realizacji różnorodnych inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej oraz niezbędne i adekwatne wsparcie dla ich prowadzenia.	budowaniu spójności społecznej. <u>Priorytet I</u> Społeczności lokalne, wykorzystując instrumenty ekonomii społecznej, odpowiadają na pojawiające się zmiany i potrzeby/wyzwania społeczne, zwracają się do niszowych, niedostrzeżonych/pomijanych grup, zauważają i wykorzystują swoje potencjały. <u>Priorytet II</u> Mazowsze świadomie i skutecznie wykorzystuje potencjał wynikający ze swojej różnorodności. <u>Priorytet III</u> Mieszkańcy Mazowsza mają świadomość korzyści płynących z ekonomii społecznej; ekonomia społeczna jest rozpoznawalna. <u>Priorytet IV</u> Mieszkańcy umiejętnie korzystają z narzędzi ekonomii społecznej. <u>Priorytet V</u> Ekonomia społeczna jest obecna w politykach regionalnej i lokalnej. <u>Cel szczegółowy 2:</u> Skuteczne i trwałe podmioty ekonomii społecznej na Mazowszu. <u>Priorytet I</u> Podmioty ekonomii społecznej posiadają kompetencje adekwatne do wymagań branży swojej działalności. <u>Priorytet II</u> Przedsiębiorstwa społeczne są podmiotami gospodarczym skutecznie konkurującymi z innymi podmiotami na rynku. <u>Priorytet III</u> Ekonomizacja organizacji pozarządowych. <u>Priorytet IV</u> Podmioty ekonomii społecznej umiejętnie korzystają z instrumentów zwrotnych finansowania działalności. <u>Cel szczegółowy 3:</u> Funkcjonuje kompleksowy, spójny system wsparcia ekonomii społecznej na Mazowszu. <u>Priorytet I</u> Instytucje wsparcia ES tworzą sieć oferującą usługi dostosowane do potrzeb różnych typów podmiotów ekonomii społecznej <u>Priorytet II</u> Funkcjonuje finansowy i infrastrukturalny system wsparcia ekonomii społecznej na Mazowszu. <u>Priorytet III</u> System wsparcia ekonomii społecznej na Mazowszu jest efektywnie koordynowany. <u>Priorytet IV</u> Istnieje dostępny system edukacji kadry specjalistów i specjalistek zajmujących się wspieraniem podmiotów

		ekonomii społecznej. Istnieje dostępny system edukacji kadry specjalistów i specjalistek zajmujących się wspieraniem podmiotów ekonomii społecznej. <u>Cel szczegółowy 4:</u> Instytucje publiczne na zasadach partnerstwa efektywnie wspierają rozwój ekonomii społecznej. <u>Priorytet I</u> Instytucje publiczne rozumieją specyfikę podmiotów ekonomii społecznej i ich rolę, jako równoprawnego i niezbędnego partnera w rozwoju społecznym i podnoszeniu jakości życia mieszkańców regionu. <u>Priorytet II</u> Instytucje publiczne prowadzą spójną politykę wobec ekonomii społecznej, precyzyjnie określają zakres odpowiedzialności instytucji publicznych wobec ekonomii społecznej. <u>Priorytet II</u> Instytucje publiczne i jednostki podległe efektywnie realizują działania z obszaru ekonomii społecznej i stosują metody partnerskiej współpracy (JST-JST, JST-PES/NGO/OWES, JOPS- IRP). <u>Priorytet IV</u> Instytucje publiczne stwarzają sprzyjające warunki do powstawania i rozwoju podmiotów ekonomii społecznej oraz same inicjują ich powstawanie. <u>Cel szczegółowy 5:</u> Społecznie odpowiedzialny biznes na Mazowszu <u>Priorytet I</u> Biznes rozumie specyfikę podmiotów ekonomii społecznej i ich rolę, jako równoprawnego i niezbędnego partnera w rozwoju społeczno-gospodarczym i podnoszeniu jakości życia mieszkańców regionu. <u>Priorytet II</u> Biznes widzi i traktuje PES jako potencjalnych partnerów i kontrahentów. <u>Priorytet III</u> Biznes włącza podmioty ekonomii społecznej do wewnętrznej i zewnętrznej polityki.
Opolskie	Zwiększenie udziału podmiotów ekonomii społecznej w rozwoju woj. Opolskiego w okresie od 2013 do 2020 roku	<u>Cel główny dla priorytetu 1:</u> Podniesienie stopnia partycypacji mieszkańców w działaniach PES w okresie 2013-2020 <u>Cele szczegółowe:</u> 1. Zwiększenie liczby podmiotów ekonomii społecznej w regionie. 2. Wzrost bazy członkowskiej i liczby pracowników w PES. 3. Rozwój infrastruktury organizacyjno – prawno – ekonomicznej dla tworzenia i wsparcia podmiotów ekonomii społecznej. <u>Cel główny dla priorytetu 2:</u> Wzrost wiedzy z zakresu możliwości prowadzenia działań obszarze ekonomii społecznej, jak również świadomości mieszkańców województwa (w tym m.in. pracodawców, pracowników sektora publicznego i

		prywatnego, przedsiębiorców) nt. roli i znaczenia i możliwości wzmocnienia potencjału społeczno-ekonomicznego regionu poprzez podmioty ES oraz podniesienie poziomu kompetencji wśród pracowników i działaczy sektora pozarządowego w woj. opolskim w latach 2013-2020. <u>Cele szczegółowe:</u> 1. Zwiększenie świadomości społecznej na temat ekonomii społecznej. 2. Wzrost umiejętności w zakresie promocji PES 3. Wzrost poziomu wiedzy z zakresu funkcjonowania PES 4. Wypromowanie marki i produktów ekonomii społecznej w regionie. <u>Cel główny dla priorytetu 3:</u> Poprawa efektywności działań PES poprzez wdrożenie w latach 2013-2020 działań o charakterze m.in. szkoleniowym i edukacyjnym <u>Cele szczegółowe:</u> 1. Uwzględnienie problematyki ekonomii społecznej w strategiach i dokumentach planistycznych JST woj. opolskiego 2. Podniesienie kwalifikacji i kompetencji z zakresu ekonomii społecznej wśród kadr PES, instytucji pomocy i integracji społecznej, instytucji rynku pracy, wolontariuszy. 3. Rozwój form wsparcia dla PES
Podkarpackie	Wizja Podkarpackie jest województwem rozwiniętej ekonomii społecznej efektywnie ograniczającej problemy społeczne i ich skutki, opartej na profesjonalnych, stabilnych finansowo podmiotach działających w zintegrowanych społecznościach lokalnych, silnych aktywnością i przedsiębiorczością swoich mieszkańców dbających o tradycję i rozwój swojego otoczenia. Rozwój podmiotów ekonomii społecznej jako	<u>Cel 1:</u> ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM WOJ. PODKARPACKIEGO WIEDZY I INFORMACJI NT. EKONOMII SPOŁECZNEJ <u>Cel 2:</u> ZWIĘKSZENIE POTENCJAŁU KADROWEGO, MERYTORYCZNEGO, ORGANIZACYJNO-TECHNICZNEGO PODMIOTÓW ORAZ INSTYTUCJI WSPIERAJĄCYCH ES NA TERENIE WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO DO 2020R. <u>Cel 3:</u> ROZWÓJ WSPÓŁPRACY POMIĘDZY INSTYTUCJAMI I PODMIOTAMI W WOJEWÓDZTWIE PODKARPACKIM NA RZECZ ES <u>Cel 4:</u> WŁĄCZENIE ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ DO STWARZANIA WARUNKÓW SPRZYJAJĄCYCH ROZWOJOWI ES NA TERENIE WOJ. PODKARPACKIEGO <u>Cel 5:</u> POZYYSKIWANIE AKTUALNEJ WIEDZY NA TEMAT DYNAMIKI I KIERUNKÓW ROZWOJU ES ORAZ POTENCJAŁU I ZASOBÓW PODMIOTÓW

	formy aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców województwa podkarpackiego do 2020	
Podlaskie	Celem głównym Programu jest zwiększenie udziału ekonomii społecznej w rozwoju społeczno-gospodarczym województwa podlaskiego	<u>PRIORYTET I:</u> Promocja i edukacja ekonomii społecznej <u>Cele szczegółowe:</u> Upowszechnienie wiedzy i informacji o ekonomii społecznej oraz dobrych praktyk. Budowanie więzi podmiotów ekonomii społecznej z samorządami terytorialnymi. Zwiększenie świadomości organizacji pozarządowych w zakresie ekonomii społecznej. Budowanie więzi pomiędzy ekonomią społeczną a biznesem. <u>PRIORYTET II:</u> Rozwój działających przedsiębiorstw społecznych i podmiotów ekonomii społecznej oraz tworzenie nowych <u>Cele szczegółowe:</u> Zwiększenie liczby przedsiębiorstw społecznych. Usamodzielnienie się przedsiębiorstw społecznych i podniesienie jakości działań. Wzmocnienie istniejących i tworzenie nowych podmiotów ekonomii społecznej. <u>PRIORYTET III:</u> Wzmocnienie i rozwój koordynacji i współpracy instytucjonalnej w obszarze ekonomii społecznej <u>Cele szczegółowe:</u> Wykorzystanie istniejących i pozyskanie nowych źródeł finansowania rozwoju ekonomii społecznej. Rozwój stabilnych Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej. Przystępne i przejrzyste akty prawne.
Pomorskie	Stworzenie warunków do rozwoju ekonomii społecznej poprzez upowszechnianie, edukację oraz współpracę międzysektorową	<u>Priorytet I:</u> Tworzenie systemu wspierania podmiotów ekonomii społecznej oraz ich otoczenia <u>Cele dla Priorytetu I:</u> Ujednolicenie kierunków działań na rzecz rozwoju inicjatyw w obszarze ES w regionie Podnoszenie wiedzy specjalistycznej oraz zapewnienie doradztwa specjalistycznego dla kadry PES oraz kadry wspierającej PES <u>Priorytet II:</u> Upowszechnienie idei ekonomii społecznej <u>Cele dla priorytetu II:</u> Promowanie wiedzy o ekonomii społecznej Edukowanie w zakresie ekonomii społecznej <u>Priorytet III:</u>

		Zwiększenie udziału podmiotów ekonomii społecznej w rozwoju gospodarczym województwa pomorskiego <u>Cele dla priorytetu III:</u> Stworzenie warunków do powstawania podmiotów ekonomii społecznej, ich otoczenia oraz instytucji wsparcia Dążenie do ekonomizacji PES Tworzenie dodatkowych mechanizmów wsparcia finansowego PES Inicjowanie współpracy pomiędzy PES a sektorem biznesowym
Śląskie	Wzmocnienie roli przedsiębiorczości społecznej w integracji społeczno-zawodowej w regionie	<u>Priorytet I:</u> Integracja i reintegracja społeczna <u>Cel szczegółowy 1:</u> Zwiększenie udziału podmiotów ekonomii społecznej w procesie integracji i reintegracji społecznej oraz zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym <u>Priorytet II:</u> Współpraca sektora ekonomii społecznej z otoczeniem instytucjonalnym i pozainstytucjonalnym, w tym ze środowiskiem biznesu na rzecz rozwoju lokalnego <u>Cel szczegółowy 2:</u> Rozwój międzysektorowej współpracy podmiotów ekonomii społecznej <u>Priorytet III:</u> Edukacja i profesjonalizacja sektora ekonomii społecznej <u>Cel szczegółowy 3:</u> Podniesienie poziomu wiedzy i upowszechnienie umiejętności praktycznych w sektorze ekonomii społecznej i jego otoczeniu. <u>Priorytet IV:</u> Promocja ekonomii społecznej <u>Cel szczegółowy 4:</u> Podniesienie poziomu świadomości społecznej dotyczącej sektora ekonomii społecznej oraz utrwalenie jego pozytywnego wizerunku.
Świętokrzyskie	Rozwój sektora ekonomii społecznej w województwie świętokrzyskim jako istotnego elementu systemu zaspokajania potrzeb społecznych, stabilnego uczestnika gry rynkowej, ważnego partnera	<u>Priorytet 1:</u> Stworzenie warunków do rozwoju podmiotów ekonomii społecznej oraz ich otoczenia w regionie <u>Cele szczegółowe:</u> Stworzenie warunków formalnych do funkcjonowania przedsiębiorczości społecznej w regionie Uruchamianie mechanizmów przedsiębiorczości społecznej poprzez wsparcie organizacji pozarządowych oraz podmiotów łączących działalność gospodarczą i społeczną Objęcie systemem wsparcia na zasadach preferencyjnych wybranych obszarów działalności

	współodpowiedzialnego za polityki publiczne jednostek samorządów terytorialnych.	<u>Priorytet 2:</u> Większe zaangażowanie sektora ekonomii społecznej w realizację usług społecznych oraz w gospodarkę regionu <u>Cele szczegółowe:</u> Umocowanie ekonomii społecznej w systemie strategicznego planowania rozwoju społeczno-gospodarczego na poziomie lokalnym i regionalnym Wsparcie ekonomii społecznej jako partnera przy realizacji polityk publicznych Wsparcie wykorzystania potencjału przedsiębiorstw społecznych w rozwoju społeczności lokalnych, w tym rozwoju gospodarczego <u>Priorytet 3:</u> Inicjowanie rozwoju partnerstw na rzecz przedsiębiorczości społecznej <u>Cele szczegółowe:</u> Promowanie i wspieranie partnerstw na rzecz rozwoju ekonomii społecznej Rozwój otoczenia przedsiębiorczości społecznej w regionie <u>Priorytet 4:</u> Promocja i upowszechnienie idei przedsiębiorczości społecznej <u>Cele szczegółowe:</u> Edukacja w zakresie przedsiębiorczości i ekonomii społecznej w regionie Promocja ekonomii społecznej
Warmińsko-Mazurskie	Zwiększenie udziału ekonomii społecznej w rozwoju społeczno-gospodarczym województwa warmińsko-mazurskiego ze szczególnym uwzględnieniem aktywizacji zawodowej i społecznej grup zagrożonych wykluczeniem	<u>Priorytet I.</u> Spójny system wsparcia ekonomii społecznej w Regionie <u>Cele szczegółowe:</u> Wdrożenie i doskonalenie systemu wsparcia ekonomii społecznej Przygotowanie kompetentnej kadry wspierającej ekonomię społeczną Przygotowanie systemu doskonalenia kadry wspierającej ekonomię społeczną <u>Priorytet II.</u> Wzrost świadomości na temat ekonomii społecznej <u>Cele szczegółowe:</u> Wzrost wiedzy na temat ekonomii społecznej wśród różnych grup społecznych województwa. Wprowadzenie wiedzy na temat ekonomii społecznej do systemu kształcenia formalnego i nieformalnego Promocja ekonomii społecznej w Regionie (dobre praktyki, marka i produkty) <u>Priorytet III.</u> Poprawa efektywności ekonomicznej podmiotów ekonomii społecznej <u>Cele szczegółowe:</u> Stworzenie systemu wsparcia biznesowego dla przedsiębiorstw społecznych

		Wzrost jakości produktów ekonomii społecznej Wzrost kompetencji kadry podmiotów ekonomii społecznej <u>Priorytet IV.</u> Administracja publiczna wspiera rozwój ekonomii społecznej w Regionie <u>Cele szczegółowe:</u> Inicjowanie zmian sprzyjających spójności prawa w zakresie ekonomii społecznej. Uproszczenie i ujednolicenie procedur w zakresie obsługi podmiotów ekonomii społecznej. Ekonomia społeczna jednym z kierunków rozwoju społeczno-gospodarczego na wszystkich szczeblach samorządu terytorialnego.
Wielkopolskie	Wzrost znaczenia ES w rozwoju społeczno-gospodarczym regionu	<u>Rezultat 1:</u> Wzrost udziału PES w rynku dóbr i usług <u>Rezultaty pośrednie II-go stopnia:</u> Wzrost kompetencji zarządczych, zawodowych i branżowych kadry i pracowników PES Wzmocnienie sieci współpracy PES- PES i PES-biznes <u>Rezultat 2:</u> Wzrost zaangażowania wspólnot lokalnych na rzecz PES <u>Rezultaty pośrednie II-go stopnia:</u> Wzrost skali wsparcia PES udzielanego przez JST Wzrost skali współpracy między JST i biznesem a PES Wzrost znaczenia ES w politykach regionalnych i lokalnych Wzrost rozpoznawalności i wiedzy o korzyściach wynikających z ES Wzmocnienie samostanowienia społeczności lokalnych <u>Rezultat 3:</u> Wzrost skuteczności i efektywności działań integracyjnych i zatrudnieniowych <u>Rezultaty pośrednie II-go stopnia:</u> Wzrost dostępności i jakości usług o charakterze integracyjnym Przygotowanie do wprowadzania mechanizmu rozliczania za efekty integracyjne i zatrudnieniowe Poprawa koordynacji działań integracyjnych i zatrudnieniowych na poziomie lokalnym <u>Rezultat 4:</u> Wzrost efektywności funkcjonowania systemu wsparcia ES <u>Rezultaty pośrednie II-go stopnia:</u> Poprawa dostępu do zewnętrznych i wewnętrznych źródeł finansowania zwrotnego i bezzwrotnego Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług wsparcia PES Poprawa jakości zarządzania wsparciem systemowym dla ES

Zachodniopomorskie	-	<u>Priorytet 1:</u> Promocja i upowszechnienie idei przedsiębiorczości społecznej <u>Cele szczegółowe:</u> Edukacja w zakresie przedsiębiorczości i ekonomii społecznej w regionie Promocja przedsiębiorczości społecznej <u>Priorytet 2:</u> Zwiększenie udziału podmiotów przedsiębiorczości społecznej w gospodarce regionu <u>Cele szczegółowe:</u> Stworzenie warunków formalnych do funkcjonowania przedsiębiorczości społecznej w regionie Uruchamianie mechanizmów przedsiębiorczości społecznej poprzez wsparcie organizacji pozarządowych oraz podmiotów łączących działalność gospodarczą i społeczną Objęcie systemem wsparcia na zasadach preferencyjnych wybranych obszarów działalności <u>Priorytet 3:</u> Budowanie partnerstwa i systemu dialogu społecznego na rzecz przedsiębiorczości społecznej <u>Cele szczegółowe:</u> Rozwój otoczenia przedsiębiorczości społecznej w regionie Stworzenie platformy współpracy na rzecz przedsiębiorczości społecznej w regionie

Spis tabel

Tabela 1. Stan wdrażania regionalnych planów działań w województwach (stan na 30 kwietnia 2013 r.)	6
Tabela 2. Miejsce regionalnych planów działań w strukturze dokumentów województwa	10
Tabela 3. Struktura regionalnych planów działań w porównaniu do wytycznych MPiPS - Priorytety i kierunki interwencji	21
Tabela 4. Podmioty zaangażowane w system realizacji regionalnych planów działań	35
Tabela 5. Plany finansowe	42
Tabela 6. Definicje ES, PES i PS stosowane w regionalnych planach działań	52
Tabela 7. Cele strategiczne/główne w regionalnych planach	62
Tabela 8. Klauzule społeczne w regionalnych planach działań	63
Tabela 10. Partnerstwa z udziałem PES w regionalnych planach	67
Tabela 11. Finansowanie zwrotne dla PES w regionalnych planach działań	71
Tabela 12. Ośrodki wsparcia ekonomii społecznej w regionalnych planach działań	76
Tabela 12. Podmioty odpowiedzialne za zarządzanie i koordynację działań na rzecz ekonomii społecznej w poszczególnych województwach	81
Tabela 14. Zestawienie celów i priorytetów regionalnych planów działań	120

Spis rysunków

Rysunek 1. Schemat funkcjonowania SAC	98
Rysunek 2. Schemat funkcjonowania SAC	99
Rysunek 3. SAC i podmioty współpracujące z systemem bazodanowym	100
Rysunek 4. Monitorowanie działań podejmowanych na rzecz ES na różnych poziomach	101